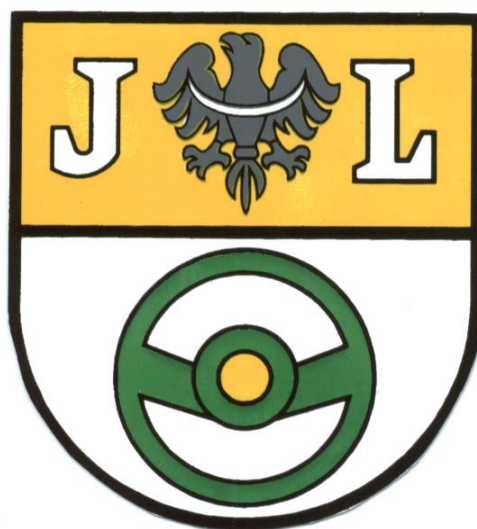

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XXXII.242.2017
Rady Miejskiej w Jelczu-Laskowicach
z dnia 31 marca 2017 roku

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI

DLA MIASTA JELCZ-LASKOWICE

NA LATA 2015 – 2023

Jelcz-Laskowice – luty 2017 rok

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	3
2. Definicje, skróty.....	5
3. Podstawa prawna i procedura przystąpienia do opracowania aktualizacji LPR.....	6
4. Powiązanie programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi	7
4.1. Strategia ZIT	7
4.2. Strategia Gminy	7
4.3. Wieloletni Plan Inwestycyjny	8
4.4. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	9
4.5. LPR Miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008-2015	9
5. Realizacja LPR na lata 2008-2015	10
6. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	16
6.1. Informacje ogólne.....	16
6.2. Diagnoza aspektów społecznych.....	20
6.3. Aspekty gospodarcze.....	33
6.4. Aspekty przestrzenno-funkcjonalne.....	35
6.5. Aspekty techniczne.....	38
6.6. Aspekty środowiskowe.....	42
7. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji	48
7.1. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na terenie gminy	48
7.2. Metodologia identyfikacji stanu kryzysowego oraz wyznaczania obszaru rewitalizacji	49
7.3. Wyniki diagnozy stanu kryzysowego w gminie	50
7.4. Obszar zdegradowany - szczególna koncentracja negatywnych zjawisk.....	54
7.5. Obszar rewitalizacji	55
8. Analiza ankiet mieszkańców	63
9. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji.....	69
10. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	71
11. Cele rewitalizacji oraz kierunki działania	73
11.1. Cele LPR	73
12. Lista planowanych przedsięwzięć.....	75
12.1. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć (lista A)	75
12.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć	79
13. Mechanizm zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami / przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	83
14. Ramy finansowe	86
15. Mechanizm włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów w proces rewitalizacji.....	88
15.1. Komunikacja społeczna na etapie przygotowania programu rewitalizacji	88
15.2. Komunikacja społeczna na etapie wdrażania i realizacji programu rewitalizacji	90
16. System wdrażania (realizacji) programu rewitalizacji	92
17. system monitoringu i oceny skuteczności oraz system wprowadzania zmian.....	94
17.1. Monitoring i ewaluacja.....	94
17.2. Możliwość wprowadzania zmian.....	95
17.3. Wskaźniki realizacji LPR	95
18. Spis tabel	97
19. Spis rysunków	98
20. Spis wykresów	99
21. Spis załączników	100

1. WPROWADZENIE

W procesie zmian ustrojowych w Polsce zauważalne stało się zjawisko degradacji niektórych obszarów miejskich (np. powojkowych, przemysłowych) i wiejskich (np. po PGR), czego przyczyną były niejednokrotnie trudności dostosowania do zmieniających się uwarunkowań politycznych, gospodarczych i społecznych. Degradacja taka wiązała się zarówno z degradacją majątku trwałego, jak i degradacją społeczną. Wspólnymi cechami obszarów zdegradowanych jest często długotrwałe bezrobocie, występujące niejednokrotnie problemy społeczne (pijaństwo, narkomania, przemoc), większa liczba rodzin i osób korzystających z pomocy socjalnej, degradacja środowiska naturalnego, infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej oraz niski stopień przedsiębiorczości.

Samorząd lokalny powinien podejmować takie działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, które będą miały na celu ożywienie działalności społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.¹

Działania należy ująć w jednym dokumencie odzwierciedlającym potrzeby i oczekiwania społeczności lokalnej obszaru planowanego do rewitalizacji. Lokalny Program Rewitalizacji jest właśnie takim dokumentem. LPR jest dokumentem planistycznym o charakterze otwartym, który odzwierciedla potrzeby i priorytetowe zadania do realizacji.

Definicja rewitalizacji określa istotne zagadnienia związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego:

- ✓ Proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, a określone zadania i przedsięwzięcia powinny dążyć do rozwiązywania najważniejszych problemów oraz eliminowania potencjalnych zagrożeń w sposób możliwie trwały.
- ✓ Proces rewitalizacji powinien być prowadzony szczególnie w sferze społecznej z uwzględnieniem sfery przestrzennej i gospodarczej, gdzie występują największe problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.
- ✓ Rewitalizacja powinna wykorzystywać mocne strony obszaru wsparcia, a także całej gminy, czy miasta oraz otoczenia zewnętrznego.
- ✓ Istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji powinna odgrywać partycypacja społeczna – konsultacje dają możliwość oddolnego wypowiedzenia się interesariuszy i wspólnego zaangażowania w realizację uzgodnionych zadań i przedsięwzięć przez co realizację założonych celów programu.

¹ Źródło: Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

Interesariuszami rewitalizacji będą:

- ✓ mieszkańcy obszaru rewitalizacji, a także mieszkańcy miasta i całej gminy;
- ✓ właściciele lub użytkownicy wieczysti nieruchomości na obszarze rewitalizowanym oraz podmioty zarządzające tymi nieruchomościami;
- ✓ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą, szczególnie na obszarze rewitalizowanym;
- ✓ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne – szczególnie na obszarze rewitalizowanym;
- ✓ Gmina – jako jednostka samorządu terytorialnego oraz jej jednostki organizacyjne;
- ✓ Inne jednostki samorządu terytorialnego – Powiat, Skarb Państwa;

2. DEFINICJE, SKRÓTY

Rewitalizacja: to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (kompleksowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób wieloletni, zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.²

Stan kryzysowy: stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.³

Obszar zdegradowany: obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.⁴

Obszar rewitalizacji: obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym zamierza się prowadzić rewitalizację.⁵

Lokalny Program Rewitalizacji (LPR): wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.⁶

EFS	– Europejski Fundusz Społeczny
EFRR	– Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FS	– Fundusz Spójności
RPO WD	– Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego.
IZ RPO	– Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym.
SZOOP	– Szczegółowy opis osi priorytetowych
ZIT	– Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
WrOF	– Wrocławski Obszar Funkcjonalny

² Na podstawie „Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” – Ministerstwo Rozwoju, z dnia 2 sierpnia 2016 roku.

³ J.w.

⁴ J.w.

⁵ J.w.

⁶ J.w.

3. PODSTAWA PRAWNA I PROCEDURA PRZYSTĄPIENIA DO OPRACOWANIA AKTUALIZACJI LPR

Gmina Jelcz-Laskowice rozpoczęła proces rewitalizacji w 2008 roku. Burmistrz Gminy, 28 lutego 2008 roku zlecił przygotowanie dokumentu pod nazwą „*Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008 – 2015*”. LPR został przyjęty przez Radę Miejską Uchwałą nr XXVIII/191/2008 z dnia 30 października 2008r.

Pierwszy etap rewitalizacji zgodnie z przyjętym dokumentem został zrealizowany, a zakres zrealizowanych zadań przedstawiono w kolejnych rozdziałach.

W 2015 roku Rada Miejska podjęła Uchwałę nr XV.135.2015 z dnia 30 grudnia 2015 roku w sprawie przystąpienia do aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2015 – 2023.

Burmistrz 16 lutego 2016 roku, zlecił wykonanie aktualizacji zespołowi ds. rewitalizacji składającemu się z pracowników Urzędu Miasta i Gminy w skład którego weszli:

1. Piotr Stajszczyk – koordynator aktualizacji LPR, kierownik Wydziału Inwestycji Architektury i Nieruchomości – opracował, wdrażał i realizował *LPR na lata 2008-2015*.
2. Monika Lachowska – analiza informacji Powiatowego Urzędu Pracy (PUP), analiza planowanych do realizacji projektów infrastrukturalnych; na etapie wdrażania i realizacji: opracowanie wniosków aplikacyjnych, sporządzanie wniosków o płatność i rozliczanie projektów – doświadczenie w rozliczaniu projektów.
3. Agnieszka Górka – analiza informacji Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (MGPOS), analizy kosztowe planowanych do realizacji tzw. projektów miękkich i twardych; na etapie wdrażania i realizacji: przepływy pieniężne, rozliczenia księgowe i prawidłowe prowadzenie rachunkowości z wykorzystaniem dofinansowania zewnętrznego – doświadczenie w rozliczaniu projektów miękkich.
4. Maria Zagórska – opiekun świetlicy OPTY – organizacja spotkań z mieszkańcami, ankietowanie i wywiady, prowadzenie eventów.
5. Katarzyna Kruczkowska - pracownik świetlicy OPTY – organizacja spotkań z mieszkańcami, ankietowanie i wywiady, prowadzenie eventów.
6. Ksawery Piśniak – kontakty z mediami oraz informacje na stronie internetowej, portalach społecznościowych, analizowanie otrzymanej korespondencji drogą elektroniczną.

Przygotowany dokument aktualizacji „LPR na lata 2015-2023” dokonano według *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, z dnia 3 lipca 2015 roku.

Przeprowadzone analizy potwierdziły potrzebę dalszego etapu rewitalizacji obszaru zdegradowanego na terenie miasta Jelcz-Laskowice.

Proces opracowania niniejszego *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla miasta Jelcz-Laskowice na lata 2015-2023*, został współfinansowany w 90 procentach ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

4. POWIĄZANIE PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

4.1. Strategia ZIT

Gmina Jelcz-Laskowice wchodzi w skład Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych – zgodnie z podpisanym Porozumieniem z dnia 9 lipca 2013 roku w spraw współpracy Gmin przy programowaniu, wdrażaniu, finansowaniu, ewaluacji, uzgadnianiu wspólnych inwestycji, bieżącej obsługi i rozliczenia ZIT WrOF.

4.2. Strategia Gminy

„Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice na lata 2007-2015” została przyjęta uchwałą nr XIV/91/2007 Rady Miejskiej w Jelczu-Laskowicach z dnia 28 września 2007 roku. Uchwała nr XVIII.166.2016 Rady Miejskiej z dnia 23 marca 2016 roku w sprawie obowiązywania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice uznaje dokument jako nadal obowiązujący.

Misją Gminy Jelcz-Laskowice jest: „Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i systematyczna poprawa warunków życia jej mieszkańców”.

Celem nadrzędnym jest: „Utrzymanie dynamicznego rozwoju gminy, prowadzącego do ciągłego podnoszenia warunków bytowych jej mieszkańców oraz systematycznej poprawy jakości i czystości środowiska naturalnego”.

Tak sformułowany cel nadrzędny stanowi syntetyczne ujęcie tego co jest najważniejsze dla rozwoju gminy i podnoszenia warunków życia jej mieszkańców. Dla osiągnięcia celu nadrzędnego, sformułowano cele strategiczne w trzech obszarach: gospodarczym, przestrzennym i społecznym. Priorytety celów strategicznych uszczegółowiono do poziomu zadań.

W obszarze gospodarczym cel strategiczny brzmi:

„Stabilny rozwój gospodarczy gminy przy wykorzystaniu posiadanych zasobów i możliwości oraz szans tkwiących w otoczeniu.”

Priorytety określone w strategii:

- Wspieranie przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej przez tworzenie warunków dla pozyskiwania inwestorów krajowych i zagranicznych.

Zadania:

- Udzielanie przedsiębiorstwom pomocy w formie ulg podatkowych na wsparcie nowych inwestycji i tworzenia nowych miejsc pracy.
- Wyznaczenie i uzbrojenie nowych terenów aktywności gospodarczej lub rozszerzanie obecnych obszarów.

W obszarze przestrzennym cel strategiczny brzmi:

„Rozwój infrastruktury przestrzennej dla inwestowania oraz służącej poprawie warunków bytowych mieszkańców i jakości środowiska.”

Priorytety określone w strategii:

- Poprawa warunków życia mieszkańców gminy.
- Poprawa spójności i ładu przestrzennego miasta i gminy oraz stworzenie warunków do osadnictwa na terenie gminy.

- Poprawa estetyki i zagospodarowanie terenów zielonych na terenie miasta Jelcz-Laskowice.
- Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki oraz ochrona zasobów przyrody.
- Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz poprawa efektywności energetycznej budynków z wykorzystywaniem ekologicznych i odnawialnych źródeł energii.

Zadania:

- Rewitalizacja Osiedla Fabryczne.
- Termomodernizacja szkół i innych gminnych obiektów użyteczności publicznej (m.innymi świetlice, szkoły).

W obszarze społecznym cel strategiczny brzmi:

„Rozwój integracji społecznej oraz twórczych postaw mieszkańców uwzględniając wymagania postępu cywilizacyjnego.”

Priorytety określone w strategii:

- Integracja mieszkańców i przeciwdziałanie występowaniu patologii społecznych.
- Podniesienie jakości funkcjonowania oświaty, wychowania i kultury.
- Poprawa warunków mieszkaniowych ludności.
- Podnoszenie stanu bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie przestępczości.
- Zapewnienie powszechnego dostępu do nowoczesnych technologii informatycznych.
- Zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń

Zadania:

- Wspieranie inicjatyw stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, mających w celach przeciwdziałanie patologii wśród dzieci i młodzieży.
- Pomoc w prowadzeniu działalności świetlic środowiskowych wg opracowanych przez nie programów.
- Wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji programów alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
- Opracowanie i zrealizowanie projektu monitoringu wizyjnego wybranych obszarów miasta i gminy.

4.3. Wieloletni Plan Inwestycyjny

„Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice na lata 2008-2015” (WPI) został przyjęty uchwałą nr XX/146/2008 Rady Miejskiej w Jelczu-Laskowicach z dnia 29 lutego 2008 roku. Uchwała nr XVIII.167.2016 Rady Miejskiej z dnia 23 marca 2016 roku w sprawie obowiązywania WPI uznaje dokument jako nadal obowiązujący.

WPI zawiera wykaz zadań inwestycyjnych planowanych do realizacji, m.innymi:

- Rewitalizacja Osiedla Fabrycznego.
- oraz
- Termomodernizacje szkół i innych obiektów gminnych – zadanie w zakresie szkół, oraz świetlicy OPTY na obszarze wsparcia zrealizowane.
  - Budowa ulicy Techników (na obszarze wsparcia).
  - Budowa boiska rekreacyjnego na Osiedlu Fabrycznym – zadanie zrealizowane.
  - Opracowanie i zrealizowanie projektu monitoringu wizyjnego wybranych obszarów miasta i gminy – zadanie zrealizowane na obszarze wsparcia.

Realizacja wielu zadań określonych w WPI jest uzależniona od możliwości dofinansowania inwestycji ze środków zewnętrznych. Aktualizacja zadań inwestycyjnych jest dokonywana corocznie wraz z uchwałą budżetową oraz wieloletnią prognozą finansową na kolejne lata.

4.4. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

„Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego Gminy Jelcz-Laskowice”, został przyjęty Uchwałą nr XIII.118.2015 Rady Miejskiej w Jelczu-Laskowicach z dnia 28 października 2015 roku.

4.5. LPR Miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008-2015

Gmina Jelcz-Laskowice w 2008 roku przystąpiła opracowania programu rewitalizacji dla Miasta Jelcz-Laskowice. Rada Miejska Uchwała nr XXVIII/191/2008 z dnia 30.10.2008r., przyjęła do realizacji „Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008-2015”. Z uwagi na otwarty charakter dokumentu, LPR został zmieniony Uchwałą nr XVII.101.2011, z dnia 15 listopada 2011 roku.

Głównym celem programu było przeciwdziałanie marginalizacji obszarów miejskich. Program rewitalizacji obszaru wsparcia, obejmował swoim zakresem kompleksowe działania w zakresie budowy, modernizacji, remonty zarówno budynków jak i niezagospodarowanych terenów, w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Cele szczegółowe Lokalnego Programu Rewitalizacji:

- 1). Podniesienie atrakcyjności obszaru wsparcia oraz poprawa stanu środowiska naturalnego.
- 2). Zapewnienie dzieciom, młodzieży oraz starszym możliwości spędzania wolnego czasu.
- 3). Podniesienie wartości zasobów mieszkaniowych oraz podniesienie poziomu wydajności energetycznej budynków.
- 4). Przeciwdziałanie degradacji społecznej oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców.

Podane cele nadal są aktualne i będą realizowane. Zadania zrealizowane w ramach „LPR dla Miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008 – 2015” przedstawiono w następnym rozdziale.

5. REALIZACJA LPR NA LATA 2008-2015

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008 – 2015 został opracowany przy ścisłej współpracy z interesariuszami, a wprowadzane zmiany w dokumencie w procesie jego wdrażania również były uzgadniane i konsultowane.

Beneficjentami bezpośrednimi byli szczególnie mieszkańcy obszaru wsparcia i wspólnoty mieszkaniowe, ale także uczniowie największej szkoły podstawowej oraz gimnazjum przy Al. Młodych i mieszkańcy gminy.

Wnioskodawcami aplikującymi o dofinansowanie projektów ze środków unii europejskiej były:

- 1) Gmina Jelcz-Laskowice – realizowała zadania inwestycyjne, była wnioskodawcą i operatorem w realizacji zadań wspólnot mieszkaniowych, zadania tzw. miękkie realizowały instytucje i stowarzyszenia zewnętrzne w ramach ogłaszanych przetargów.
- 2) Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jelczu-Laskowicach – realizowała zadania w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska.
- 3) Starostwo Powiatowe w Oławie.

Zadania zrealizowane w ramach „LPR dla Miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008 – 2015” przedstawiono w poniższej tabeli. W zestawieniu pokazano syntetyczny zakres realizacji zadania, wartość oraz osiągnięte wskaźniki.

Tabela 1. Projekty zrealizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008-2015.

L. p.	Nazwa projektu	Wnioskodawca / Termin realizacji	Koszt całkowity (w PLN)	Wartość otrzymanego dofinansowania (w PLN)	Cel projektu	Efekty projektu / Wskaźniki
1.	Przebudowa i modernizacja drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej i utworzenie bezpiecznego placu zabaw dla dzieci	Gmina V.2009 – IX.2010	217 449,16	152 214,42	Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich oraz przeciwdziałanie marginalizacji tych obszarów poprzez zapewnienie mieszkańcom, a szczególnie matkom z małymi dziećmi i dzieciom w wieku do 12 lat możliwości bezpiecznego spędzania wolnego czasu.	1) Powierzchnia odnowiona z zakresu drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej – 2244 m2. 2) Liczba zakupionych urządzeń drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej i urządzeń zabawowych – 48 szt. : -zestaw zabawowy 2 szt., karuzela krzyżowa 1 szt., bujaczki na sprężynie 2 szt., piaskownica 1 szt., stolik rekreacyjny z siedziskami 1 szt., stół do gry w tenisa stołowego 1 szt., tablica informacyjna 5 szt., ławki z oparciem 19 szt., kosz na śmieci 14 szt., ogrodzenie placu zabaw 80mb – 1 szt., placik tartanowy o pow. 25m2 – 1 szt.
2.	Utworzenie miejsca rekreacyjno-wypoczynkowego dla młodzieży i starszych celem integracji lokalnej społeczności i możliwości spędzenia wolnego czasu	Gmina V.2009 – IX.2010	615 046,51	418 516,76	Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich oraz przeciwdziałanie marginalizacji tych obszarów poprzez zapewnienie młodzieży oraz starszym możliwości spędzania wolnego czasu oraz integracja działań kulturalnych mieszkańców obszaru wsparcia i miasta Jelcz-Laskowice.	1) Powierzchnia odnowiona z zakresu drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej – 6848 m2. 2) Liczba zakupionych urządzeń drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej i urządzeń zabawowych – 81 szt.: - stojak na rowery 4 szt., siłownia OAZA, stół do gry w tenisa stołowego, tablice informacyjne 5 szt., stolik rekreacyjny z siedziskiem 3 szt., stolik rekreacyjny z oparciem 2 szt., ławki z oparciem 36 szt., kosz na śmieci 29 szt.
3.	Modernizacja oświetlenia na obszarze wsparcia	Gmina IX.2009 – VII.2011	298 593,54	167 568,36	Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich oraz podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców Osiedla Fabrycznego oraz pracowników i kontrahentów firm działających na obszarze wsparcia.	1) Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych – 45 szt.
4.	Modernizacja budynku przy ulicy Techników 12 oraz zakup wyposażenia do świetlicy OPTY	Gmina IV.2009 – XII.2011	1 004 565,73	615 909,46	Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich oraz przeciwdziałanie marginalizacji tych obszarów, poprzez zapewnienie dzieciom i młodzieży oraz osobom starszym możliwości bezpiecznego spędzania	1) Liczba uruchomionych publicznych punktów dostępu do Internetu – 1. 2) Liczba zakupionych zestawów komputerowych – 5 szt. 3) Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych modernizacji – 1. 4) Powierzchnia budynków użyteczności publicznej poddanej modernizacji - 719 m2. 5) Liczba użytkowników korzystających z publicznych punktów dostępu do

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

L. p.	Nazwa projektu	Wnioskodawca / Termin realizacji	Koszt całkowity (w PLN)	Wartość otrzymanego dofinansowania (w PLN)	Cel projektu	Efekty projektu / Wskaźniki
					wolnego czasu oraz integracja działań kulturalnych mieszkańców obszaru wsparcia i miasta Jelcz-Laskowice.	Internetu – 2500 os. (stan na IV kw 2012 r.); 6) Liczba bezpośrednich utworzonych miejsc pracy – 1 kobieta. 7) Liczba osób korzystających ze świetlicy – 200 os. <u>Modernizacja budynku świetlicy OPTY</u> <u>Zakup wyposażenie do świetlicy:</u> - sala taneczna, muzyczna i teatralna – zestaw kina domowego, telewizor, szafa na stroje 4 szt., krzesła składane 80 szt., stojak na krzesła 7 szt., - pracownia audiowizualna (szkoleniowa) – projektor, ekran ścienny, kamera, aparat, sprzęt nagłaśniający, mikrofon, szafa na sprzęt, stoliki 10 szt., krzesła 60 szt., - pracownia plastyczna – szafa na materiały 2 szt., sztalugi do malowania 20 szt., gabloty zamykane 6 szt. - pracownia komputerowa – zestaw komputerowy z oprogramowaniem 5 szt., serwer, urządzenie wielofunkcyjne, biurko 5 szt., <u>Sekcje zainteresowań dla dzieci i młodzieży:</u> - sekcja szachowa – 80 h, - sekcja taneczna – 160 h, - sekcja teatralna – 160 h, - sekcja muzyczna – 160 h, - sekcja plastyczna – 120 h, <u>Szkolenia dla mieszkańców:</u> - szkolenia z zakresu obsługi komputera i praktycznego wykorzystania Internetu – 120 h, - szkolenia z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej – 60 h, - warsztaty z autoprezentacji i umiejętności poszukiwania pracy – 60 h, - warsztaty ze zdrowego żywienia i dietetyki – 60 h, - szkolenia z zakresu ochrony środowiska z perspektywy gospodarstwa domowego – 60 h. Szkoleniem objętych zostało 248 osób.

L. p.	Nazwa projektu	Wnioskodawca / Termin realizacji	Koszt całkowity (w PLN)	Wartość otrzymanego dofinansowania (w PLN)	Cel projektu	Efekty projektu / Wskaźniki
5.	Termomodernizacja ścian zewnętrznych oraz dachów czterech budynków mieszkalnych przy ulicy Techników nr 19-21, 22-24, 23-27 i 29-29A	Gmina VI.2009 – IX.2012	1 588 677,74	868 501,50	Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich oraz przeciwdziałanie marginalizacji tych obszarów poprzez podniesienie wartości zasobów mieszkaniowych oraz podniesienie poziomu wydajności energetycznej budynków w obszarze wsparcia.	1) Liczba budynków mieszkalnych poddanych renowacji – 4 szt. 2) Powierzchnia budynków poddanych renowacji - 9.788 m2. <i>Budynki poddane termomodernizacji:</i> - ul. Techników 19-21 – ocieplenie ścian zewn. o pow. 1308 m2, ocieplenie stropodachu o pow. 435 m2, wymiana stolarki okiennej – 8 szt., wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien; - ul. Techników 23-27 – ocieplenie ścian zewn. o pow. 1211 m2, remont dachu o pow. 417 m2, wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien; - ul. Techników 22-24 – ocieplenie ścian zewn. o pow. 1609 m2, remont dachu o pow. 1044 m2, wymiana stolarki okiennej – 18 m2, wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien; - ul. Techników 29 – ocieplenie ścian zewn. o pow. 987 m2, wymiana stolarki okiennej 69 szt., podmurowanie otworów okiennych i ścian szczytowych, wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien; - ul. Techników 29A – ocieplenie ścian zewn. o pow. 987 m2, wymiana stolarki okiennej 69 szt., podmurowanie otworów okiennych i ścian szczytowych, wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien;
6.	Modernizacja pokryć dachowych budynków mieszkalnych przy ul. Działkowej nr 1-9 i ul. Techników nr 3, 5, 16, 18, 20 oraz termomodernizacja ścian zewnętrznych i części wspólnych	Gmina VI.2009 – IX.2012	1 086 808,74	597 378,47	Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich oraz przeciwdziałanie marginalizacji tych obszarów poprzez podniesienie wartości zasobów mieszkaniowych oraz podniesienie poziomu wartości energetycznej budynków w obszarze wsparcia.	1) Liczba budynków mieszkalnych poddanych renowacji – 8 szt. 2) Powierzchnia budynku poddana renowacji - 7.851 m2. <i>Budynki poddane termomodernizacji:</i> - ul. Działkowa 1-2-3 – remont dachu o pow. 505 m2, wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien; - ul. Działkowa 4-5-6 – remont dachu o pow. 505 m2, wymiana stolarki drzwiowej – 3 szt., wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien; - ul. Działkowa 7-8-9 - remont dachu o pow. 505 m2, wymiana stolarki drzwiowej – 3 szt., wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien; - ul. Techników 3 – remont dachu o pow. 1045 m2, wymiana stolarki okiennej – 2 szt., wymiana instalacji odgromowej; - ul. Techników 5 – ocieplenie ścian zewn. o pow. 1260 m2, remont dachu o pow. 1041 m2, wymiana stolarki okiennej – 6 szt., wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien; - ul. Techników 16 – ocieplenie ścian zewn. o pow. 1226 m2, remont dachu o pow. 1022 m2, wymiana stolarki okiennej – 10 szt., wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien; - ul. Techników 18 – remont dachu o pow. 1032 m2, remont elewacji zewn. budynku, wymiana stolarki okiennej – 8 szt., wymiana instalacji odgromowej,

L. p.	Nazwa projektu	Wnioskodawca / Termin realizacji	Koszt całkowity (w PLN)	Wartość otrzymanego dofinansowania (w PLN)	Cel projektu	Efekty projektu / Wskaźniki
						wymiana rynien i rur spustowych; - ul. Techników 20 – remont dachu o pow. 1029 m ² , remont elewacji zewn. budynku, wymiana luksterów na okna, wymiana instalacji odgromowej, wymiana rynien i rur spustowych;
7.	Wdrożenie systemu monitoringu na obszarze wsparcia w Jelczu-Laskowicach	Gmina XI.2009 – X.2012	176 326,84	106 001,02	Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich oraz podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców Osiedla Fabrycznego przez pracowników i kontrahentów firm działających na obszarze wsparcia.	1) System monitoringu na osiedlu Fabrycznym – 1 kpl. <u>System obejmował:</u> - montaż 16 szt. kamer typu Compact, - montaż 5 szt. kamer szybkoobrotowych, - serwer, rejestrator, klawiatura, UPS, szafa teletechniczna, instalacja kablowa napowietrzna.
8.	Modernizacja budynku szkoły podstawowej i gimnazjalnej przy Alei Młodych w Jelczu-Laskowicach, budowa infrastruktury sportowej oraz zakup wyposażenia	Gmina XI.2008 – II.2013	3 145 855,56	1 513 567,91	Podniesienie jakości edukacji oraz zapewnienie dzieciom, młodzieży i starszym możliwości spędzania wolnego czasu.	1) Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury sportowej – 1 szt. 2) Liczba obiektów użyteczności publicznej objęta projektem – 1 szt. 3) Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury szkolnej i/lub przedszkolnej i/lub kształcenia ustawicznego i/lub edukacji specjalnej - 7.557 m ² . 4) Liczba zakupionych zestawów komputerowych – 51 szt. 5) Liczba uczniów korzystających z efektów projektu – 1030 os. (stan na III kw. 2014 r.) <u>Termomodernizacja budynku szkoły, roboty malarskie, montaż instalacji odgromowej, wymiana oświetlenia, przebudowa auli,</u> <u>Zakup dodatkowego wyposażenia do lodowiska</u> <u>Wyposażenie 3 pracowni informatycznych:</u> - zestaw komputerowy z oprogramowaniem 48 szt., komputer-serwer 3 szt., wyposażenie sieciowe, projektor multimedialny 6 szt., laptop z oprog. 6 szt., tablica interaktywna 6 szt., ekran projekcyjny 3 szt., urządzenie wielofunkcyjne 3 szt., sprzęt nagłaśniający, mikrofon, stoliki pod komputery i krzesła obrotowe.
9.	Modernizacja drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej w zakresie chodników, parkingów i zieleni miejskiej na obszarze wsparcia w Jelczu-Laskowicach	Gmina IX.2009 – XII.2012	1 374 386,03	846 296,53	Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich i przeciwdziałanie marginalizacji tych obszarów poprzez podniesienie atrakcyjności obszaru wsparcia miasta Jelcz-Laskowice.	1) Powierzchnia odnowiona z zakresu drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej – 25225 m ² ; 2) Powierzchnia odnowionych terenów zielonych -18300 m ² ; <u>Modernizacja chodników, parkingów i zieleni miejskiej na Osiedlu Fabrycznym obejmowała:</u> - nawierzchnia z betonowej kostki brukowej – pow. 6925 m ² , - wykonanie krawężników betonowych – dł. 2505,5 m, - wykonanie kanalizacji deszczowej – dł. 115 m, - słupki stalowe oznakowania pionowego – 13 szt.,

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

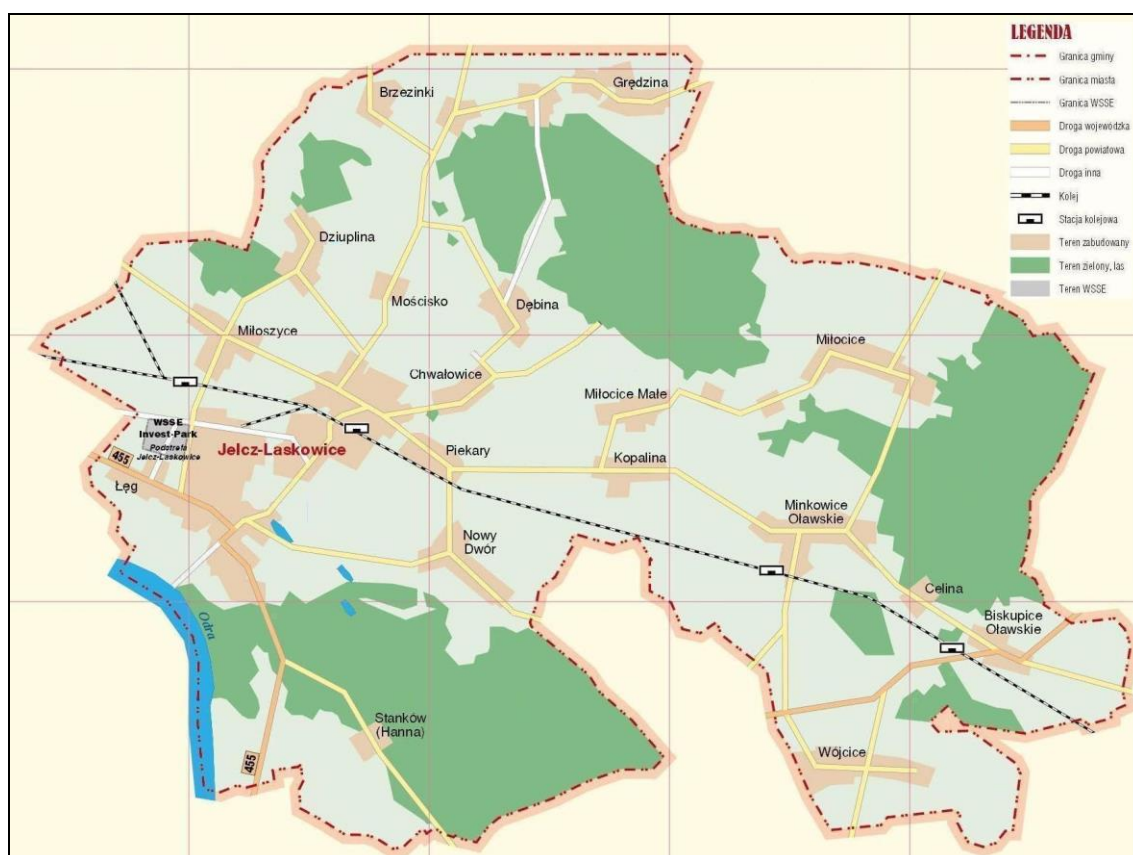
L. p.	Nazwa projektu	Wnioskodawca / Termin realizacji	Koszt całkowity (w PLN)	Wartość otrzymanego dofinansowania (w PLN)	Cel projektu	Efekty projektu / Wskaźniki
						- <i>mała architektura – stojaki rowerowe 3 szt., ławki 54 szt., kosze na śmieci 5 szt., tablica 1 szt.,</i> - <i>tereny zielone – nasadzenia drzew i krzewów, wykonanie trawników parkowych – pow. 18300 m2</i>
10	Zakup wyposażenia do selektywnej zbiórki odpadów na terenie obszaru wsparcia	ZGK Sp. z o.o. 2010 – 2011			Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich oraz przeciwdziałanie marginalizacji tych obszarów poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego. Wdrożenie efektywnego systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym papieru, szkła, tworzyw sztucznych i butelek plastikowych oraz odpadów wielkogabarytowych (np. meble) na terenie Osiedla Fabrycznego. Podniesienie świadomości proekologicznej mieszkańców osiedla w zakresie segregacji śmieci i dbałości o środowisko – szkolenie mieszkańców z podanych zagadnień.	1) Zakup samochodu ciężarowego z systemem bramowym do załadunku i transportu kontenerów oraz z dźwigiem typu HIAB do przenoszenia i opróżniania pojemników na śmieci segregowane (np. papier, tworzywa sztuczne i butelki plastikowe, szkło). 2) Zakup: 20 sztuk pojemników metalowych ocynkowanych o pojemności 1100 l, 2 szt. kontenerów załadunkowych typ KP o poj. 12 m3, 10 szt. pojemników plastikowych o poj. 1,5 m3, 8 szt. pojemników siatkowych o poj. 2,5 m3. 3) Zakup prasy poziomej o nacisku do 15 ton przeznaczonej do belowania (zgniatania) śmieci segregowanych. 4) Szkolenia mieszkańców obszaru wsparcia z zakresu segregacji odpadów.

6. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

6.1. Informacje ogólne

Gmina Jelcz-Laskowice wchodzi w skład powiatu oławskiego i graniczy z gminą Oława oraz z gminami Czernica, Oleśnica, Bierutów, Namysłów i Lubsza. W skład gminy wchodzi 15 wsi oraz miasto Jelcz-Laskowice. Gmina zajmuje powierzchnię 16810 hektarów (168,1 km²) co stanowi 32 % powierzchni powiatu. Miasto Jelcz-Laskowice zajmuje 1760 ha (17,6 km²), tj. ok.10,5% terenu gminy. Obszar gminy położony jest w całości w dorzeczu Odry i jej dopływów: Smortawy, Młynówki Jeleckiej i Widawy. Lasy i grunty leśne stanowią ponad 32 % powierzchni gminy. Na jej obszarze znajduje się rezerwat przyrody „ŁACHA JELCZ”, usytuowany w pobliżu osiedla Jelcz w starorzeczu rzeki Odry.

Miasto Jelcz-Laskowice powstało z połączenia wsi Jelcz i Laskowice, a prawa miejskie otrzymało w 1987 roku. Położone jest w odległości około 25 km od centrum Wrocławia, 24 km od Oleśnicy i 12 km od Oławy. Posiada dobre połączenie kolejowe i drogowe z Wrocławiem oraz drogowe z Oławą i Oleśnicą. W odległości ok. 24 km jadąc przez Oławę biegnie autostrada A-4, a ok. 25 km na północ jadąc przez Oleśnicę miasto posiada dogodnie połączenie z trasą S-8 Wrocław-Warszawa. W odległości ok. 40 km, we Wrocławiu, znajduje się międzynarodowe lotnisko. Trzy kilometry od centrum miasta biegnie szlak wodny rzeki Odry.

Rysunek 1. Mapka poglądowa gminy Jelcz-Laskowice.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy Jelcz-Laskowice.

Wyszczególnienie	2005	2015	Wzrost / spadek
Gmina, w tym:	21462	23123	7,7%
- miasto	15413	15853	2,9%
- obszar wiejski	6049	7270	20,2%
Obszar wiejski:			
Biskupice Oławskie + Celina	320	331	3,4%
Brzezinki	89	112	25,8%
Chwałowice	253	541	113,8%
Dębina	226	313	38,5%
Dziuplina	336	396	17,9%
Grędzina + Mościsko	286	330	15,4%
Kopalina	304	305	0,3%
Łęg	109	123	12,8%
Miłocice	636	623	-2,0%
Miłocice Małe	105	121	15,2%
Miłoszyce	911	1525	67,4%
Minkowice Oławskie	900	955	6,1%
Nowy Dwór + Stanków	244	287	17,6%
Piekary	433	442	2,1%
Wójcice	897	866	-3,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Podstawowe dane statystyczne Gminy Jelcz-Laskowice przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Podstawowe dane statystyczne Gminy Jelcz-Laskowice.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkańców	22076	22272	22976	23053	23190	23152
Przyrost naturalny (na 1 tys. mieszkańców)	4,4	4,3	4,4	3,7	3,2	1,3
Saldo migracji (na 1 tys. mieszkańców)	6,3	4,5	3,2	-0,5	2,0	-2,7
Zarejestrowani bezrobotni na koniec roku	1182	991	978	1011	1679	692
Ludność w wieku produkcyjnym (% ogólnej liczby ludności)	70,7%	70,2%	69,3%	68,4%	67,5%	66,4%
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	41,0	42,0	44,0	46,2	48,1	50,5
Podmioty w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców	91	96	92	95	94	94
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1655	1760	1741	1779	1779	1753

Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu.

Zadanie gminy w zakresie edukacji publicznej jest realizowane poprzez sieć istniejących szkół i przedszkoli – tabela nr 5. Na terenie gminy funkcjonujące wyłącznie niepubliczne przedszkola które są dofinansowywane z budżetu gminy.

Tabela 4. Szkoły i przedszkola na terenie Gminy Jelcz-Laskowice – wg stanu na 2016r.

Wyszczególnienie	Miejscowość
Szkoły podstawowe	
PSP nr 1 w Jelczu-Laskowicach	Jelcz-Laskowice, ul. A. Świętochowskiego 1
PSP nr 2 – im. Marii Skłodowskiej-Curie	Jelcz-Laskowice, Al. Młodych 1
PSP nr 3 – im. Bolesława Prusa	Jelcz-Laskowice, ul. B. Prusa 2
	Jelcz-Laskowice, ul. Hirszfelda 92
Zespół PSP i PG	Minkowice Oławskie, ul. Kościelna 20
PSP Miłoszyce - im. Maratończyków Polskich	Miłoszyce, ul. Główna 24
PSP Wójcice – im. Jana Kochanowskiego	Wójcice, ul. Główna 87
Szkoły gimnazjalne	
Zespół PSP i PG	Minkowice Oławskie, ul. Kościelna 20
PG nr 1	Jelcz-Laskowice, ul. Techników 26
PG nr 2	Jelcz-Laskowice, Al. Młodych 1
Szkoły ponadgimnazjalne	
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	Jelcz-Laskowice, ul. Techników 26
Przedszkola	
Niepubliczne Żłobko - Przedszkole	Jelcz-Laskowice, ul. Liliowa 3
Niepubliczne Przedszkole „Magdalenka”	Jelcz-Laskowice, Al. Wolności 12
Niepubliczna Przedszkole „Bajkoludek”	Minkowice Oławskie, ul. Kościuszki 37
Niepubliczne Przedszkole „Mikołajek”	Miłoszyce, ul. Sadowa 2

Źródło: UMiG

W gminie działają świetlice i placówki opiekuńczo-wychowawcze realizujące zadania mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu szczególnie dzieci i młodzieży:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, al. Młodych 1 (przy szkole PSP nr 2);
- świetlica młodzieżowa OPTY, Osiedle Fabryczne, ul. Techników 12;
- świetlica Środowiskowa KUŹNIA, al. Wolności;
- świetlica Socjoterapeutyczna, ul. Bożka 1.
- świetlice wiejskie

Siedziba Urzędu Miasta i Gminy znajduje się w zabytkowym pałacu znajdującym się na terenie miasta Jelcz-Laskowice. Organem wykonawczym jest Burmistrz, który wykonuje swoje zadania z pomocą Zastępców i pracowników Urzędu. Organem stanowiącym i kontrolnym wspólnoty samorządowej jest Rada Miejska składająca się z 21 radnych.

W mieście Jelcz-Laskowice utworzono osiedla: Jelcz, Laskowice, Fabryczne, Komunalne, Domków Jednorodzinnych, Metalowców, Piastowskie, Ludwika Hirszfelda, Europejskie.

Na obszarze gminy Jelcz-Laskowice położonych jest 15 wsi (sołectw): Biskupice Oławskie, Brzezinki, Chwałowice, Dębina, Dziuplina, Grędzina, Kopalina, Łęg, Miłocice, Miłocice Małe, Miłoszyce, Minkowice Oławskie, Nowy Dwór, Piekary, Wójcice. W obrębie gminy znajdują się również przysiółki Hanna, Mościsko oraz Celina.

Gminne jednostki organizacyjne:

- Publiczne Szkoły Podstawowe (PSP);
- Publiczne Gimnazja (PG);
- Zespół Ekonomiczno-Administracyjny (ZEA);
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS);
- Pływalnia Miejska;
- Miejska Biblioteka Publiczna w Jelczu-Laskowicach;
- Miejsko-Gminne Centrum Kultury (MGCK).

Spółki z udziałem gminy:

- Centrum Sportu i Rekreacji Jelczu-Laskowicach Sp. z o.o. (CSiR);
- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej – TBS Sp. z o. o. (ZGM-TBS);
- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. (ZGK);
- Przychodnia Rejonowo – Specjalistyczna Sp. z o. o. (NZOZ);
- INWEST-PARK – Podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomiczne;
- Agencja Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej.

Stowarzyszenia i organizacje w których Gmina jest jednym z członków:

- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa
- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Aglomeracji Wrocławskiej
- Wrocławski Obszar Funkcjonalny – Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

6.2. Diagnoza aspektów społecznych

Ludność, trendy demografia

Mieszkańcy gminy stanowią ok. 30 % ludności powiatu Oławskiego. W mieście Jelcz-Laskowice mieszka ok. 69 % populacji gminy. Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców gminy oraz powiatu oławskiego systematycznie wzrasta.

Tabela 5. Ludność w latach 2009-2015.

Obszar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Woj. dolnośląskie	2876627	2877840	2916577	2914362	2909997	2908457	2904207
Powiat oławski	72357	72931	75151	75528	75793	75953	76064
Gmina Jelcz-Laskowice	22076	22272	22976	23053	23190	23152	23123
- w tym: miasto	15441	15508	15858	15864	15959	15910	15853
obszar wiejski	6635	6764	7118	7189	7231	7242	7270

Źródło: Opracowanie własne wg danych GUS.

Liczba mieszkańców gminy w 2015 roku wzrosła w porównaniu z rokiem 2009 o 4,74%. Wzrost ten szczególnie zauważalny jest na obszarach wiejskich (o 9,57%). Wzrost liczby mieszkańców miasta (o 2,67%) wynika z rozwoju budownictwa wielorodzinnego w ostatnich latach realizowanego głównie przez spółkę gminną ZGM-TBS oraz Spółdzielnię Mieszkaniową w Jelczu-Laskowicach.

Tabela 6. Wzrost liczby ludności 2009 – 2015 (stan na 31 grudnia).

Obszar	2009	2015
Woj. dolnośląskie	100,00%	0,96%
Powiat oławski	100,00%	5,12%
Gmina Jelcz-Laskowice	100,00%	4,74%
- w tym: miasto	100,00%	2,67%
obszar wiejski	100,00%	9,57%

Źródło: Opracowanie własne wg danych GUS.

Ludność osób w wieku produkcyjnym, przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym oraz udział w liczbie ogólnej mieszkańców przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 7. Ludność w podziale na wiek produkcyjny i nieprodukcyjny.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Woj. dolnośląskie	2876627	2877840	2916577	2914362	2909997	2908457
- przedprodukcyjny	504040	499365	501508	495714	490561	488422
- produkcyjny	1893481	1887848	1903301	1887089	1867285	1846755
- poprodukcyjny	479106	490627	511768	531559	552151	573280
Powiat oławski	72357	72931	75151	75528	75793	75953
- przedprodukcyjny	13623	13659	14203	14168	14077	14008
- produkcyjny	48132	48215	49234	48985	48616	48113
- poprodukcyjny	10602	11057	11714	12375	13100	13832
Gmina Jelcz-Laskowice	22076	22272	22976	23053	23190	23152
- przedprodukcyjny	4087	4103	4310	4300	4253	4246
- produkcyjny	15618	15644	15922	15769	15658	15379
- poprodukcyjny	2371	2525	2744	2984	3279	3527
- w tym: miasto	15441	15508	15858	15864	15959	15910
- przedprodukcyjny	2762	2759	2849	2846	2844	2847
- produkcyjny	11324	11251	11329	11138	10999	10728
- poprodukcyjny	1355	1498	1680	1880	2116	2335
- w tym: obszar wiejski	6635	6764	7118	7189	7231	7242
- przedprodukcyjny	1325	1344	1461	1554	1409	1399
- produkcyjny	4294	4393	4593	4631	4659	4651
- poprodukcyjny	1016	1027	1064	1104	1163	1192

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Tabela 8. Udział ludności w podziale na wiek produkcyjny i nieprodukcyjny.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Woj. dolnośląskie	100%	100%	100%	100%	100%	100%
- przedprodukcyjny	17,5%	17,4%	17,2%	17,0%	16,9%	16,8%
- produkcyjny	65,8%	65,6%	65,3%	64,8%	64,2%	63,5%
- poprodukcyjny	16,7%	17,0%	17,5%	18,2%	19,0%	19,7%
Powiat oławski	100%	100%	100%	100%	100%	100%
- przedprodukcyjny	18,8%	18,7%	18,9%	18,8%	18,6%	18,4%
- produkcyjny	66,5%	66,1%	65,5%	64,9%	64,1%	63,3%
- poprodukcyjny	14,7%	15,2%	15,6%	16,4%	17,3%	18,2%
Gmina Jelcz-Laskowice	100%	100%	100%	100%	100%	100%
- przedprodukcyjny	18,5%	18,4%	18,8%	18,7%	18,3%	18,3%
- produkcyjny	70,7%	70,2%	69,3%	68,4%	67,5%	66,4%
- poprodukcyjny	10,7%	11,3%	11,9%	12,9%	14,1%	15,2%
- w tym: miasto	100%	100%	100%	100%	100%	100%
- przedprodukcyjny	17,9%	17,8%	18,0%	17,9%	17,8%	17,9%
- produkcyjny	73,3%	72,5%	71,4%	70,2%	68,9%	67,4%
- poprodukcyjny	8,8%	9,7%	10,6%	11,9%	13,3%	14,7%
- w tym: obszar wiejski	100%	100%	100%	100%	100%	100%
- przedprodukcyjny	20,0%	19,9%	20,5%	21,6%	19,5%	19,3%
- produkcyjny	64,7%	64,9%	64,5%	64,4%	64,4%	64,2%
- poprodukcyjny	15,3%	15,2%	14,9%	15,4%	16,1%	16,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Mieszkańcy w wieku produkcyjnym stanowią ponad 66 % ludności gminy. I choć zauważalny jest spadek udziału na przestrzeni ostatnich lat, to jednak wskaźnik ten jest wyższy od średniej województwa i powiatu. W mieście Jelcz-Laskowice gdzie skupione są głównie firmy i zakłady przemysłowe, odsetek ten jest nieznacznie większy – ponad 67%, a na obszarach wiejskich niższy – ponad 64 %.

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na zbliżonym poziomie ok. 18%, jednak odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w gminie znacznie wzrósł z 10,7% do 15,2%. Zauważalne to jest szczególnie na obszarze miasta gdzie wzrósł z 8,8% do 14,7%. Wskaźnik świadczy o starzeniu się społeczeństwa.

Poniższa tabela prezentuje ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten potwierdza spadek osób w wieku produkcyjnym (wzrost liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym) szczególnie na terenie miasta Jelcz-Laskowice.

Tabela 9. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Obszar	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Woj. dolnośląskie	52,0	52,0	53,0	54,4	55,8	57,5
Powiat oławski	50,0	51,0	53,0	54,2	55,9	57,9
Gmina Jelcz-Laskowice	41,0	42,0	44,0	46,2	48,1	50,5
- miasto	36,0	38,0	40,0	42,4	45,1	48,3
- obszar wiejski	54,5	54,0	55,0	57,4	55,2	55,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Przyrost naturalny w gminie Jelcz-Laskowice jest dodatni i wyższy od średniej powiatu oławskiego i województwa gdzie od lat utrzymuje się ujemny przyrost naturalny. Choć również i tu zauważalny jest spadek wskaźnika w 2014 roku (1,3) w porównaniu z 2009 rokiem (4,4). W mieście wskaźnik spadł z 6,5 (2009r.) do 3,0 (2014r.).

Tabela 10. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.

Obszar	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Woj. Dolnośląskie	- 0,4	- 0,1	- 0,6	- 1,1	- 1,6	- 0,9
Powiat oławski	2,3	2,6	1,3	2,1	1,0	0,5
Gmina Jelcz-Laskowice	4,4	4,3	4,4	3,7	3,2	1,3
- miasto	6,5	6,1	4,3	5,3	4,4	3,0
- obszar wiejski	- 0,5	0,1	- 4,5	0,3	0,4	- 2,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W poniższych tabelach zaprezentowano grupy wiekowe mieszkańców oraz udział poszczególnych grup w ogólnej liczbie mieszkańców danego obszaru. Również ten wskaźnik pokazuje wzrost udziału liczby mieszkańców w wieku 65 i więcej lat zarówno w województwie dolnośląski, powiecie oławski i gminie Jelcz-Laskowice.

Tabela 11. Grupy wiekowe mieszkańców.

Obszar	Grupy wiekowe	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
woj. dolnośląskie	0-14	403502	402612	408310	407319	405880	407364	408194
	15-64	2086295	2088428	2109000	2092990	2072004	2049615	2025396
	65 i więcej	386830	386800	399267	414053	432113	451478	470617
Powiat oławski	0-14	11013	11158	11770	11785	11774	11707	11670
	15-64	53025	53371	54528	54380	54016	53574	53047
	65 i więcej	8319	8402	8853	9363	10003	10672	11347
Gmina J-L	0-14	3308	3336	3579	3605	3623	3628	3585
	15-64	16899	17049	17407	17333	17252	17011	16790
	65 i więcej	1869	1887	1990	2115	2315	2513	2748
- w tym miasto	0-14	2227	2253	2385	2405	2447	2455	2421
	15-64	12194	12204	12330	12217	12116	11895	11671
	65 i więcej	1020	1051	1143	1242	1396	1560	1761
obszar wiejski	0-14	1081	1083	1194	1200	1176	1173	1164
	15-64	4705	4845	5077	5116	5136	5116	5119
	65 i więcej	849	836	847	873	919	953	987

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 12. Udział grup wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców.

Obszar	Grupy wiekowe	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
woj. dolnośląskie	0-14	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%	13,9%	14,0%	14,1%
	15-64	72,5%	72,6%	72,3%	71,8%	71,2%	70,5%	69,7%
	65 i więcej	13,4%	13,4%	13,7%	14,2%	14,8%	15,5%	16,2%
Powiat oławski	0-14	15,2%	15,3%	15,7%	15,6%	15,5%	15,4%	15,3%
	15-64	73,3%	73,2%	72,6%	72,0%	71,3%	70,5%	69,7%
	65 i więcej	11,5%	11,5%	11,8%	12,4%	13,2%	14,1%	14,9%
Gmina J-L	0-14	15,0%	15,0%	15,6%	15,6%	15,6%	15,7%	15,5%
	15-64	76,5%	76,5%	75,8%	75,2%	74,4%	73,5%	72,6%
	65 i więcej	8,5%	8,5%	8,7%	9,2%	10,0%	10,9%	11,9%
- w tym miasto	0-14	14,4%	14,5%	15,0%	15,2%	15,3%	15,4%	15,3%
	15-64	79,0%	78,7%	77,8%	77,0%	75,9%	74,8%	73,6%
	65 i więcej	6,6%	6,8%	7,2%	7,8%	8,7%	9,8%	11,1%
obszar wiejski	0-14	16,3%	16,0%	16,8%	16,7%	16,3%	16,2%	16,0%
	15-64	70,9%	71,6%	71,3%	71,2%	71,0%	70,6%	70,4%
	65 i więcej	12,8%	12,4%	11,9%	12,1%	12,7%	13,2%	13,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

PODSUMOWANIE:

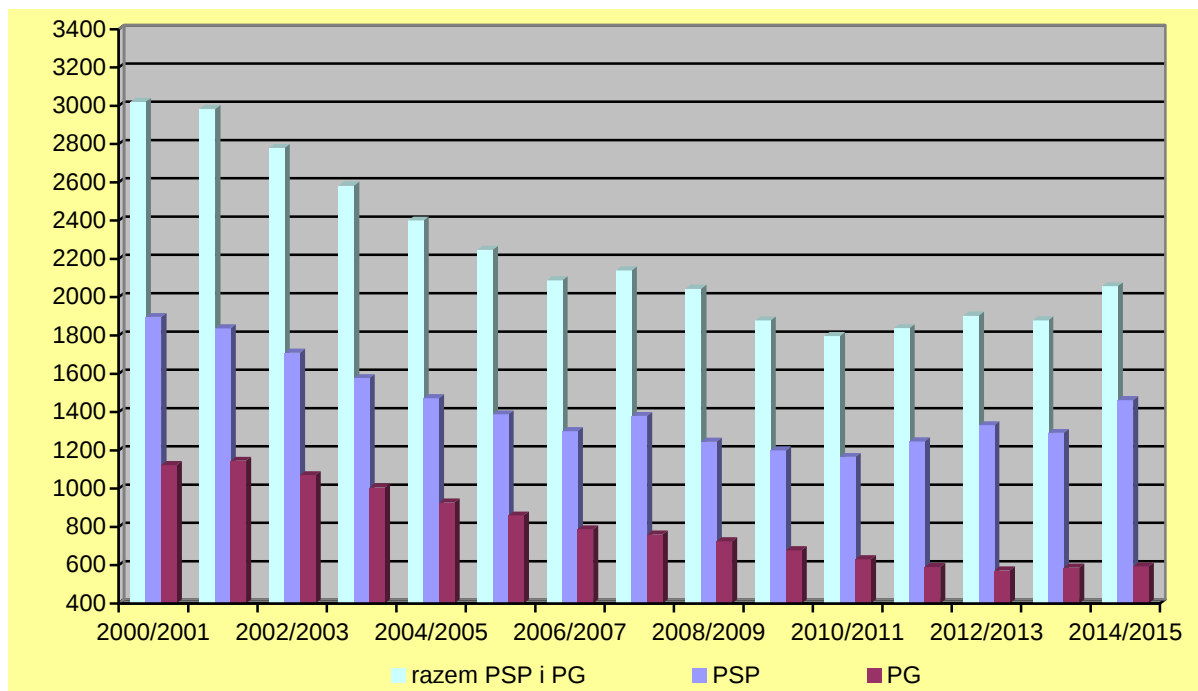
1. Liczba mieszkańców gminy jest stabilna i systematycznie rośnie, zarówno na obszarach miejskich i wiejskich.
2. Odsetek osób w wieku produkcyjnym oraz w przedziale wiekowym 15-64, jest korzystniejszy w porównaniu z danymi województwa czy powiatu. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest jednocześnie niższy w porównaniu z województwem i powiatem.
3. Od wielu lat przyrost naturalny w gminie jest dodatki i wyższy od danych województwa i powiatu. Jednak w podziale na miasto i obszary wiejskie można zauważyć, że dla obszarów wiejskich przyrost naturalny jest ujemny lub wynosi poniżej 1.

Edukacja

Sytuacja w gminie Jelcz-Laskowice pod względem infrastruktury szkolnej oraz dostępności do infrastruktury przedszkolnej przedstawia się korzystnie. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Jelcz-Laskowice od 2000 roku znacznie się zmniejszyła. Jednak od 2008 roku można zauważyć zmianę trendu i wzrost liczby uczniów w szkołach – co ilustruje poniższy wykres.

Wykres 1. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów w gminie Jelcz-Laskowice.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy.

W ostatnich latach wszystkie budynki szkolne zostały poddane termomodernizacji i systematycznie są wyposażane w nowoczesne narzędzia edukacji. Szkoły posiadają infrastrukturę sportową w postaci boisk wielofunkcyjnych oraz place zabaw dla najmłodszych uczniów, w tym klas „0”.

Tabela 13. Liczba dzieci – przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja.

Wyszczególnienie	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Ilość przedszkoli	3	3	3	4	4	4	4
Liczba dzieci w przedszkolach (liczba miejsc w przedszkolach)	429 (miejsc: 428)	443 (miejsc: 432)	585 (miejsc: 432)	565 (miejsc: 565)	539 (miejsc: 595)	507 (miejsc: 595)	491 (miejsc: 595)
Ilość PSP	6	6	6	6	6	6	6
Liczba uczniów szkół podstawowych I-VI	1200	1168	1246	1329	1289	1473	1611
Ilość PG	3	3	3	3	3	3	3
Liczba uczniów w gimnazjach I-III	678	631	591	573	588	594	387+Jelcz

Źródło: GUS oraz dane Gminy.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wzrost liczby mieszkańców gminy oraz utrzymujący się dodatni przyrost naturalny przekładają się na systematyczny wzrost liczby dzieci w szkołach podstawowych i stabilną sytuację w szkołach gimnazjalnych.

Gmina nie posiada publicznych przedszkoli ani żłobków. Problem ten rozwiązują przedszkola niepubliczne korzystające z dofinansowania gminy.

PODSUMOWANIE:

1. Od 2008 roku wzrasta liczba dzieci w szkołach – szczególnie w szkołach podstawowych.
2. W gminie obecnie nie występuje problem wychowania przedszkolnego. Działające na terenie gminy przedszkola niepubliczne posiadają wolne miejsca dla przyjęcia dzieci.

Bezrobocie

Stopa bezrobocia w powiecie oławskim jest niższa od średniej województwa dolnośląskiego i systematycznie maleje. Na koniec czerwca 2016 roku wynosiła 7,3 %. Z uwagi na brak oficjalnych danych dla gmin, na podstawie danych o liczbie zarejestrowanych bezrobotnych szacujemy, że w gminie odsetek ten jest znacznie poniżej 6 %.

Tabela 14. Stopa bezrobocia (na koniec okresu).

Obszar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 I-pół.
Woj. dolnośląskie	10,2%	12,5%	13,0%	12,5%	13,5%	13,2%	10,6%	8,6%	7,8%
Powiat oławski	8,2%	11,3%	11,6%	11,1%	11,8%	13,5%	9,1%	7,9%	7,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Poniżej przedstawiono liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy oraz udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. Z przedstawionych danych wynika, liczba bezrobotnych systematycznie maleje. Udział bezrobotnych na terenie gminy Jelcz-Laskowice w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosi ok. 4,6%, co jest wynikiem znacznie niższym od średniej powiatu i województwa.

Tabela 15. Bezrobotni zarejestrowani (stan na 31.12).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Woj. dolnośląskie	150282	143575	157369	153558	121562	99952
Powiat oławski	3545	3456	3863	4456	3072	2768
Gmina J-L *	979	966	997	985	708	625
- w tym: miasto	673	692	698	677	497	422
Obszar wiejski	306	274	299	308	211	203

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS oraz danych PUP* w Oławie.

Tabela 16. Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Woj. dolnośląskie	7,96%	7,54%	8,34%	8,22%	6,58%
Powiat oławski	7,35%	7,02%	7,89%	9,17%	6,38%
Gmina J-L *	6,26%	6,07%	6,32%	6,29%	4,60%
- w tym: miasto	5,98%	6,11%	6,27%	6,16%	4,63%
Obszar wiejski	6,97%	5,97%	6,46%	6,61%	4,54%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS oraz danych PUP* w Oławie.

PODSUMOWANIE:

1. Stopa bezrobocia liczona dla powiatu systematycznie maleje i jest niższa od danych dla województwa.
2. Liczba bezrobotnych na terenie gminy systematycznie maleje, a odsetek bezrobotnych do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym jest znacznie niższy od danych powiatu i województwa.

Ubóstwo

Jednostką zapewniającą pomoc i wsparcie osobom w trudnych sytuacjach rodzinny, materialnych, bytowych czy zdrowotnych jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jelczu-Laskowicach. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej jest niższy od średniej województwa. W roku 2015 dla obszaru całej gminy wynosi 4,1% ogólnej liczby mieszkańców, przy czym dla miasta 4%, a dla obszarów wiejskich 4,2%. Dla wszystkich obszarów gminy liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej systematycznie maleje. Może to świadczyć o podnoszeniu poziomu życia jej mieszkańców.

Tabela 17. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej.

Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (w %)					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Woj. Dolnośląskie	7,0%	6,4%	6,2%	6,3%	5,8%	bd
Gmina Jelcz-Laskowice	5,3%	4,9%	4,7%	5,1%	4,6%	4,1%
w tym: miasto	5,3%	5,0%	4,8%	5,2%	4,6%	4,0%
obszar wiejski	5,2%	4,7%	4,6%	4,9%	4,8%	4,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS i GUS.

Tabela 18. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w Gminie Jelcz-Laskowice.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Jelcz-Laskowice						
- ilość rodzin	584	564	551	580	525	478
- ilość osób w rodzinach	1177	1133	1094	1176	1074	937
Miasto Jelcz-Laskowice						
- ilość rodzin	410	398	384	406	356	323
- ilość osób w rodzinach	826	799	762	823	728	633
Obszar wiejski						
- ilość rodzin	174	166	167	174	169	155
- ilość osób w rodzinach	351	334	332	353	346	304

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS.

Analizując szczegółowo dane z rozbiorem na obszary wiejskie i miejskie można zauważyć znaczne zróżnicowanie występowania problemów społecznych. I choć spada liczba osób korzystających z pomocy społecznej, to są obszary w których liczba ta przewyższa znacznie dane dla pozostałych terenów gminy. Na obszarze wiejskim są to Minkowice i Miłocice, a na terenie miasta Osiedle Fabryczne. Szczegółowe dane pokazują poniższe tabele.

Tabela 19. Zestawienie udzielonej pomocy społecznej w Gminie Jelcz-Laskowice.

Wyszczególnienie	2013			2014			2015		
	Miasto	Wieś	Gmina	Miasto	Wieś	Gmina	Miasto	Wieś	Gmina
Długotrwała lub ciężka choroba	118	64	182	137	70	207	153	61	214
Bezrobocie	415	246	661	393	227	620	295	168	463
Niepełnosprawność	146	102	248	129	91	220	131	68	199
Ubóstwo	449	299	748	449	238	687	367	164	531
Alkohol	0	0	0	0	0	0	48	20	68
Kłęska żywiołowa	0	0	0	0	0	0	0	69	69
Bezdomność	6	3	9	7	1	8	4	2	6
Zdarzenia losowe	12	0	12	7	0	7	2	19	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	46	38	84	52	17	69	40	17	57
inne (wielodzietność, sieroctwo, trudności po wyjściu z zakładu karnego)	63	80	143	57	50	107	56	47	103
Razem	1255	832	2087	1231	694	1925	1096	635	1731

PODSUMOWANIE:

1. Największym problemem jest ubóstwo oraz bezrobocie.
2. Najczęściej udzielana pomoc kierowana jest do mieszkańców Dębiny (obszar wiejski) oraz do mieszkańców Osiedla Fabrycznego (obszar miejski).

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 20. Zestawienie udzielonej pomocy społecznej w Gminie Jelcz-Laskowice - miasto.

	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Wyszczególnienie	Osiedle Komunalne			Osiedle Metalowców			Osiedle Hirszfelda			Osiedle Piastowskie			Osiedle Laskowice			Osiedle Jelcz			Osiedle Domki Jednorodzinne			Osiedle Europejskie			Osiedle Fabryczne		
Długotrwała choroba	10	9	8	20	28	33	13	30	31	15	11	14	6	10	14	5	6	5	7	5	11	5	4	2	37	34	35
Bezrobocie	22	19	12	51	32	27	67	91	45	21	28	30	37	39	25	26	15	11	7	8	13	11	12	11	173	149	121
Niepełnosprawność	4	3	5	33	28	28	30	31	35	9	3	3	5	7	11	9	7	6	1	1		2	2	4	53	47	39
Ubóstwo	15	18	16	73	59	45	63	75	54	23	42	49	35	36	28	28	25	16	5	7	6	11	10	7	196	177	146
Alkohol			3			1			1			3			3			2									35
Kłęska żywiołowa																											
Bezdomność				4	3	1	2		2		1			2												1	1
Zdarzenia losowe	4				3	1	4			4	1	1														3	
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	6		3	3			4	10	5	12	12	11		5	3		5	5						1	21	20	12
inne	1			2	9	10	4	2	6	18	10	12	3	2	1		10	6			1				35	24	20
Razem	62	49	47	186	162	146	187	239	179	102	108	123	86	101	85	68	68	51	20	21	31	29	28	25	515	455	409

Tabela 21. Zestawienie udzielonej pomocy społecznej w Gminie Jelcz-Laskowice – obszar wiejski.

	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Wyszczególnienie	Biskupice			Brzezinki			Chwałowice			Dębina			Dziuplina			Grędzina + Mościsko			Kopalina			Łęg		
Długotrwała choroba	3	3	3	2	2	2	10	8		1	2		7			6	9	7	2	2	3	2	2	4
Bezrobocie	4	7	4	13	1	0	22	18	11	18	5	14	13	9		19	22	12	11	10	7	1	1	1
Niepełnosprawność	3	5	2	1	1	1	5	5	2	4	1	1	4	4		2	2	2	1	4	2			
Ubóstwo	11	8	7	7	2	1	17	13	8	17	9	12	19	13	5	14	16	11	9	8	7	1	1	2
Alkohol			1			2			0									4			0			
Kłęska żywiołowa			0			8			3			42			4			12						
Bezdomność	3								1						1									
Zdarzenia losowe												11			8									
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych										4	8	8					6							
inne	7			10			1					2	6			6				1		1	1	1
Razem	31	23	17	33	6	14	55	44	25	44	25	90	49	26	18	47	55	48	23	25	19	5	5	8
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015			
Wyszczególnienie	Miłocice			Miłocice Małe			Miłoszyce			Minkowice			Nowy Dwór			Piekary			Wójcice					
Długotrwała choroba	10	9	11		4	3	2	2	2	6	8	8	2	3	3	8	9	9	3	7	6			
Bezrobocie	42	45	14	7	9	3	21	15	17	37	40	48	5	10	8	19	18	18	14	17	11			
Niepełnosprawność	41	29	11	4	4	1	6	6	11	10	11	14	3	3	2	13	13	12	5	3	7			
Ubóstwo	62	46	26	9	9	3	28	19	27	56	52	14	8	12	8	23	14	18	18	16	15			
Alkohol			4						2			2			1			4						
Kłęska żywiołowa																								
Bezdomność								1																
Zdarzenia losowe																								
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	25						6		6							3	3				3			
inne	23	17	11				11	11	12	14	10	9			5			1	1	10	6			
	203	146	77	20	26	10	74	54	77	123	121	95	18	28	27	66	57	62	41	53	48			

Bezpieczeństwo i przestępczość

W mieście Jelcz-Laskowice przy ulicy Wincentego Witosa 35 znajduje się Komisariat Policji którego zadaniem jest dbanie o porządek i bezpieczeństwo mieszkańców gminy. Na terenie gminy funkcjonują systemy monitoringu:

- wybudowany przez gminę w ramach LPR na lata 2008-2015 system monitoringu na Osiedla Fabrycznego (ponad 20 kamer),
- monitoring w szkołach publicznych,
- monitoring osiedli Spółdzielni Mieszkaniowej,
- monitoring Wspólnot mieszkaniowych.

Wg danych uzyskanych z Policji na przestrzeni ostatnich lat poziom bezpieczeństwa poprawił się szczególnie na terenach miejskich, ale również na terenach wiejskich. W roku 2015 na terenie gminy zanotowano 271 przestępstw co w porównaniu z rokiem 2013 stanowi spadek o ponad 10%. Zauważalny jest również spadek wskaźnika przestępstw na 1000 mieszkańców zarówno dla całej gminy jak i dla poszczególnych jej obszarów: miejskiego i wiejskiego. Choć w przypadku obszarów wiejskich odsetek ten znacznie przewyższa średnią gminy, to jest niższy od wskaźnika dla województwa. W 2007 roku wskaźnik przestępstw na 1000 mieszkańców wynosił 21,5 co w porównaniu z 2015 rokiem (11,7) ukazuje wyraźny spadek.

TABELA 22. PRZESTĘPCZOŚĆ W GMINIE JELCZ-LASKOWICE NA TLE WOJEWÓDZTWA.

Obszar	Przestępstwa ogółem			Przestępstwa ogółem na 1000 mieszkańców		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Woj. dolnośląskie	111046	83566	bd	38,1	31,3	bd
Gmina J-L	303	290	271	13,1	12,5	11,7
- w tym miasto	132	126	120	8,3	7,9	7,6
obszar wiejski	171	164	151	23,6	22,6	20,8
Osiedle Fabryczne	19	17	31	15	14	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Policji i GUS.

Wskaźnik wykrywalności przestępstw ogółem na terenie gminy Jelcz-Laskowice w 2014 roku wynosił w 77,1%, a przestępstw kryminalnych 69,9%. Dla porównania w tym samym okresie wskaźnik ten w województwie dolnośląskim wynosił odpowiednio 61,6% - przestępstwa ogółem i 51,5% - przestępstwa kryminalne.

Wg informacji policji, największe odnotowane problemy w zakresie przestępczości zauważalne są na Osiedlu Fabrycznym. W roku 2007 wskaźnik przestępczości na 1000 mieszkańców wynosił dla osiedla 44,6 (dla miasta Jelcz-Laskowice w tym okresie wynosił 21,5), przeprowadzona rewitalizacja osiedla oraz wdrożenie systemu monitoringu miało wpływ na odwrócenie tego zjawiska i w 2014 roku wskaźnik ten wynosił 13. W 2015 roku nastąpił znaczny wzrost wskaźnika przestępczości na 1000 mieszkańców dla Osiedla Fabrycznego do poziomu ponad 23, co jest wyższe od średniej dla gminy i znacznie przewyższa wskaźnik dla miasta.

PODSUMOWANIE:

1. Bezpieczeństwo mieszkańców na obszarze gminy w perspektywie ostatnich lat poprawiło się – spadek liczby przestępstw i wskaźnika przestępstw na 1000 mieszkańców.
2. **Najwyższy wskaźnik przestępstw notowany jest na Osiedlu Fabrycznym.**

Aktywność obywatelska

Za miernik aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy przyjęto frekwencję wyborczą w wyborach samorządowych na Burmistrza Gminy oraz Radnych do Rady Miejskiej. Frekwencja wyborcza w gminie Jelcz-Laskowice była wyższa od średniej frekwencji w Polsce czy województwie. Na tle gminy, najniższa frekwencja jest w okręgu 6 tj. na Osiedlu Fabrycznym. Poniższa tabela prezentuje frekwencję wyborczą gminy w rozbiu na okręgi wyborcze.

Tabela 23. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w Gminie Jelcz-Laskowice.

Wyszczególnienie	2014	2010	2006
Polska	39,3 %	47,3 %	46,0 %
Woj. Dolnośląskie	36,0 %	45,2 %	44,7 %
Gmina Jelcz-Laskowice	47,9 %	48,1 %	46,1 %
Okręg 1 Szkoła w Wójcicach	56,3 %	49,7 %	49,4 %
Okręg 2 Świetlica w Miłocicach	43,2 %	49,5 %	36,6 %
Okręg 3 Szkoła w Minkowicach	58,1 %	53,3 %	51,1 %
Okręg 4 Schronisko w Chwałowicach	51,9 %	50,1 %	47,2 %
Okręg 5 Szkoła w Miłoszycach	49,4 %	43,8 %	45,3 %
Okręg 6 Szkoła na Os. Fabrycznym	33,4 %	42,6 %	40,4 %
Okręg 7 Szkoła na ul. Prusa	56,7 %	62,0 %	54,8 %
Okręg 8 Szkoła – Al. Młodych (aula)	45,3 %	45,8 %	47,7 %
Okręg 9 Szkoła – Al. Młodych (stołówka)	45,4 %	47,9 %	41,2 %
Okręg 10 UMiG	49,1 %	50,0 %	50,4 %
Okręg 11 Hala na ul. Partyzantów	50,8 %	50,3 %	47,7 %
Okręg 12 Świetlica KUŻNIA – Al. Wolności	44,2 %	45,6 %	44,3 %
Okręg 13 Szkoła na ul. Hirszfelda	46,8 %	44,0 %	44,7 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS.

PODSUMOWANIE:

1. Frekwencja w wyborach w gminie Jelcz-Laskowice jest wyższa od frekwencji w Polsce i województwie.
2. **Najniższa frekwencja w gminie jest notowana w okręgu nr 6 obejmującym Osiedle Fabryczne.**

6.3. Aspekty gospodarcze

Gmina Jelcz-Laskowice jest głównie gminą przemysłową, posiadającą ciekawe tereny rekreacyjne. Użytki rolne choć stanowią ok. 57 % powierzchni gminy nie mają istotnego wpływu na utrzymanie się gospodarstw domowych.

Na terenie gminy można wyróżnić kilka obszarów aktywności gospodarczej. Skupione są one głównie na terenie miasta Jelcz-Laskowice lub na terenach sąsiadujących. Jednym z najważniejszych jest utworzona w 2001 roku Podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PWSSE). Przyczyniła się ona do ożywienia gospodarczego Gminy oraz rozwoju nowych branż przemysłowych. W efekcie, zagospodarowanie PWSSE przez inwestorów było jednym z głównych czynników które doprowadziły do zmniejszenia bezrobocia i wzrostu wpływów do budżetu Gminy. Wpływy te będą systematycznie rosły po okresie przyznanych firmom ulg podatkowych, które są jedną z form pomocy publicznej dla potencjalnych przedsiębiorców. Wysokość ulgi jest zależna od wzrostu liczby zatrudnionych, okresu działalności firm oraz wartości inwestycji. Podstrefa WSSE zajmuje powierzchnię 61,1 ha i jest zlokalizowana na terenie przylegającym do miasta Jelcz-Laskowice w obrębie geodezyjnym Łęg. W strefie znajdują się wszelkie media potrzebne do funkcjonowania i rozwoju ulokowanych w niej firm: energia elektryczna, gaz, woda, kanalizacja sanitarna, kanalizacja deszczowa.

Drugim obszarem aktywności gospodarczej jest teren po byłych zakładach samochodowych w Jelczu sąsiadujący z podstrefą ekonomiczną, gdzie również funkcjonuje wiele podmiotów mających wpływ na rozwój gospodarczy gminy. Kolejnym obszarem aktywności gospodarczej jest teren w obrębie ulicy Belgijskiej, ulicy Wrocławskiej, alei Młodych.

Najbardziej znanymi firmami działającymi na terenie gminy Jelcz-Laskowice są: TOYOTA, RONAL POLSKA, AUTOLIV, ITAL-METAL, JELCZ S.A., Kompozyty, Instytut Mechaniki, STELWELD, Black Red White, DYKA, MULLER, Playeco, Polmózbyt Jelcz, HERT, Mentor, Steri Pack, SAREL, PPHU BiZ, Auto Matunin, Chromax, ..

Tabela 24. Liczba pracujących oraz ilość pracujących na 1000 mieszkańców.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba pracujących						
Woj. dolnośląskie	690449	700560	703090	695680	710193	730013
Powiat oławski	18974	19838	20983	20674	22754	24007
Gmina J-L	7068	7455	7704	8281	8853	9410
- w tym: miasto	x	x	x	6860	7301	7812
obszar wiejski	x	x	x	1421	1552	1598
Ilość pracujących na 1000 mieszkańców						
Woj. dolnośląskie	240	243	241	239	244	251
Powiat oławski	262	272	279	274	300	316
Gmina J-L	320	335	335	359	382	406
- w tym: miasto	x	x	x	432	457	491
obszar wiejski	x	x	x	198	215	221

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw w rolnictwie

Tabela 25. Podmioty gospodarki narodowej w rej. REGON.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość podmiotów gospodarki narodowej						
Woj. Dolnośląskie, w tym:	316811	331247	327625	336928	347561	351121
- prywatne	302284	316269	312524	321590	332013	335478
- osoby fizyczne	224925	235003	227956	232065	235474	234473
- fundacje, stowarzyszenia	7736	8251	8870	9356	9955	10496
Powiat oławski, w tym:	6828	7155	7104	7244	7368	7406
- prywatne	6649	6974	6923	7055	7182	7216
- osoby fizyczne	5472	5743	5627	5688	5766	5742
- fundacje, stowarzyszenia	114	127	138	149	163	175
Gmina Jelcz-Laskowice, w tym:	2009	2129	2123	2190	2186	2178
- prywatne	1970	2090	2085	2151	2149	2141
- osoby fizyczne	1655	1760	1741	1779	1779	1753
- fundacje, stowarzyszenia	37	46	51	56	58	61
- miast, w tym:	1528	1596	1569	1605	1582	1565
- prywatne	1494	1562	1536	1571	1549	1532
- osoby fizyczne	1256	1315	1281	1296	1277	1247
- fundacje, stowarzyszenia	23	26	30	35	35	35
- wieś, w tym:	481	533	554	585	604	613
- prywatne	476	528	549	580	600	609
- osoby fizyczne	399	445	460	483	502	506
- fundacje, stowarzyszenia	14	20	21	21	23	26
Podmioty gospodarki narodowej na 1 tys. mieszkańców						
Woj. Dolnośląskie, w tym:	110	115	112	116	119	121
- prywatne	105	110	107	110	114	115
- osoby fizyczne	78	82	78	80	81	81
- fundacje, stowarzyszenia	2,7	2,9	3,0	3,2	3,4	3,6
Powiat oławski, w tym:	94	98	95	96	97	98
- prywatne	92	96	92	93	95	95
- osoby fizyczne	76	79	75	75	76	76
- fundacje, stowarzyszenia	1,6	1,7	1,8	2,0	2,2	2,3
Gmina Jelcz-Laskowice, w tym:	91	96	92	95	94	94
- prywatne	89	94	91	93	93	92
- osoby fizyczne	75	79	76	77	77	76
- fundacje, stowarzyszenia	1,7	2,1	2,2	2,4	2,5	2,6
- miast, w tym:	99	103	99	101	99	98
- prywatne	97	101	97	99	97	96
- osoby fizyczne	81	85	81	82	80	78
- fundacje, stowarzyszenia	1,5	1,7	1,9	2,2	2,2	2,2
- wieś, w tym:	72	79	78	81	84	85
- prywatne	72	78	77	81	83	84
- osoby fizyczne	60	66	65	67	69	70
- fundacje, stowarzyszenia	2,1	3,0	3,0	2,9	3,2	3,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

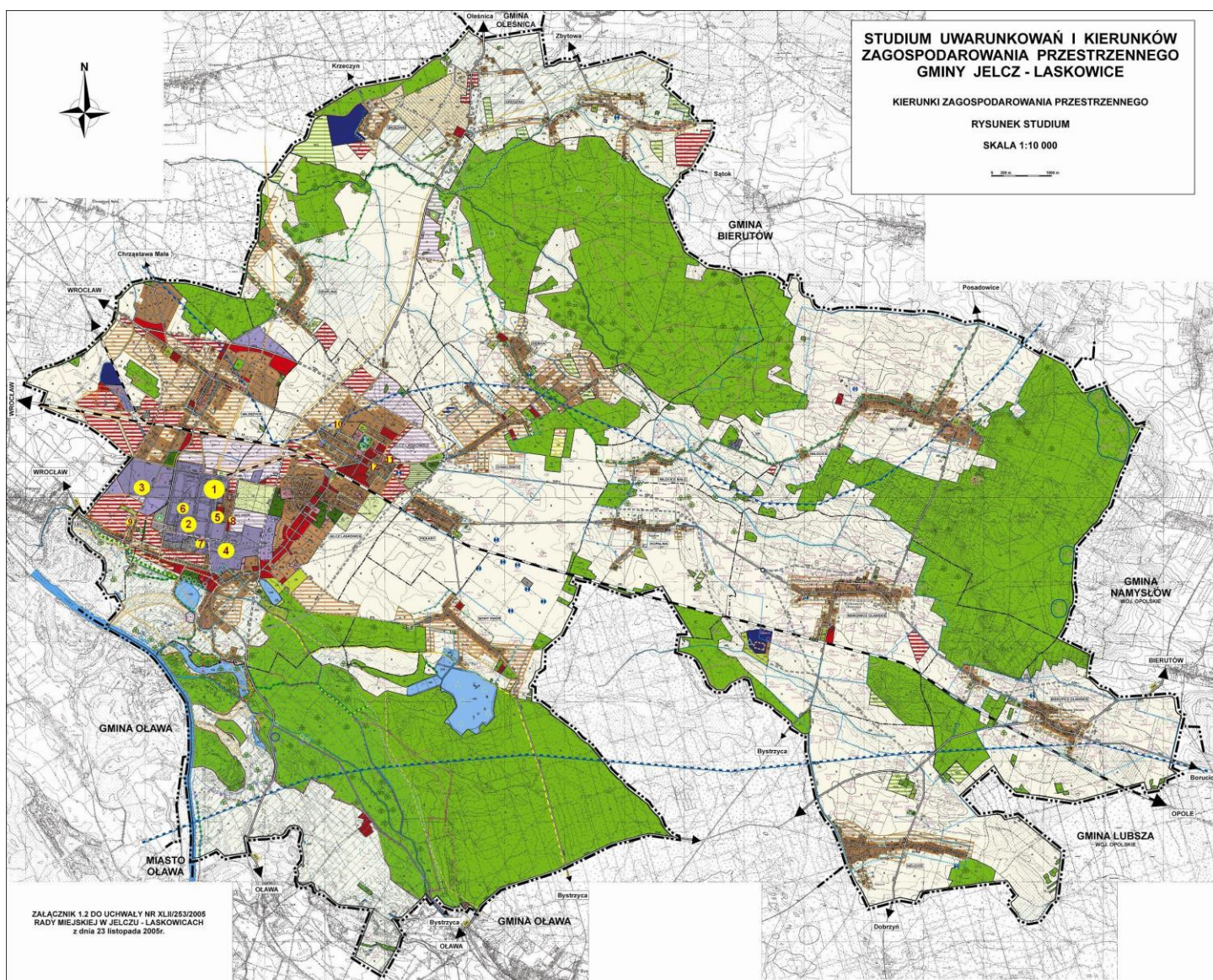
PODSUMOWANIE:

1. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON jest stabilna.
2. Liczba pracujących na 1 tys. mieszkańców jest od kilku lat utrzymuje się na znacząco wyższym poziomie w porównaniu z województwem.
3. Liczba pracujących systematycznie wzrasta zarówno w mieście jak i na obszarach wiejskich.

6.4. Aspekty przestrzenno-funkcjonalne

Gmina Jelcz-Laskowice jest jednostką miejsko-wiejską z dominującą rolą miasta Jelcz-Laskowice gdzie mieszka ponad 68% wszystkich mieszkańców. Miasto stanowi jednocześnie naturalne centrum administracyjne, przemysłowe i usługowe. Głównie w obszarze miasta i jego otoczeniu ulokowane są zakłady przemysłowe oraz Podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

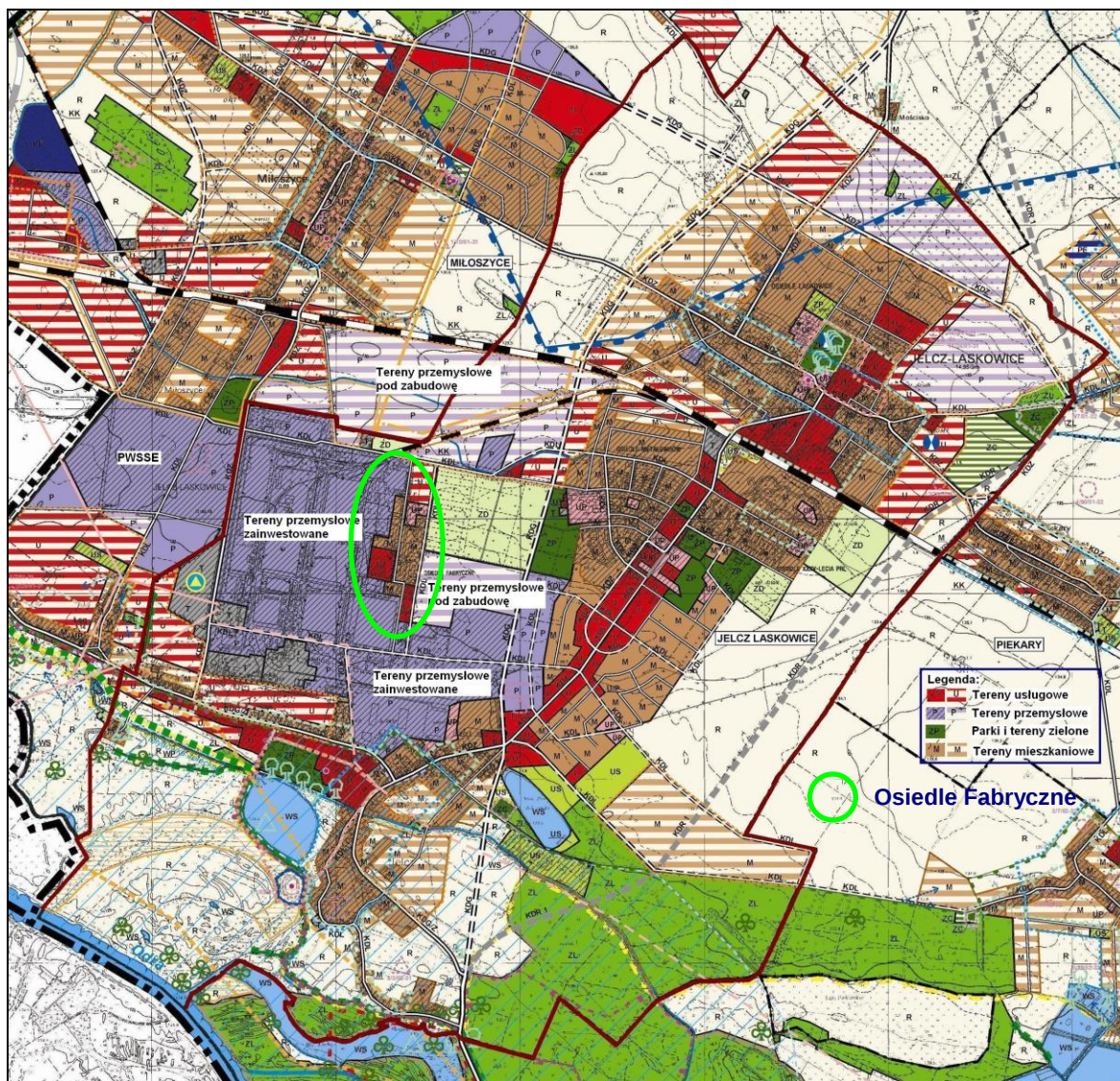
Poniższa mapka prezentuje położenie zakładów i firm mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r., w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Rysunek 2. Lokalizacja zakładów przemysłowych znacząco oddziałujących na środowisko na terenie Gminy Jelcz-Laskowice.

Poniższa mapka prezentuje obszar miasta Jelcz-Laskowice (wg studium i kierunków rozwoju gminy) z terenami przemysłowymi zainwestowanymi oraz przeznaczonymi do zainwestowania. Jak można zauważyć, obszar ten jest skupiony głównie wokół dawnych Jelczańskich Zakładów Samochodowych.

Rysunek 3. Zakłady przemysłowe w mieście Jelcz-Laskowice.

Na obszarach wiejskich zakłady przemysłowe ulokowane są w niewielkim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej i nie oddziałują na znaczną liczbę mieszkańców. Zakłady te nie są również znacząco uciążliwe. Inna sytuacja dotyczy mieszkańców miasta gdzie w pobliżu znajdują się duże i uciążliwe zakłady przemysłowe.

W gminie Jelcz-Laskowice **najbardziej niekorzystne** warunki sąsiedztwa terenów zamieszkałych z terenami przemysłowymi są w mieście i dotyczą szczególnie Osiedla Fabrycznego. Osiedle jest najstarszą częścią gminy z zabudową wielorodzinną gdzie zamieszkuje ponad 1,2 mieszkańców.

Osadnictwo w mieście skoncentrowane jest w centralnej jego części wzdłuż ulicy Oławskiej i ulicy Witosa. Obszary wiejskie mają przeważnie charakter wiejski z wyjątkiem sołectw znajdujących się najbliżej miasta, takich jak Miłoszyce, Łęg, Chwałowice i Dębina. Największy rozwój osadnictwa jednorodzinnego notowany jest w Miłoszycach oraz Chwałowicach.

Gmina posiada rozbudowany system dróg głównie powiatowych i gminnych. Przez obszar gminy przechodzą dwie drogi wojewódzkie nr 455 i 396. Gmina posiada dobre połączenie z Wrocławiem, Oławą, Oleśnicą, Bierutowem i Namysłowem. Do Wrocławia można dojechać transportem publicznym autobusowym (ok. 45 minut) i kolejowym (30 minut). Pociągi kursują ze stacji PKP w Miłoszycach oraz Jelczu-Laskowicach. Stacje w Minkowicach Oławskich oraz Biskupicach nie są czynne.

Poniższa mapka prezentuje sieć głównych dróg wojewódzkich i powiatowych, sieci kolejowej wraz z dworcami PKP oraz poglądowe rozmieszczenie szkół podstawowych (PSP), gimnazjów (PG), hali Centrum Sportu i Rekreacji wraz z Miejsko-Gminnym Centrum Kultury, basenu, komisariatu policji oraz państwowej straży pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych.

Rysunek 4. Sieć głównych dróg i torów kolejowych w gminie Jelcz-Laskowice.

PODSUMOWANIE:

1. Gmina posiada dogodny system komunikacyjny.
2. **Głównym problemem jest położenie Osiedla Fabrycznego w sąsiedztwie zakładów przemysłowych.**

6.5. Aspekty techniczne

Podstawą rozwoju każdego społeczeństwa jest jego wzrost gospodarczy. Jest on ściśle powiązany z infrastrukturą techniczną, a także z zapotrzebowaniem energetycznym w szerokim tego słowa znaczeniu. Rozwój ten musi uwzględniać również aspekty środowiskowe.

Sieć wodociągowa

Gmina Jelcz-Laskowice należy do terenów zasobnych w wody podziemne. Na jej obszarze występują dwa poziomy wodonośne: czwartorzędowy i trzeciorzędowy. Główny Zbiornik Wód Podziemnych – GZWP 320 (Pradolina rzeki Odry: S Wrocław) oraz drugim zbiornikiem trzeciorzędowy o średniej głębokości ujęć sięgającej 100m, ze względu na znaczne zasobności w wody dobrej jakości, określone są jako Obszary Wysokiej Ochrony Wód (OWO) i Obszary Najwyższej Ochrony Wód (ONO). Gmina Jelcz-Laskowice jest zwodociągowana w ok. 100 % i w pełni korzysta z ujęć wód podziemnych.

Tabela 26. Długość sieci wodociągowej oraz liczba połączeń.

Sieć wodociągowa	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Długość sieci (km)	159,1	160,7	167,5	170,0	172,0	172,7
Liczba połączeń do budynków mieszkalnych	2937	2937	3121	3192	3268	3336

Źródło: GUS

Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnia ścieków

Miasto Jelcz-Laskowice posiada kanalizację sanitarną, natomiast obszary wiejskie są częściowo skanalizowane. Ścieki z kanalizacji sanitarnej trafiają do gminnej oczyszczalni ścieków należącej do Zakładu Gospodarki Komunalnej w której gmina posiada 100% udziałów. Istniejący stan skanalizowania Gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 27. Długość sieci kanalizacyjnej oraz liczba połączeń.

Sieć kanalizacyjna	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Długość sieci (km)	88,5	88,9	96,6	97,4	119,5	120,0
Liczba połączeń do budynków mieszkalnych	1247	1313	1479	1633	1757	1839

Źródło: GUS

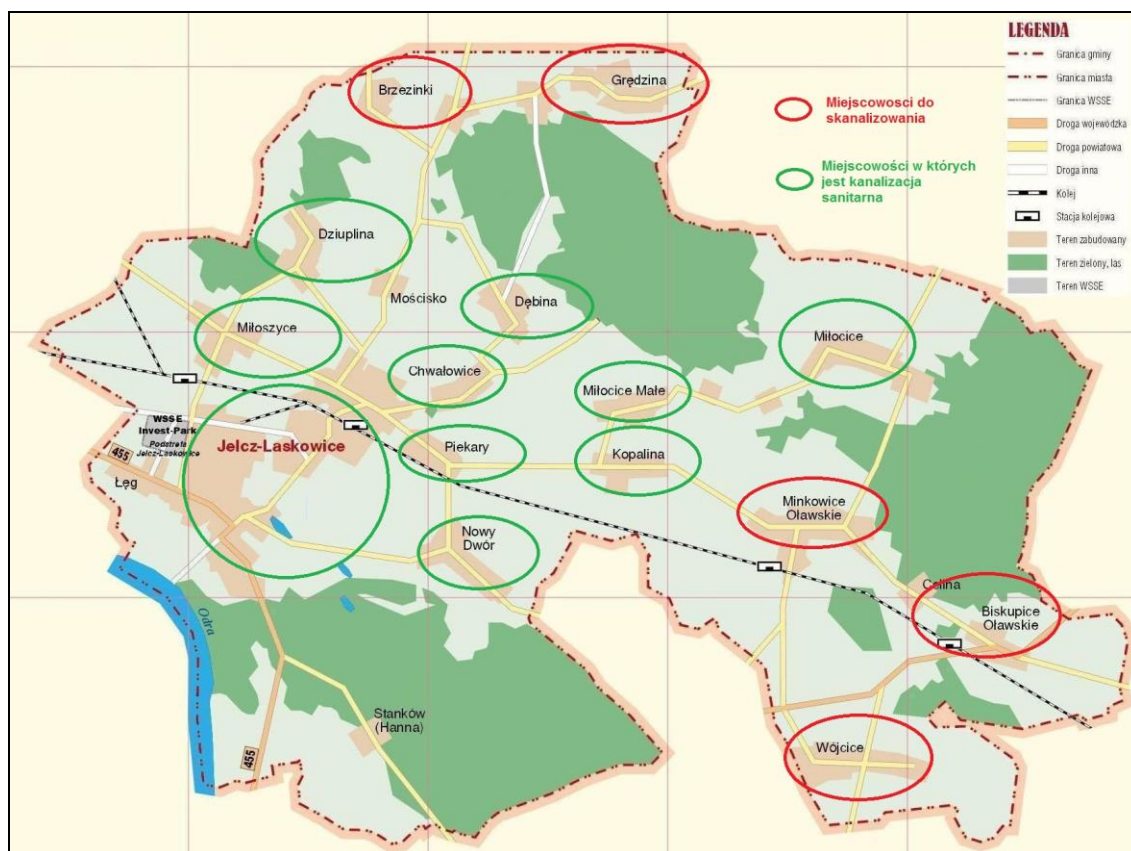
Tabela 28. Struktura skanalizowania gminy wg danych na 31.12.2015r.

Obszar	Miejscowości skanalizowane	W trakcie realizacji	Pozostało do realizacji
Miasto Jelcz-Laskowice	Jelcz-Laskowice	-	-
Wsie na terenie Gminy	Piekary, Nowy Dwór, Łęg, Miłoszyce, Chwałowice, Debina, Dziuplina, Kopalina, Miłocice Małe, Miłocice (10 miejscowości)	Projekt kanalizacji Minkowic Oławskich – inwestycja 2017/2018 (1 miejscowość)	Biskupice, Wójcice Z uwagi na duże rozproszenie zabudowy dla wsi Brzezinki i Grędzina preferowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków i nowoczesne szamba. (4 miejscowości)

Źródło: UMiG

Oprócz ilości ścieków kanalizacyjnych do oczyszczalni dowożone są ścieki wozami asenizacyjnymi. Gminna oczyszczalnia ścieków posiada rezerwy przerobowe umożliwiające przyjmowanie ścieków w miarę rozwoju gminy.

Z uwagi na brak możliwości dofinansowania zewnętrznego budowy kanalizacji na terenie gminy Jelcz-Laskowice, inwestycje w tym zakresie realizowane będą ze środków własnych gminy. Poniższa mapka prezentuje stan skanalizowania gminy Jelcz-Laskowice.

Rysunek 5. Kanalizacja sanitarna na terenie gminy Jelcz-Laskowice.

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe gminy można podzielić na:

- mieszkania spółdzielcze zarządzane przez Spółdzielnię Mieszkaniową Lokatorsko-Własnościową w Jelczu-Laskowicach;
- mieszkania wspólnot mieszkańców;
- mieszkania komunalne zarządzane przez Gminę;
- mieszkania zarządzane przez ZGM-TBS;
- domy mieszkalne indywidualne.

Gmina Jelcz-Laskowice jest atrakcyjnym miejscem do osiedlania się nowych mieszkańców. Od wielu lat zauważalny jest rozwój budownictwa jednorodzinnego na obszarach wiejskich, a szczególnie we wsiach Miłoszyce, Chwałowice oraz Dębina oraz na terenie miasta. Świadczy o tym wzrost liczby mieszkańców szczególnie na terenach wiejskich. Od kilku lat zauważalny jest również rozwój budownictwa wielorodzinnego w mieście przez spółdzielnię mieszkaniową i spółkę. Rozwój budownictwa wielorodzinnego skupiony jest w centralnej części miasta. Z uwagi na swoje położenie przy zakładach przemysłowych na Osiedlu Fabrycznym został wybudowany jeden socjalny budynek wielorodzinny. Osiedle nie posiada terenów przeznaczonych na rozwój mieszkalnictwa. Poniższa tabela prezentuje ilość oddanych do użytku mieszkań w budynkach indywidualnych i wielorodzinnych.

Tabela 29. Mieszkania oddane do użytku – lata 2009-2014.

Rok	Gmina J-L	Miasto J-L	Obsz. Wiejski J-L
2014	73	28	45
- w tym indywidualne	73	28	45
2013	147	99	48
- w tym indywidualne	72	24	48
2012	174	126	48
- w tym indywidualne	70	22	48
2011	219	171	48
- w tym indywidualne	67	19	48
2010	108	65	43
- w tym indywidualne	67	24	43
2009	289	233	56
- w tym indywidualne	87	31	56

Źródło: GUS

Pierwsze bloki mieszkalne wielorodzinne na obszarze obecnego miasta Jelcz-Laskowice były wybudowane na przełomie lat 50/60-tych na obecnym Osiedlu Fabrycznym. Następne budynki powstały na Osiedlu Piastowskim. Budowę Osiedla Metalowców rozpoczęto w połowie lat 70-tych na terenie ówczesnych pól pomiędzy wsiami Jelcz i Laskowice Oławskie. W kolejnych latach budowano kolejne osiedla z zabudowa wielorodzinna.

Poniższa tabela prezentuje budynki mieszkalne wielorodzinne najstarszej części miasta z podaniem roku oddania do użytku, własności i udziału gminy.

Tabela 30. Własność budynków mieszkalnych na Os. Fabrycznym (stanu na grudzień 2015 r.)

Adres i nr budynku	Oddany do użytkowania	Własność	Udział gminy
Ul. Techników 4 a/b/c	2011 r.	Gmina	100 %
Ul. Techników 5	1956 r.	Gmina	100 %
Ul. Techników 14	1956 r.	Gmina	100 %
Ul. Techników 16	1956 r.	Gmina	100 %
Ul. Techników 29	1968 r.	Wspólnota	97,9 %
Ul. Techników 29 A	1968 r.	Wspólnota	3,4 %
Ul. Techników 3	1950 r.	Wspólnota	34,3 %
Ul. Techników 19-21	1970 r.	Wspólnota	21,7 %
Ul. Techników 20	1964 r.	Wspólnota	64,4 %
Ul. Techników 22-24	1982 r.	Wspólnota	32,9 %
Ul. Techników 23-25-27	1972 r.	Wspólnota	23,6 %
Ul. Działkowa 1-2-3	1965 r.	Wspólnota	9,1 %
Ul. Działkowa 4-5-6	1965 r.	Wspólnota	9,0 %
Ul. Działkowa 7-8-9	1965 r.	Wspólnota	19,9 %
Ul. Techników 18	1964 r.	Wspólnota	0,0 %

Źródło: ZGM – TBS Sp. z o.o.

PODSUMOWANIE:

1. Gmina w 100% zwodociągowania .
2. **Brak kanalizacji sanitarnej wszystkich obszarów wiejskich.**
3. **Najstarsze budynki wielorodzinne znajdują się na Osiedlu Fabrycznym.**

6.6. Aspekty środowiskowe

Zasoby przyrodnicze

Obszar Gminy Jelcz-Laskowice położony jest w całości w dorzeczu Odry i jej dopływów: Smortawy, Młynówki Jeleckiej i Widawy. Można go podzielić na dwa odmienne obszary przyrodnicze: dolina rzek Odry i Smortawy z dużą ilością wód powierzchniowych oraz obszar leżący w obrębie Równiny Oleśnickiej, wyniesiony ponad pradolinę, o mniejszej zwartości wód, w znacznej części pokryty lasami. Gmina jest najbardziej „zieloną gminą” w Powiecie Oławski – ponad 32 % powierzchni gminy zajmują lasy i grunty leśne. Stanowi to ponad 52 % wszystkich lasów Powiatu Oławskiego. **Użytki rolne stanowią ok. 52 % powierzchni gminy.** Ok. 98 % lasów w gminie Jelcz-Laskowice należy do Skarbu Państwa.

Tabela 31. Lasy i grunty leśne (na 31 grudnia).

Wyszczególnienie	Lasistość (w %)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat Oławski	19,3	19,3	19,4	19,4	19,4	19,4
Gmina Jelcz-Laskowice	31,7	31,7	31,8	31,9	31,9	32,0

Źródło: Urząd statystyczny we Wrocławiu Województwo Dolnośląskie – podregiony, gminy, powiaty

Najciekawszym przyrodniczo jest obszar pradoliny Odry, gdzie znajduje się rezerwat przyrody „ŁACHA JELCZ”, utworzony na podstawie zarządzenia MLIpD z dnia 24.04.1954r. (M.P. nr A-46, poz.650 z 1954r.). Rezerwat położony jest w pobliżu osiedla Jelcz w starorzeczcu rzeki Odry. Został ustanowiony celem ochrony starorzecza jednego z nielicznych na terenie kraju stanowisk roślinności wodnej: kotewki - orzecha wodnego. Rezerwat obejmuje część starorzecza wraz z otaczającym go terenem leśnym i ciekawym zespołem roślinnym o charakterze bagiennym. Powierzchnia rezerwatu wynosi 15,11 ha, w tym ok. 6 ha powierzchnia otwartego lustra wody. Do najcenniejszych zbiorowisk roślinnych spośród 11 które występują na terenie rezerwatu, należy zaliczyć zespół lilii wodnych. Spośród gatunków chronionych występują: śnieżyczka przebiśnieg, kruszyna pospolita, kalina koralowa i konwalia majowa. Na terenie rezerwatu występują także duże ilości owadów, ptaków i roślin objętych ochroną gatunkową (kozioróg dębosz, czapla, kormoran).

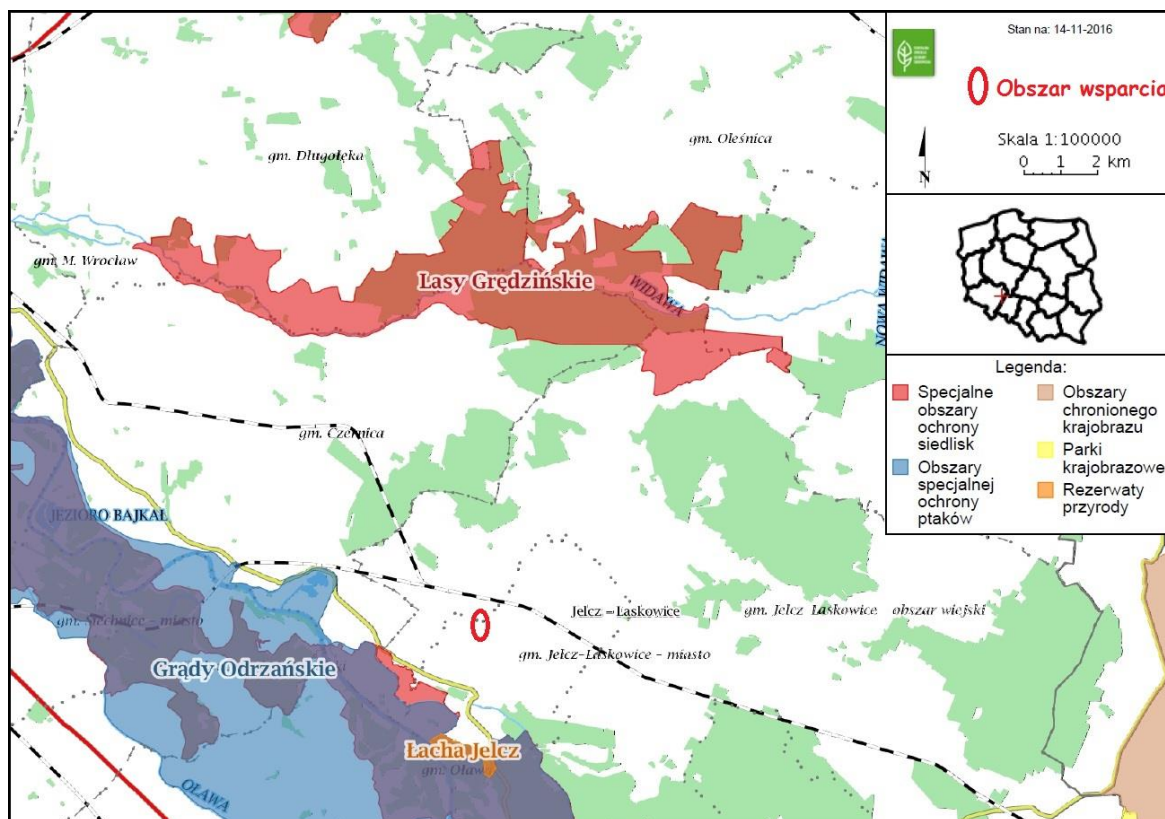
Na terenie Gminy występują liczne glinianki, które powstały w wyniku eksploatacji surowców budowlanych: piasku, żwiru i iłu. Oprócz tych najbardziej znanych, jak kąpielisko w Jelczu i „drugi staw” jeliczański, spotkać je możemy również w Miłoszycach i Chwałowicach. Wskutek działalności gospodarczej związanej z hodowlą ryb, powstały stawy hodowlane w Nowym Dworze i w Jelczu.

Na terenie Gminy opracowano informację paszportową dla 55 obiektów przyrody ożywionej i nieożywionej. Na podstawie decyzji administracyjnych za pomniki przyrody uznano 15 z nich. Wyróżnić tu należy: dęby szypułkowe, sosny pospolite, lipy drobnolistne, platany oraz głązy narzutowe. Pięknym i najczęściej podziwianym obiektem przyrody jest 300 letni Dąb Słowianin w miejscowości Dębina. Ochronie gatunkowej podlega wiele gatunków roślin i zwierząt. Na terenie Gminy zinwentaryzowano 17 gatunków roślin chronionych na 156 stanowiskach. Szczególnie bogate tereny to dolina rzek Odry i Smortawy, z dużą ilością oczek wodnych i wilgotnych, wręcz bagiennych w pewnych okresach roku lasów i zarośli.

W trybie ustawy o ochronie przyrody cennym przyrodniczo i krajobrazowo terenom gminy nadano status obszarów chronionych o różnej formie ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody Łacha Jelcz –
- Grądy Odrzańskie –
- Grądy w Dolinie Odry –
- Lasy Grędzińskie –

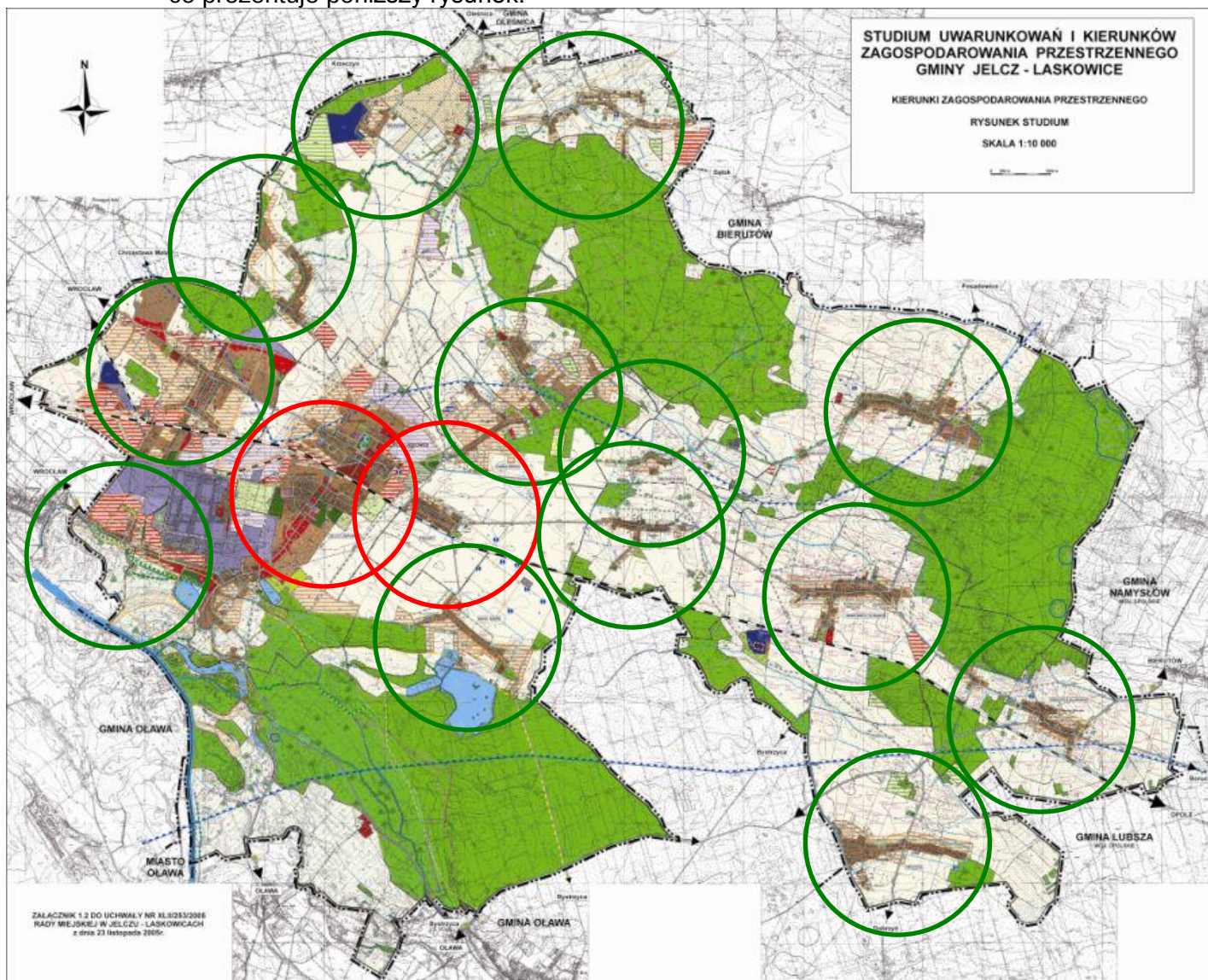
Rysunek 6. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Jelcz-Laskowice.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Tereny zielone

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody tereny zieleni to tereny wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, **pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe**, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe oraz cmentarze, a także zieleń towarzysząca ulicom, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom oraz obiektom i przemysłowym.⁷

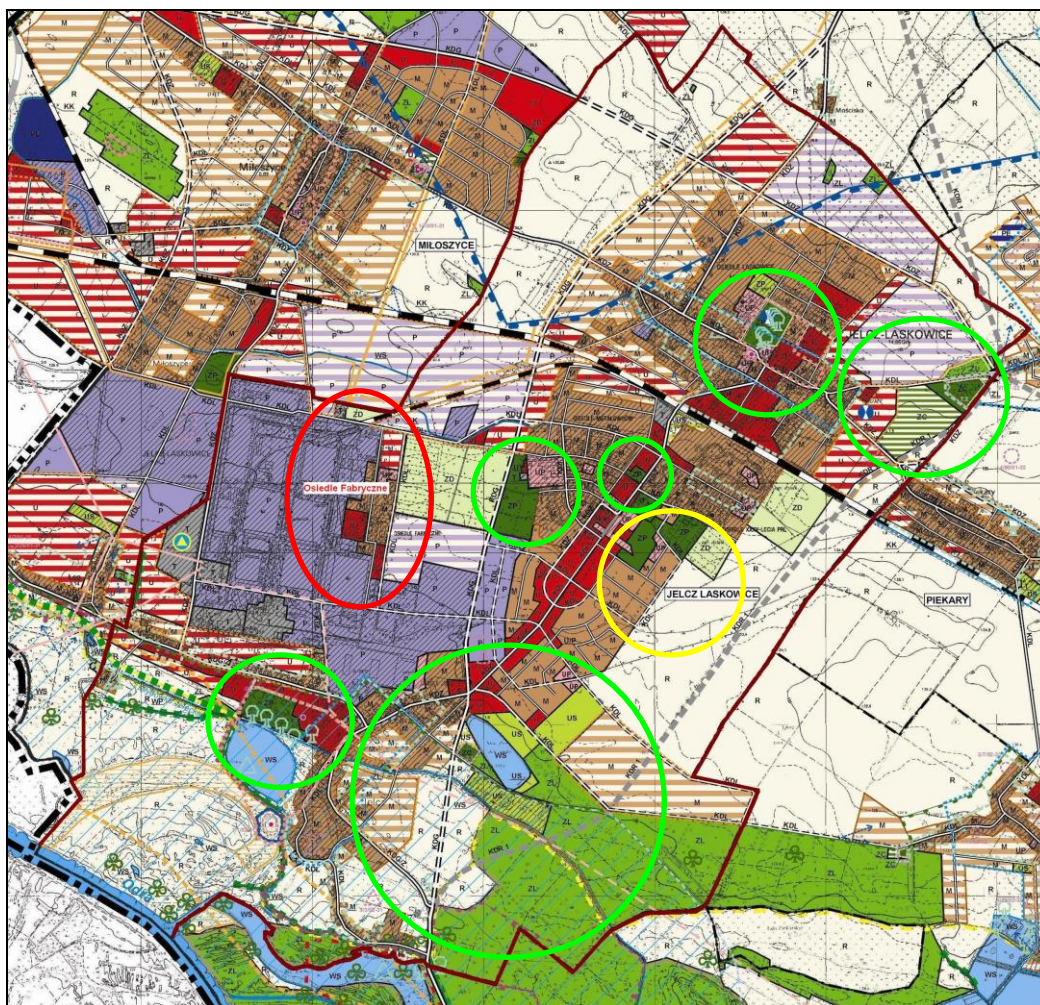
Na obszarach wiejskich gminy tereny zielone w rozumieniu ustawy są to tereny głównie przy placach zabaw i miejscach rekreacji, cmentarzach oraz zieleń towarzysząca ulicom. Jednak przy założeniu jednakowej odległości mieszkańcy obszarów wiejskich mają możliwość korzystania z uroków otaczających miejscowości lasów i terenów leśnych – co prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 7. Dostęp do terenów zielonych i lasów gminie Jelcz-Laskowice.

⁷ Źródło: Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.

Na obszarze miasta tereny zielona stanowa parki (zespół pałacowo-parkowy w Jelczu oraz zespół pałacowo-parkowy w Laskowicach), zieleńce przy budynkach mieszkalnych wielorodzinnych, zieleń wzdłuż ulic i na placach zabaw (zielone koła). Planowane jest również utworzenie parku miejskiego w centrum miasta zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (żółte koło). Największy problem na obszarze wiejskim mają mieszkańcy Kopaliny, a na obszarze miejskim mieszkańcy Osiedla Fabrycznego (koła czerwone) oddalonego od centrum miasta, które z trzech stron otoczone jest terenami przemysłowymi. W ramach LPR na lata 2008-2015 tereny zielone na osiedlu zostały zagospodarowane, dokonano nasadzeń drzew i krzewów, jednak brak zieleni osłonowej nadal ma negatywny wpływ na życie mieszkańców.

Rysunek 8. Tereny zielone w mieście Jelcz-Laskowice.

Gospodarka odpadami

Wszyscy mieszkańcy gminy Jelcz-Laskowice zostali objęci systemem zbiórki odpadów komunalnych, zgodnie z zapisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 roku – znowelizowana w 2016r. Znaczna większość mieszkańców zadeklarowała zbieranie odpadów w sposób selektywny. Od wejścia w życie ustawy z dniem 1 lipca 2013 roku wzrosła ilość odpadów komunalnych odbieranych od mieszkańców. Może to świadczyć o większej świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o środowisko, a z uwagi na naliczanie opłat bez względu na ilość wytworzonych i odbieranych odpadów, nie są one wywożeniu do lasów, czy w miejsca do tego nie przeznaczone. Należy zauważyć, że systematycznie wzrasta również ilość odpadów segregowanych oraz ich udział w ogólnej ilości odpadów komunalnych odbieranych od mieszkańców. Poniższa tabela przedstawia ilość zbieranych odpadów w przeliczeniu na mieszkańca w gminie Jelcz-Laskowice oraz udział odpadów segregowanych.

Tabela 32. Ilość odpadów na 1 mieszkańca w gminie Jelcz-Laskowice.

Odpady	II-półrocze 2013	2014	2015	I-półrocze 2016
Odpady odbierane od mieszkańców, w tym:				
- zmieszane	2593,5	4953,0	5348,0	2489,8
- papier	35,6	111,8	67,3	20,2
- szkło	108,0	228,1	225,9	122,0
- tworzywa sztuczne	127,5	264,7	325,7	169,8
- wielkogabarytowe	51,8	121,3	139,8	61,0
Segregowane odpady dostarczane do PSZOK	112,0	473,3	630,9	368,2
Razem (w tonach)	3028,4	6152,2	6737,6	3231,0
- w tym segregowane:	434,9	1199,2	1389,6	741,2
Udział odpadów segregowanych	14,36%	19,49%	20,62%	22,94%
Liczba mieszkańców	23190	23152	23123	23053
Ilość odpadów na 1 mieszkańca (w kg)	130,6	265,7	291,4	140,2

Źródło: Opracowanie własne wg danych ZGK.

Na obszarach wiejskich oraz w zabudowie jednorodzinnej w mieści – segregacja odpadów prowadzona jest z pomocą worków do selektywnej zbiórki odpadów. W zabudowie wielorodzinnej mieszkańcy segregują odpady do specjalnych pojemników ustawianych w boksach śmietnikowych. Ten sposób segregowania odpadów dotyczy głównie spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych. Boksy śmietnikowe w centrum miasta na terenach Spółdzielni Mieszkaniowej oraz przy nowo budowanych blokach mieszkalnych są estetyczne, zadaszone i zabezpieczone przed warunkami atmosferycznymi oraz zwierzętami. Mieszkańcy wspólnot oraz gminnych budynków komunalnych na Osiedlu Fabrycznym korzystają z boksów śmietnikowych wybudowanych kilkadziesiąt lat wcześniej, nie remontowanych i zbyt małych dla pomieszczenia wszystkich pojemników na śmieci zmieszane i segregowane.

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PODSUMOWANIE:

1. Gmina posiada atrakcyjne tereny zielone, a 32 % jej obszaru to lasy i grunty leśne.
2. **Głównym problemem jest uciążliwe sąsiedztwo z zakładami przemysłowymi (brak pasów zieleni oddzielających bloki mieszkalne od zakładów) mieszkańców Osiedla Fabrycznego.**
3. Systematycznie wzrasta udział odpadów segregowanych w ogólnej ilości odbieranych odpadów komunalnych od mieszkańców.

7. ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI

Działania rewitalizacyjne w Polsce mogą być realizowane na podstawie Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 z dnia 3 lipca 2015 r. (Wytyczne MIR). Ponadto zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rozwoju (pismo DPM.IV.0212.1.2016.ML.1 NK 144212/16) gmina jest uprawniona do uchwalenia programu rewitalizacji na podstawie ustawy o samorządzie gminnym z zastosowaniem Wytycznych MIR. Przy wyznaczaniu obszaru wymagającego wsparcia w procesie opracowywania LPR, posłużono się obowiązującymi *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, analizując stan kryzysowy spowodowany koncentracją zjawisk negatywnych. Zidentyfikowany został obszar zdegradowany oraz wyznaczony obszar rewitalizacji.

7.1. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na terenie gminy

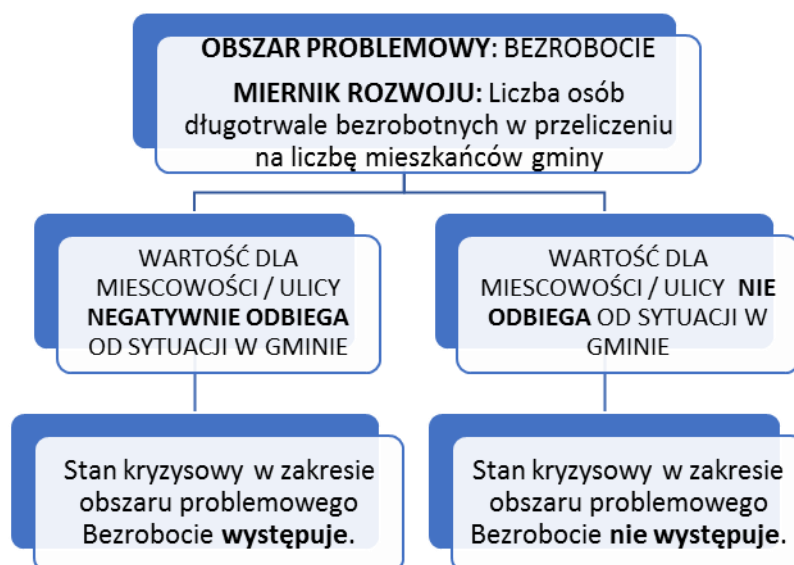
Decyzja Rady Miejskiej Mieroszowa skutkuje procedurą przygotowania Programu, szczególnie w zakresie metodologii wyznaczenia obszarów, na których występują zjawiska kryzysowe, obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. W związku z powyższym przyjęto, że:

1. **Sfera.** Jest to zbiór obszarów problemowych dotyczących zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych oraz technicznych.
2. **Obszary problemowe.** Występujące w ramach Sfer zjawiska problemowe:
  - a. Sfera społeczna: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym
  - b. Sfera gospodarcza: niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw
  - c. Sfera środowiskowa: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska
  - d. Sfera przestrzenno – funkcjonalna: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficyt lub niska jakość terenów publicznych
  - e. Sfera techniczna: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska
3. **Stanem kryzysowy.** Sytuacja, w której występuje koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej współwystępująca wraz z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.
4. **Obszar zdegradowany.** Teren w gminie, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
5. **Obszar rewitalizacji.** Teren w gminie obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się:
  - a. szczególną koncentracją negatywnych zjawisk dot. obszarów problemowych,

- b. istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy w zakresie rewitalizacji.
  - c. obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców całej gminy.
- 6. Miejsce.** Jest to określenie odnoszące się do osiedla w mieście bądź miejscowości (najczęściej wsi w której nie zostały wyodrębnione ulice ani osiedla), które były przedmiotem analizy na etapie identyfikacji obszarów zdegradowanych i wyznaczania obszaru rewitalizacji. Określenie funkcjonujące w odniesieniu do gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich.

7.2. Metodologia identyfikacji stanu kryzysowego oraz wyznaczania obszaru rewitalizacji

Identyfikacja stanu kryzysowego w gminie polegała na analizie poszczególnych obszarów problemowych z wykorzystaniem charakterystycznych dla nich mierników rozwoju. Analiza danych liczbowych w poszczególnych miernikach rozwoju miała na celu identyfikację występowania obszarów w stanie kryzysowym. Przyjęto założenie, że do dalszych prac kwalifikują się co do zasady te miejscowości / osiedla, w których stwierdzono, że wartości mierników rozwoju odbiegają w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy⁸. Najczęściej wykorzystywaną wartością charakterystyczną dla gminy była wartość miernika w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy porównywana z wartością w przeliczeniu na jednego mieszkańca miejscowości / osiedla.

Rysunek 9. Metodologia identyfikacji miejscowości / osiedli, na których występują zjawiska kryzysowe na przykładzie obszaru problemowego Bezrobocie Źródło: opracowanie własne

Stanowiło to podstawę do dalszej identyfikacji obszarów zdegradowanych. W tym celu wykorzystano narzędzie w postaci matrycy obszaru zdegradowanego identyfikującej występowanie stanu kryzysowego, przygotowanej dla każdej sfery. Matryca prezentuje informacje o występowaniu sytuacji kryzysowej z dokładnością do miejscowości /osiedla. Przyjęto założenie, że jeżeli co najmniej jeden miernik w miejscowości / osiedlu odbiega

⁸ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Rozdział 3, pkt 2. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipiec 2015 r.

negatywnie od sytuacji w całej gminie to na tym terenie występuje negatywne zjawisko w zakresie danego obszaru problemowego.

Uznając kryteria z Wytycznych MIR, jako podstawowe założenie do dalszych prac przeprowadzono analizę wszystkich matryc dla wszystkich sfer i wyszczególniono te miejscowości i osiedla w gminie, dla których spełniony został łącznie następujący warunek:

1. Występuje sytuacja kryzysowa w co najmniej 4 na 8 analizowanych mierników w sferze społecznej (wg Wytycznych MIR - koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej)
2. Występuje sytuacja kryzysowa w co najmniej jednej z pozostałych sfer (wg Wytycznych MIR - negatywne zjawiska w co najmniej jednej z innych sfer).

Dla identyfikacji obszaru rewitalizacji przyjęto następujące założenia zgodne z wytycznymi MIR:

1. Musi występować szczególna koncentracja negatywnych zjawisk dot. obszarów problemowych - w związku z tym do dalszej analizy brano pod uwagę miejscowości / osiedla, w których sytuacja kryzysowa występowała w co najmniej 4 miernikach sfery społecznej oraz w co najmniej 1 obszarze problemowym z pozostałych sfer.
2. Obszar kryzysowy musi charakteryzować się istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy w zakresie rewitalizacji.

Wyznaczone w ten sposób miejsca stworzyły ramę dla ustalenia obszaru rewitalizacji, dla którego następnie przeliczono wszystkie wskaźniki w celu ich ponownej weryfikacji oraz sprawdzono spełnienie kryteriów:

1. powierzchnia obszaru rewitalizacji nie większa niż **20%** powierzchni całej gminy
2. obszar rewitalizacji zamieszkiwany przez nie więcej niż **30%** mieszkańców całej gminy.

7.3. Wyniki diagnozy stanu kryzysowego w gminie

Analiza obejmowała teren całej gminy Jelcz-Laskowice. Badanych było łącznie 16 miejscowości, w tym 15 obszarów wiejskich i jeden obszar miejski. Dodatkowo miasto Jelcz-Laskowice zostało podzielone na 9 osiedli, które również podlegały analizie. Razem przebadano w Gminie Jelcz-Laskowice 24 miejsca (15 miejscowości i 9 osiedli). Poniżej przedstawiono podsumowanie wyników analizy w poszczególnych sferach.

Sfera społeczna

W ramach obszaru problemowego związanego z ubóstwem, badanym na podstawie ośmiu mierników odnotowano w:

- 1 miejscu – negatywne odchylenia 7 mierników
- 3 miejscach – negatywne odchylenia 6 mierników
- 6 miejscach – negatywne odchylenia 5 mierników
- 1 miejscu – negatywne odchylenia 4 mierników

Łącznie negatywne odchylenia 4 i więcej wskaźników odnotowano w 11 miejscach. Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się Osiedla: Komunalne; Laskowice; Fabryczne oraz miejscowość Biskupice (6 i więcej mierników rozwoju odbiega w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy)

Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej, dwa obszary problemowe badane były na podstawie trzech mierników. Problemy związane z niskim stopniem przedsiębiorczości oraz słabą kondycją

lokalnych przedsiębiorstw zostały zdiagnozowane w 18 miejscach. Negatywne odchylenia w odniesieniu do wartości dla całej gminy odnotowano w:

4 miejscach – negatywne odchylenia 3 mierników

6 miejscach – negatywne odchylenia 2 mierników

8 miejscach – negatywne odchylenie 1 miernika.

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się miejscowości: Dębina; Piekary; Wójcice oraz Osiedle Hirszfelda (3 mierniki rozwoju odbiegają w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy). Szczególną koncentracją negatywnych zjawisk charakteryzowały się Osiedla: Komunalne; Laskowice; Fabryczne (negatywne odchylenia 2 mierników w sferze gospodarczej współwystępujące z negatywnymi odchyleniami 6 i więcej mierników w sferze społecznej).

Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej obszar problemowy dotyczący odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska badany był na podstawie jednego miernika. Występowanie, w bezpośrednim sąsiedztwie, przedsiębiorstw mogących znacząco oddziaływać na środowisko zdiagnozowano w 3 miejscach – Osiedla: Laskowice; Fabryczne oraz miejscowość Łęgi. Szczególną koncentracją negatywnych zjawisk charakteryzowały się dwa ww. Osiedla (negatywne odchylenie miernika w sferze środowiskowej współwystępujące z negatywnymi odchyleniami 6 i więcej mierników w sferze społecznej).

Sfera przestrzenno – funkcjonalna

W sferze przestrzenno - funkcjonalnej badane były dwa mierniki, na podstawie których zidentyfikowano występowanie negatywnych zjawisk w:

1 miejscu – negatywne odchylenia 2 mierników

1 miejscu – negatywne odchylenie 1 miernika

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się Osiedla: Laskowice oraz Fabryczne.

Sfera techniczna

W sferze technicznej obszar problemowy dotyczący degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym badany był na podstawie jednego miernika. Negatywne odchylenie zdiagnozowano w 4 miejscach. Występowaniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się Osiedla: Metalowców; Hirszfelda; Piastowskie oraz Fabryczne. Szczególną koncentracją negatywnych zjawisk zdiagnozowano na Osiedlu Fabrycznym (negatywne odchylenie miernika w sferze technicznej współwystępujące z negatywnymi odchyleniami 7 mierników w sferze społecznej).

Zamieszczona poniżej matryca wskazuje miejsca (miejscowości lub osiedla), na których odnotowano negatywne odchylenia mierników dla każdej sfery. Matryce obrazujące wyniki analiz we wszystkich sferach i poszczególnych obszarach problemowych znajdują się załącznikach do niniejszego opracowania.

Tabela 33. Matryca obszarów zdegradowanych identyfikująca występowanie stanu kryzysowego

L.p.	Miejscowość		Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzennie-funkcjonalna	Sfera techniczna	RAZEM 5 sfer
1	Jelcz-Laskowice	Osiedle Komunalne;	6	2	0	0	0	8
2	Jelcz-Laskowice	Osiedle Metalowców;	4	2	0	0	1	7
3	Jelcz-Laskowice	Osiedle Hirszfelda;	0	3	0	0	1	4
4	Jelcz-Laskowice	Osiedle Piastowskie;	2	1	0	0	1	4
5	Jelcz-Laskowice	Osiedle Laskowice;	6	2	1	1	0	10
6	Jelcz-Laskowice	Osiedle Jelcz;	1	0	0	0	0	1
7	Jelcz-Laskowice	Osiedle Domki Jednorodzinne	2	0	0	0	0	2
8	Jelcz-Laskowice	Osiedle Europejskie	1	0	0	0	0	1
9	Jelcz-Laskowice	Osiedle Fabryczne	7	2	1	2	1	13
10	Biskupice;		6	1	0	0	0	7
11	Brzezinki;		3	0	0	0	0	3
12	Chwałowice;		1	1	0	0	0	2
13	Dębina;		5	3	0	0	0	8
14	Dziuplina;		0	2	0	0	0	2
15	Grędzina + Mościsko;		5	1	0	0	0	6
16	Kopalina;		2	0	0	0	0	2
17	Łęg;		1	0	1	0	0	2
18	Miłocice;		5	1	0	0	0	6
19	Miłocice Małe;		5	1	0	0	0	6
20	Miłoszyce;		5	1	0	0	0	6

21	Minkowice Oławskie;		3	1	0	0	0	4
22	Nowy Dwór;		1	2	0	0	0	3
23	Piekary;		5	3	0	0	0	8
24	Wójcice;		2	3	0	0	0	5

7.4. Obszar zdegradowany - szczególna koncentracja negatywnych zjawisk

Wytyczne MIR definiują obszar rewitalizacji jako teren charakteryzujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk dot. obszarów problemowych oraz istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy. Obszar rewitalizacji może składać się z podobszarów, w tym podobszarów nieposiadające ze sobą wspólnych granic, przy czym nie może być to teren większy niż 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W dalszej części rozdziału zweryfikowano warunki wynikające z wytycznych MIR dla obszaru rewitalizacji.

W gminie Jelcz-Laskowice stan kryzysowy, spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer został zidentyfikowany w 17 miejscach (12 miejscowości i 5 osiedli). Obszary zdegradowane obejmują ponad połowę gminy, a liczba mieszkańców znacząco przekracza dopuszczalny limit 30%. W związku z powyższym przeprowadzono dalszą delimitację polegającą na zawężeniu obszaru do osiedli i miejscowości charakteryzujących się występowaniem negatywnych odchył w co najmniej czterech analizowanych miernikach sfery społecznej współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer. W ten sposób zostało zidentyfikowanych 11 miejsc, które cechują się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk.

Tabela 34. Matryca obszarów zdegradowanych identyfikująca występowanie stanu kryzysowego

		Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	RAZEM 5 sfer
Miejscowość	Ulica						
Jelcz-Laskowice	Osiedle Komunalne;	6	2	0	0	0	8
Jelcz-Laskowice	Osiedle Metalowców;	4	2	0	0	1	7
Jelcz-Laskowice	Osiedle Laskowice;	6	2	1	1	0	10
Jelcz-Laskowice	Osiedle Fabryczne	7	2	1	2	1	13
Biskupice		6	1	0	0	0	7
Dębina		5	3	0	0	0	8
Grędzina + Mościsko		5	1	0	0	0	6
Miłocice		5	1	0	0	0	6
Miłocice Małe		5	1	0	0	0	6
Miłoszyce		5	1	0	0	0	6
Piekary		5	3	0	0	0	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy

Wśród obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk znajduje się przede wszystkim miasto Jelcz-Laskowice – cztery najstarsze osiedla tj.: Komunalne, Metalowców, Laskowice oraz Fabryczne. Poza terenem miejskim, szczególna koncentracja negatywnych zjawisk w analizowanych sferach została zdiagnozowana również w: Biskupicach, Dębinie, Grędzinie i Mościsku, Miłocicach, Miłocicach Małych, Miłoszycach i Piekarach. Wskazane powyżej obszary zarówno miejskie jak i wiejskie zamieszkuje łącznie 11.791 osób co stanowi 51% wszystkich mieszkańców gminy. Ponieważ nie można objąć procesem rewitalizacji wszystkich miejsc, w których została zdiagnozowana szczególna koncentracja negatywnych

zjawisk dalsza delimitacja przebiegała na podstawie największych potrzeb w zakresie rewitalizacji oraz istotnego znaczenia obszaru dla rozwoju lokalnego gminy.

7.5. Obszar rewitalizacji

Z uwagi na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk (zarówno w sferze społecznej jak i pozostałych sferach), największe potrzeby oraz istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy procesem rewitalizacji zostanie objęte **Osiedle Fabryczne**.

Biorąc pod uwagę rolę miasta w całej gminie oraz podjęte już działania rewitalizacyjne w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 na podstawie LPR dla Miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008-2015, uzasadnione jest kontynuowanie działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze miasta. Podjęte już działania przyniosły efekt pozytywny, szczególnie w zakresie infrastruktury i zagospodarowania terenów publicznych oraz podniesienia efektywności energetycznej budynków mieszkalnych. Jednak nie wszystkie problemy zostały rozwiązane. Nadal w obszarze przyjętym do rewitalizacji występują problemy społeczne oraz techniczne, przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe.

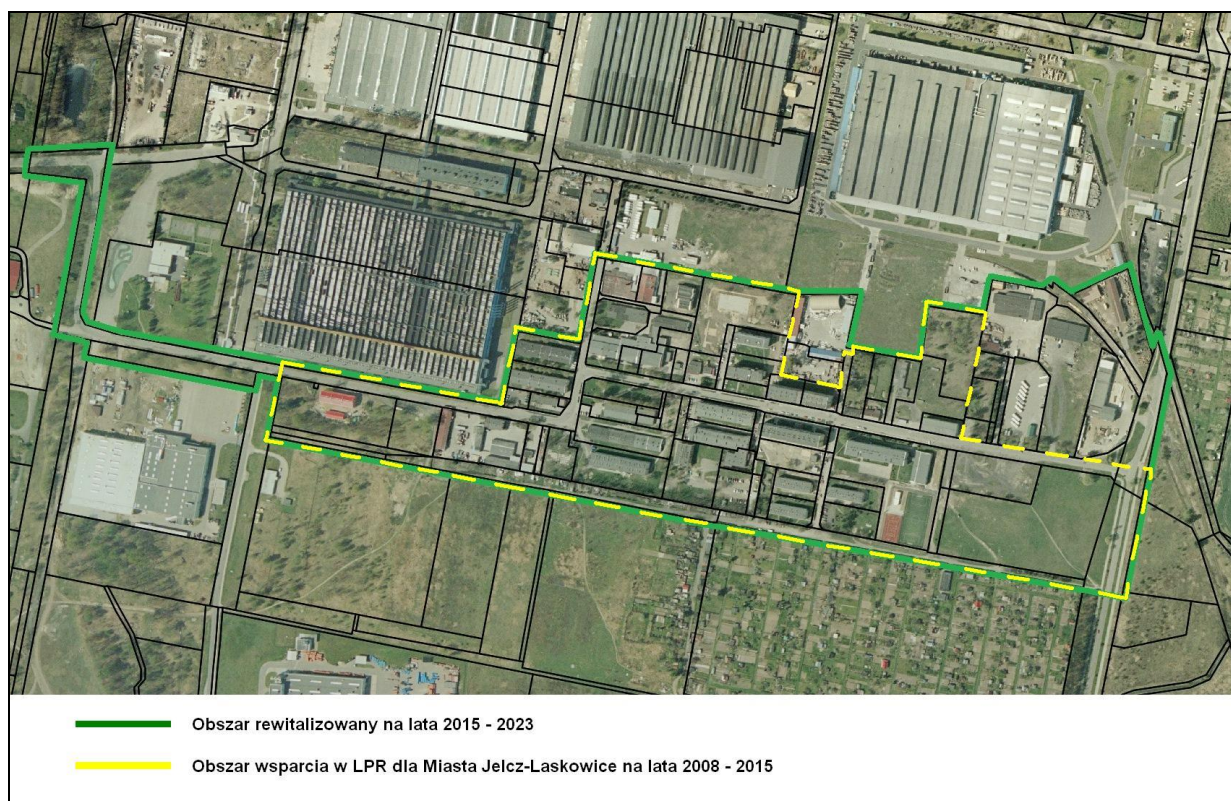
Obszar wsparcia otoczony jest z trzech stron terenami przemysłowymi zabudowanymi bądź planowanymi pod zabudowę, a z jednej strony łączy się z centralną częścią miasta. Obejmuje swoim zasięgiem Osiedle Fabryczne z terenami przemysłowymi. Osiedle Fabryczne jest najstarszą dzielnicą miasta Jelcz-Laskowice z zabudową wielorodzinną. Do centrum miasta oddalonego ok. 0,7 km prowadzi Aleja Młodych biegnąca wzdłuż ogródków działkowych.

Problemy obszaru rewitalizowanego

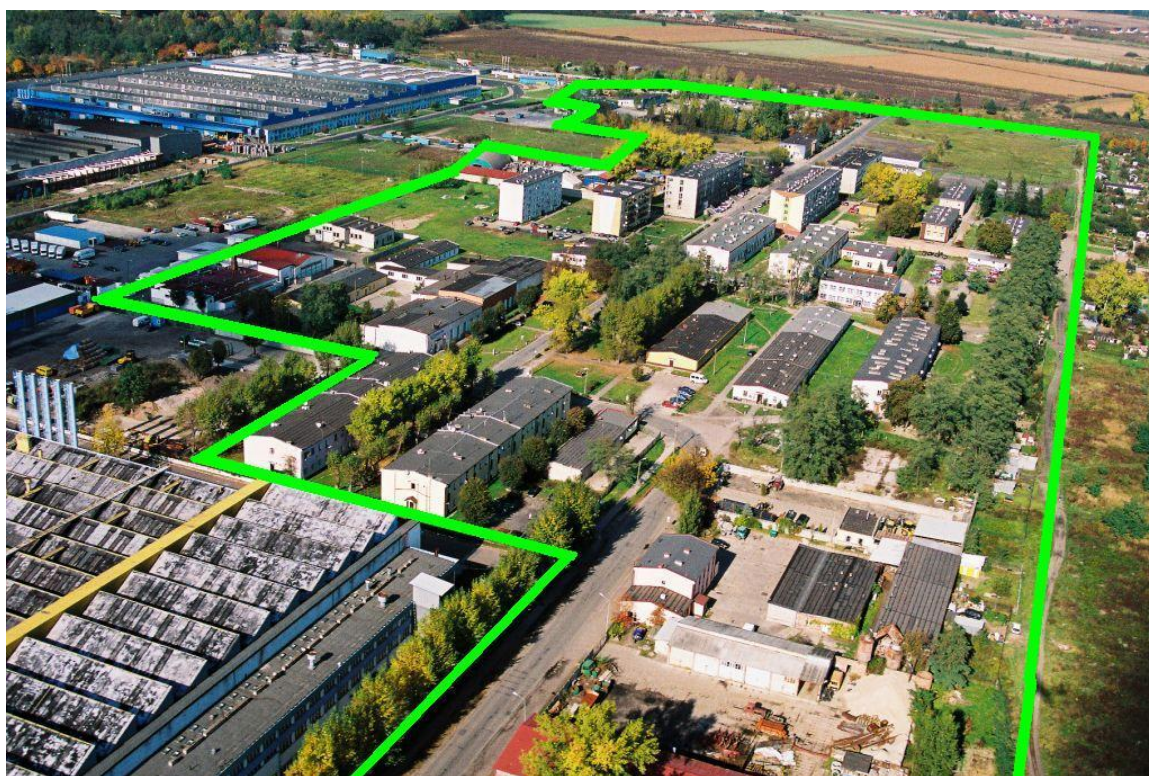
Najważniejsze problemy obszaru rewitalizowanego zostały określone na podstawie wcześniej przedstawionej diagnozy. Zaliczyć tu należy:

- 1) Wysoki poziom ubóstw: najwyższy wskaźnik osób i rodzin korzystający z Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 2) Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym.
- 3) Wysoki wskaźnik przestępczości.
- 4) Malejąca liczba mieszkańców.
- 5) Położenie obszaru w bliskim sąsiedztwie zakładów przemysłowych.
- 6) Niewystarczająca obsługa komunikacyjna, szczególnie dla ruchu pieszego i rowerowego z centrum miasta.
- 7) Sieć energetyczna budynków mieszkalnych nie efektywna i nie dostosowana do obecnych wymogów bezpieczeństwa.
- 8) Brak zabezpieczenia śmieci komunalnych w boksach śmietnikowych przed działaniem warunków atmosferycznych oraz niepożądanych zwierząt.

Poniższe mapki prezentują obszar rewitalizowany obejmujący swym zasięgiem Osiedle Fabryczne w Jelczu-Laskowicach. Obszar ten (kolor zielony) jest nieznacznie większy od obszaru wsparcia określonego w LPR na lata 2008-2015. Teren ten został powiększony z uwagi na wnioski przedsiębiorców działających na Osiedlu Fabrycznym którzy włączyli się aktywnie w proces rewitalizacji. Również na wniosek mieszkańców z uwagi na brak bezpiecznego dojazdu do zakładów przemysłowych gdzie wielu mieszkańców pracuje, obszar ten obejmuje całą ul. Techników jako łącznik z Osiedlem Jelcz.

Rysunek 10. Mapa obszaru rewitalizowanego miasta Jelcz-Laskowice.

Rysunek 11. Zdjęcie części obszaru rewitalizowanego miasta Jelcz-Laskowice.

Historia obszaru rewitalizowanego

W czasie drugiej wojny światowej w roku 1942, władze hitlerowskie otworzyły na terenie Jelcza zakłady zbrojeniowe Kruppa, tzw. Berthawerke. Ich budowniczymi byli więźniowie obozu koncentracyjnego w Rogoźnicy - Gross Rosen. Umieszczono ich w obozie utworzonym w niedalekich Miłoszycach, wtedy noszących nazwę Funfteichen (Pięć Stawów). Do dnia dzisiejszego zachowała się część murów więziennych na terenie Osiedla Fabrycznego w mieście Jelcz-Laskowice. Po drugiej wojnie światowej na ziemie te powróciła ludność polska, która zaczęła tworzyć własną historię. W 1952 roku zostały utworzone Jelczańskie Zakłady Samochodowe. Ich stały rozwój w powojennych czasach, podpisanie umowy o współpracy z firmą Karosa w 1959 roku i kontraktu licencyjnego z firmą Berliet w 1972 roku, doprowadził do powstania i rozbudowy osiedla mieszkaniowego w pobliżu zakładów (obecnie Osiedle Fabryczne). Wybudowano tam bloki hotelowe z mieszkaniami gdzie lokowano pracowników zakładów w Jelczu, przybywających w poszukiwaniu pracy z różnych stron Polski. W miarę rozwoju miasta wielu osiadło tu na stałe. W 1987 roku połączone miejscowości Jelcz i Laskowice Oławskie otrzymały prawa miejskie i od tego momentu funkcjonuje nazwa miasta JELCZ-LASKOWICE. **Osiedle Fabryczne jest najstarszą częścią miasta Jelcz-Laskowice z zabudową wielorodzinną.**

Początek XXI wieku przyniósł kolejne zmiany w strukturze gospodarczej gminy. Zakłady samochodowe przeżywały bardzo trudny okres działalności co w konsekwencji doprowadziło do upadłości firmy. W roku 2001 na terenie gminy w sąsiedztwie zakładów samochodowych utworzono Podstrefę Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PWSSE), co przyczyniło się do wzrostu zainteresowania gminą inwestorów zagranicznych. Powstało wiele nowych zakładów pracy z kapitałem zagranicznym. Dywersyfikacja rynku pracy była jednym z czynników który przyczynił się do spadku bezrobocia w gminie. Wiele osób znalazło pracę w rozwijających się firmach prywatnych oraz w fabrykach PWSSE.

Powierzchnia obszaru rewitalizowanego

Całkowita powierzchnia obszaru wsparcia wynosi 28,8853 ha, w tym:

- 13,5272 ha – tereny własności gminy Jelcz-Laskowice;
- 1,1610 ha – tereny własności Starostwa Powiatowego;
- 7,9866 ha – tereny prywatne.

Działki na terenie których znajdują się budynki mieszkalne wynoszą 4,0914 ha, w tym:

- 2,0772 ha – tereny z budynkami mieszkalnymi własność gminy Jelcz-Laskowice;
- 2,0142 ha – tereny gminy z budynkami mieszkalnymi wspólnot.

Szczegółowy podział gruntów obszaru wsparcia prezentuje poniższa tabela.

Tabela 35. Inwentaryzacja obszaru wsparcia

Nr działki	Powierzchnia (ha)	Aktualna zabudowa / użytkowanie	Przeznaczenie wg studium / ewidencji	Własność
23 (AM38)	0,5000	Aleja Młodych część	Droga	Gmina
6/10 (AM30)	0,0823	Droga dojazdowa	Droga	Gmina
11/1	0,4614	Droga	Droga	Gmina
6/12	0,1324	Droga	Droga	Gmina
13/357	0,0501	Droga	Droga	Gmina
13/360	0,0853	Droga	Droga	Gmina
6/14	0,7942	Budynek socjalny 4 a-b-c	Teren mieszkaniowy	Gmina
6/13	0,3200	Niezabudowana pod PSZOK	Teren usługowy	Gmina
6/6	0,3453	Droga	Droga	Gmina
13/347	0,0960	Kaplica	Teren mieszkaniowy	Gmina
13/346	0,0228	Teren zielony	Teren mieszkaniowy	Gmina
13/358	0,4608	Niezabudowany	Usługi	Gmina
13/359	1,7936	Niezabudowany	Usługi	Gmina
13 / 109	0,0127	Dojazd do świetlicy OPTY	Dojazd	Gmina
13 / 91	0,0565	Droga dojazdowa	Dojazd	Gmina
13 / 122	0,0696	Droga dojazdowa	Dojazd	Gmina
13 / 51	0,0474	Dojazd do parkingu	Dojazd	Gmina
2	0,5856	Droga do ogródków działkowych	Droga	Gmina
1	0,5580	Droga do ogródków działkowych	Droga	Gmina
13 / 78	0,0569	transformator	Gmina	Gmina
13 / 110	0,0271	Świetlica środowiskowa OPTY	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 111	0,0367	Świetlica środowiskowa OPTY	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 112	0,1403	Pocztą	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 143	0,0853	Fryzjer, parking	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 139	0,0525	Budynek	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 124	0,2183	Parking	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 127	0,0931	Niezabudowana	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 140	0,1966	Parking	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 147	0,3543	Niezabudowana	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 216	0,6848	teren rekreacyjny	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 117	0,0625	Parking	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 108	0,2001	Teren zielony	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 121	0,0767	Teren zielony	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 128	0,2244	Plac zabaw dzieci	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 115	0,2553	Budynek mieszkalny 5	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 69	0,3755	Budynek mieszkalny 14	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 73	0,5261	Budynek mieszkalny 16	Teren mieszkaniowy	Gmina
13 / 94	0,5358	Niezabudowana	Teren przemysłowy	Gmina
13 / 142	0,0516	Teren zielony		Gmina
13 / 129	0,0931	Ulica Działkowa	Droga	Gmina
13 / 130	0,0310	Ulica Działkowa	Droga	Gmina
13/5	2,6752	Ulica Techników	Droga	Gmina
13 / 60	0,2050	Budynek mieszkalny 18	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 116	0,2406	Budynek mieszkalny 3	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 119	0,1952	Budynek mieszkalny 23-25-27	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 120	0,1842	Budynek mieszkalny 19-21	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 123	0,1943	Budynek mieszkalny 7-8-9	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota

Nr działki	Powierzchnia (ha)	Aktualna zabudowa / użytkowanie	Przeznaczenie wg studium / ewidencji	Własność
13 / 125	0,1573	Budynek mieszkalny 1-2-3	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 126	0,1626	Budynek mieszkalny 4-5-6	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 131	0,2439	Budynek mieszkalny 22-24	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 132	0,1255	Budynek mieszkalny 29A	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 133	0,1261	Budynek mieszkalny 29	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 141	0,2006	Budynek mieszkalny 20	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13 / 146	0,1725	Garaże	Teren mieszkaniowy	Gmina + wspólnota
13/339	0,0161	Dojazd do parkingu	Dojazd	Prywatna
13/226	0,0727	Droga	Droga	Prywatna
13 / 114	0,1910	Zabudowana	Teren mieszkaniowy	Prywatna
13/9	0,1050	Budynek mieszkalny	Teren mieszkaniowy	Prywatna
13 / 63	0,4237	Hotel „Pod lipami”	Teren mieszkaniowy	Prywatna
13 / 95	0,0791	Niezabudowany	Teren usługowy	Prywatna
13 / 215	0,2001	Zabudowana	Teren usługowy	Prywatna
13 / 65	0,1827	Piekarnia HERT	Teren usługowy	Prywatna
13 / 66	0,1268	Piekarnia HERT	Teren usługowy	Prywatna
13 / 67	0,0401	Droga	Teren usługowy	Prywatna
13 / 97	0,3644	Restauracja UŚMIECH	Teren usługowy	Prywatna
13 / 154	0,0126	Sklep	Teren usługowy	Prywatna
13 / 77	0,1459	Sklep, gastronomia	Teren usługowy	Prywatna
13 / 155	0,0779	Usługi	Teren usługowy	Prywatna
13 / 22	0,5931	ZGK – spółka gminna	Teren usługowy	Prywatna
13 / 15	0,1379	Zabudowana	Teren usługowy	Prywatna
13 / 152	0,1924	Niezabudowana	Teren usługowy	Prywatna
13 / 153	0,0459	Niezabudowana	Teren usługowy	Prywatna
13 / 19	0,2076	Zabudowana	Teren usługowy	Prywatna
13 / 75	0,0974	Zabudowana	Teren usługowy	Prywatna
13 / 96	0,0713	Zabudowana	Teren usługowy	Prywatna
13/205	0,5260	Zabudowana		Prywatna
13/223	0,1886	Zabudowana		Prywatna
13/30	0,5733	Zabudowana		Prywatna
13/136	0,9360	Zabudowana		Prywatna
13/224	0,6082	Zabudowana		Prywatna
13/225	0,4620	Zabudowana		Prywatna
13/338	0,1470	Zabudowana		Prywatna
13/337	0,1433	Zabudowana		Prywatna
13/336	0,0767	Parking		Prywatna
13/361	0,1400	Zabudowana		Prywatna
13/362	0,0656	Zabudowana		Prywatna
13/32	0,5028	Zabudowana		Prywatna
13/92	0,2331	Zabudowana		Prywatna
13/8	1,1610	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	Usługi publiczne	Starostwo powiat.
6/15	0,0030	Transformator		TAURON
R A Z E M	24,8853			

Źródło: UMiG.

Obszar wsparcia nie posiada miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dokumentem określającym zagospodarowanie przestrzenne jest aktualne *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jelcz-Laskowice* z listopada 2005 r.⁹.

Powierzchnia obszaru rewitalizowanego stanowi 0,15 % powierzchni gminy Jelcz-Laskowice.

Jednocześnie jest to 1,4 % powierzchni miasta Jelcz-Laskowice.

Ludność obszaru rewitalizowanego

Liczba ludności na obszarze wsparcia maleje – co prezentuje poniższa tabela.

TABELA 36. LUDNOŚĆ GMINY, MIASTA I OBSZARU WSPARCIA.

Wyszczególnienie	2007	2015	Wzrost / spadek
Gmina Jelcz-Laskowice	21675	23123	106,7%
w tym: - miast	15197	15853	104,3%
- obszar wiejski	6478	7270	112,2%
Obszar rewitalizowany	1412	1290	91,4%

Źródło: Urząd Statystyczny Wrocław oraz UMiG.

O ile nie mamy znacznego wpływu na ruch naturalny ludności (urodzenia, zgony) to należy podjąć działania mające na celu minimalizowanie wewnętrznego odpływu migracyjnego (wymeldowania) mieszkańców obszaru wsparcia.

Z analizy ankiet wynika, że 57 % ankietowanych nie jest zadowolona z miejsca zamieszkania, a aż 78 % zmieniłaby miejsce zamieszkania. Dlatego jednym z celów LPR jest podniesienie atrakcyjności obszaru wsparcia, co powinno skutkować zmianą nastawienia mieszkańców.

Ludność obszaru rewitalizowanego stanowi 5,6 % wszystkich mieszkańców gminy Jelcz-Laskowice.

Jednocześnie jest to 8,1 % mieszkańców miasta Jelcz-Laskowice.

⁹ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jelcz-Laskowice* – załącznik 1.3 do Uchwały nr XLII/253/2005 Rady Miejskiej w Jelczu-Laskowicach z dnia 23 listopada 2005 roku.

Zjawiska negatywne obszaru rewitalizowanego

Tabela 37. Zjawiska kryzysowe obszaru rewitalizowanego.

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Miasto	Obszar wiejski
Społeczna	Wysoki poziom ubóstwa	Przyznana pomoc MGOPS / na 1 tys. liczby mieszkańców	Ogółem – 69,1 Os. Fabryczne - 322	Ogółem – 79,6
	Wysoki poziom przestępczości	Liczba przestępstw / na 1 tys. mieszkańców	Ogółem – 7,6 Os. Fabryczne – 24 (rok 2007 – 44,6)	Ogółem – 20,8
	Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Frekwencja w wyborach samorządowych (2014 rok)	Okręg 6 – Os. Fabryczne (33,4%)	Okręg nr 2 – Miłocice (43,2%)
	Spadek liczby mieszkańców	Porównanie liczby mieszkańców w latach 2005 / 2015	Ogółem wzrost – 104,3 % Os. Fabryczne spadek – 91,4 %	Ogółem wzrost 112,2%
Przestrzenno-funkcjonalna	Położenie blisko zakładów przemysłowych	Teren położony najbliżej zakładów przemysłowych	Bezpośrednie sąsiedztwo – Os. Fabryczne	-
Techniczna	Niski poziom wartości zasobów mieszkaniowych	Budynki wielorodzinne z przestarzałym systemem zaopatrzenia w energię elektryczną	13 budynków – Os. Fabryczne	-
	Brak kanalizacji sanitarnej obszaru	Liczba miejscowości nie korzystających z systemu kanalizacji	Miasto w 100% skanalizowane	Minkowice, Biskupice, Wójcice, Brzezinki, Grędzina (5 miejscowości)
Środowiskowa	Sąsiedztwo zakładów przemysłowych	Brak pasów zieleni oddzielające Osiedle od terenów przemysłowych	Brak pasów zieleni na Os. Fabrycznym	-

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczony obszar cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w odniesieniu do wartości dla całej gminy, co potwierdzają mierniki rozwoju analizowane łącznie dla obszaru rewitalizacji.

Tabela 38. Porównanie wartości mierników dla gminy i obszaru rewitalizacji.

Sfera	Nazwa miernika	Wartość dla gminy	Wartość dla obszaru rewitalizacji
SPOŁECZNA	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej	4,05%	12%
	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	2%	10%
	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	2%	11%
	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu lub narkomanii	0,3%	2,8%
GOSPODARCZA	Wskaźnik przedsiębiorczości - liczba podmiotów widniejących w rejestrze REGON w stosunku do liczby mieszkańców	6%	5%
	Odsetek podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zawieszenie działalności gospodarczej	12%	13%

ŚRODOWISKOWA	Występowanie w bezpośrednim sąsiedztwie przedsiębiorstw mogących znacząco oddziaływać na środowisko	0,88%	11,94%
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Występowanie mieszkań komunalnych	268	209 (78%)
	Występowanie mieszkań socjalnych	93	93 (100%)
TECHNICZNA	Odsetek wielorodzinnych budynków komunalnych oddanych do użytku przed 1990 r.	75%	93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy

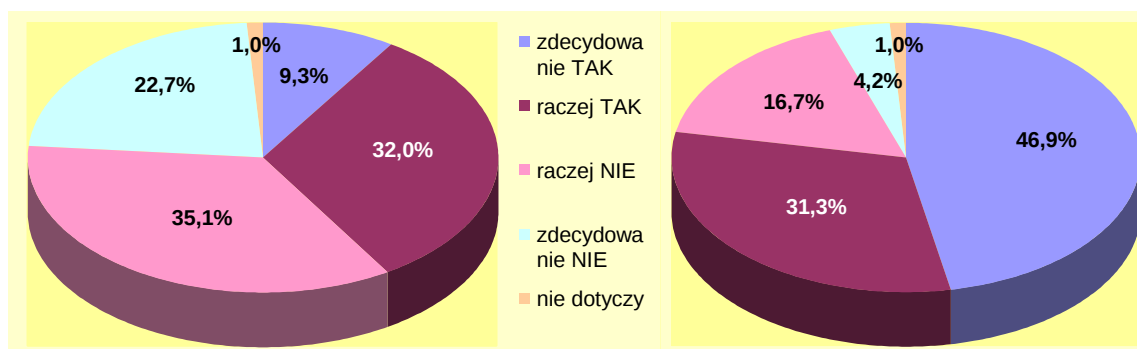
8. ANALIZA ANKIET MIESZKAŃCÓW

Porównanie ankiet przed rewitalizacją (2008 rok) oraz ankiet przeprowadzonych w 2013 roku z obecnymi oczekiwaniami mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Analiza otrzymanych ankiet pozwoliła na określenie problemów i oczekiwań mieszkańców co pozwoliło na taki dobór zadań do realizacji które pozwolą na zmianę wizerunku obszaru wsparcia zarówno pod względem przestrzennym jaki i pod względem społecznych.

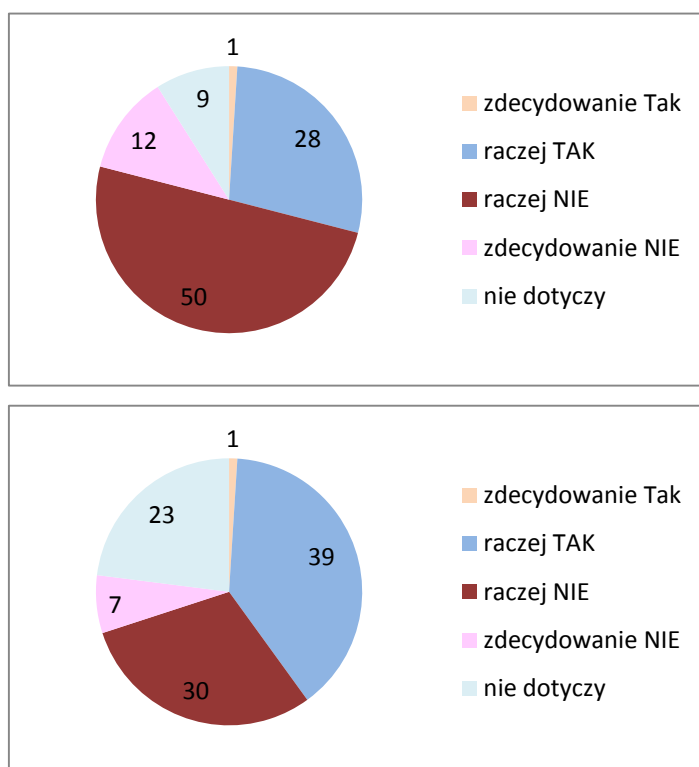
W 2008 roku na pytanie „Czy jest Pan(i) zadowolona z miejsca zamieszkania?”, ponad 57% ankietowanych odpowiedziało „raczej nie” lub „zdecydowanie nie” (po I etapie rewitalizacji 22%). Nastąpił wyraźny spadek niezadowolonych z miejsca zamieszkania.

Na pytanie „Czy gdyby było to możliwe zmienił(a) by Pan(i) miejsce zamieszkania?”, aż 78% odpowiedziało „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”. Po rewitalizacji odsetek takich osób zmniejszył się do 69%.

WYKRES 2. ATRAKCYJNOŚĆ MIEJSCA ZAMIESZKANIA – 2008R.

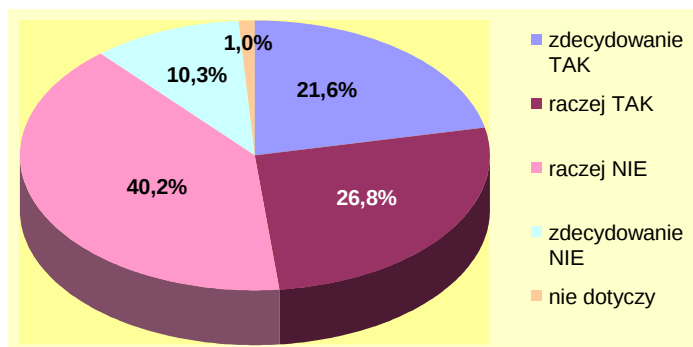

WYKRES 3. ATRAKCYJNOŚĆ MIEJSCA ZAMIESZKANIA – 2013R.

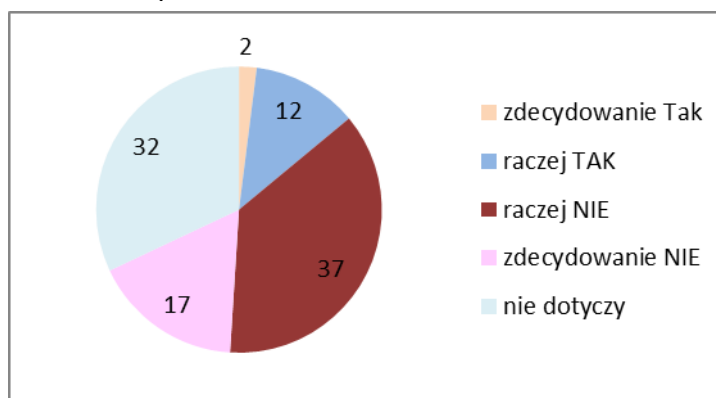

Prawie 48% ankietowanych odczuwa negatywny wpływ mieszkania w pobliżu zakładów przemysłowych, co wynika z odpowiedzi na pytanie „Czy *mieszkanie przy zakładach* jest dla Pana/Pani *uciążliwe*”. Należy tu jednak zaznaczyć, że 50% ankietowanych nie widzi w tym problemu. Z ankiety przeprowadzonej po realizacji projektów LPR wynika że sytuacja nie uległa znaczącej zmianie.

WYKRES 4. UCIAŻLIWOŚĆ MIESZKANIA PRZY ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH – 2008R.

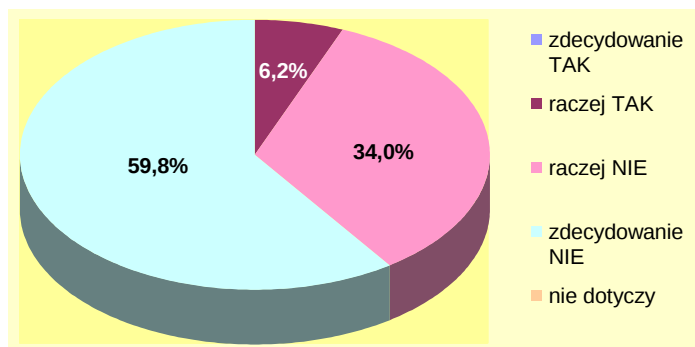

WYKRES 5. UCIAŻLIWOŚĆ MIESZKANIA PRZY ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH – 2013R.

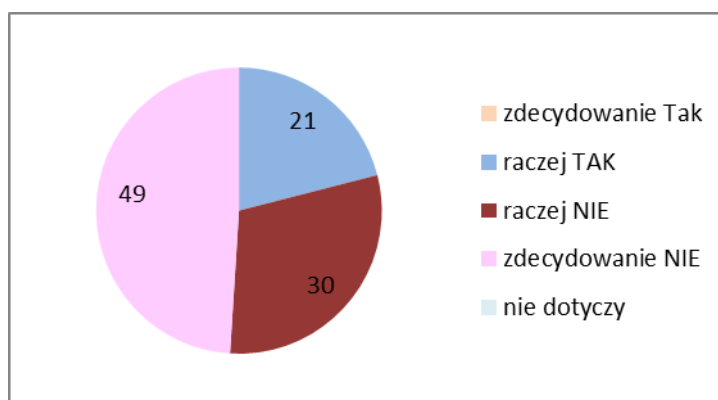

Na pytanie „Czy *na osiedlu* jest *czysto i ładnie*”, zdecydowana większość ankietowanych – 93%; uważał, że teren osiedla jest zaniedbany i brudny. Po przeprowadzeniu rewitalizacji stan ten uległ nieznacznej zmianie. Nadal większość mieszkańców - 79% uważa, że Osiedle Fabryczne jest zaniedbane. Ankietowani kładą duży nacisk na częstsze sprzątanie osiedla oraz postawienie większej ilości śmietników.

WYKRES 6. CZYSTOŚĆ NA OSIEDLU – 2008R.

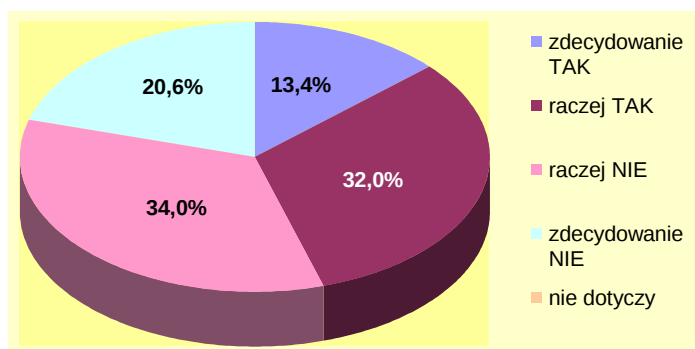

WYKRES 7. CZYSTOŚĆ NA OSIEDLU – 2013R.

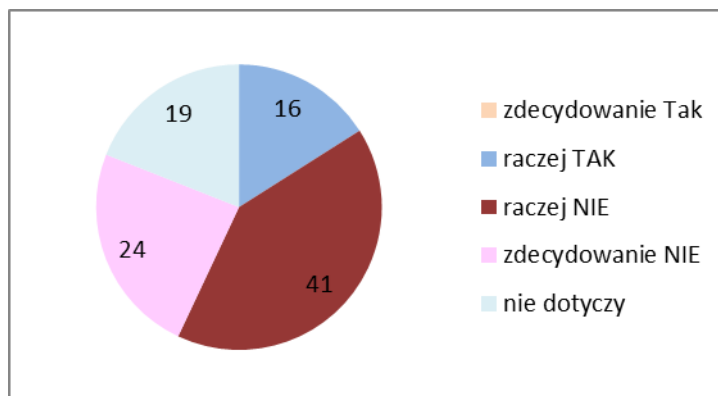

Na pytanie „Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie na terenie osiedla?”, 54% ankietowanych zaznaczyło odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”. Po wprowadzeniu systemu monitoringu poziom bezpieczeństwa nieznacznie zwiększył się. Liczba ankietowanych którzy twierdzili, że nie czują się bezpiecznie zmalała o 43%, jednak są jeszcze miejsca nieoświetlone i nie monitorowane gdzie jest niebezpiecznie.

WYKRES 8. BEZPIECZEŃSTWO NA OSIEDLU – 2008R.

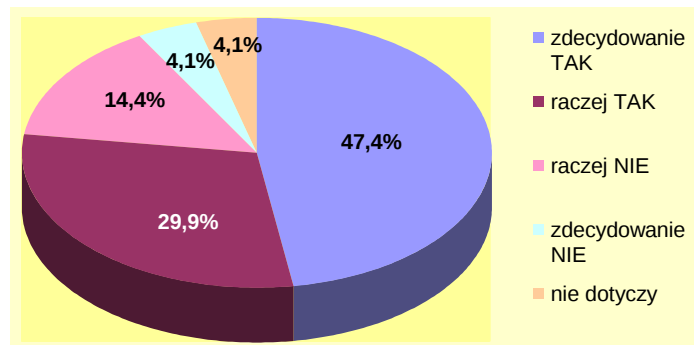

WYKRES 9. BEZPIECZEŃSTWO NA OSIEDLU – 2013R

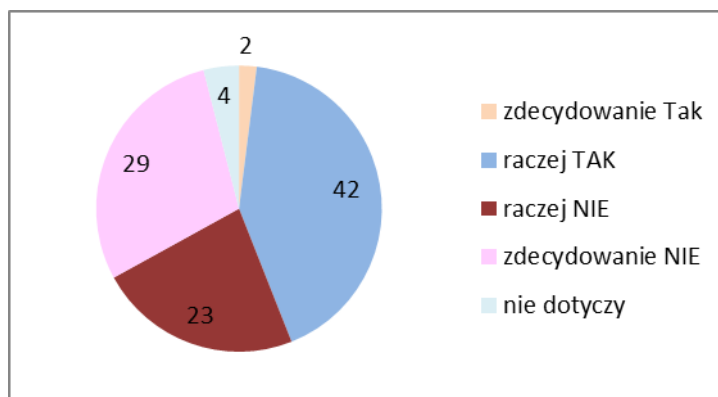

Duży problem mieszkańcy widzą z parkowaniem samochodów. Na pytanie „*Czy jest problem z parkowaniem samochodów na osiedlu?*”, twierdząco odpowiedziało ponad 76% ankietowanych. Po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji i budowie nowych parkingów odsetek ten zmniejszył się do 65%, jednak nadal zauważalny jest problem ze znalezieniem miejsca parkingowego szczególnie przy budynku mieszkalnym na ulicy Techników 22-24 i 29 -29A. Potwierdziły to wywiady z mieszkańcami przeprowadzone w 20016 roku.

WYKRES 10. PARKOWANIE SAMOCHODÓW NA TERENIE OSIEDLA – 2008R.

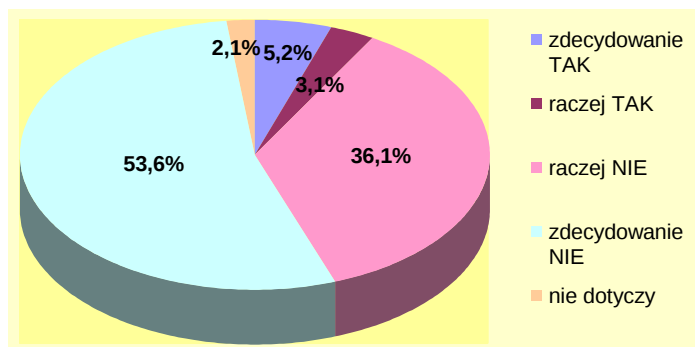
WYKRES 11. PARKOWANIE SAMOCHODÓW NA TERENIE OSIEDLA – 2013R.

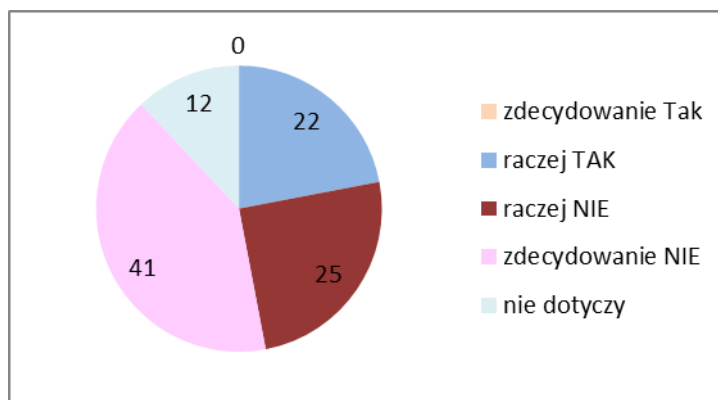
Zdecydowana większość ankietowanych uważała w 2008 roku, że na osiedlu brak jest możliwości spędzania wolnego czasu. Na pytanie „*Czy można ciekawie spędzić czas wolny na osiedlu?*”, ponad 89% ankietowanych odpowiedziało negatywnie. W ramach

I-etapu rewitalizacji wybudowano miejsce rekreacyjne z boiskiem do siatkówki i tenisa ziemnego, siłownią plenerową, szachami na wolnym powietrzu, bezpieczny plac zabaw dla dzieci, przebudowano świetlice OPTY, przy szkole ponadgimnazjalnej wybudowano boisko wielofunkcyjne – działania te wpłynęły na pozytywną ocenę mieszkańców. Jednak w 2013 roku nadal 43 % oceniało, że nie można ciekawie spędzić wolnego czasu na Osiedlu Fabrycznym. Z przeprowadzonych wywiadów i rozmów w 2016 roku wynika, że przyczyna takiego stanu jest brak kontynuacji wielu sekcji zainteresowania kierowanych do dzieci i młodzieży które były realizowane w I-etapie rewitalizacji. Problemem jest również brak możliwości bezpłatnego korzystania przez dzieci i młodzież z rodzin ubogich z basenu miejskiego czy zajęć prowadzonych przez Centrum kultury.

WYKRES 12. MOŻLIWOŚĆ SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU – 2008R..

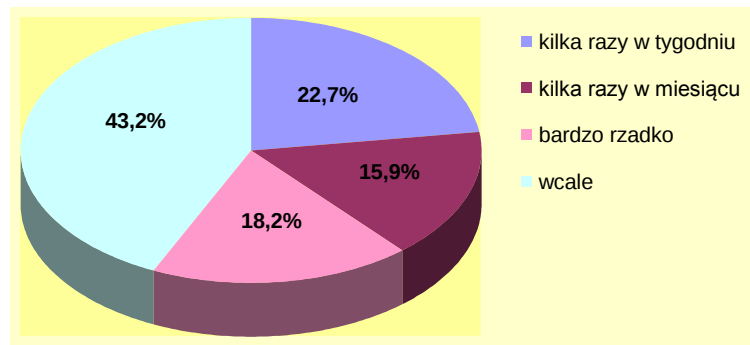

WYKRES 13. MOŻLIWOŚĆ SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU – 2013R..

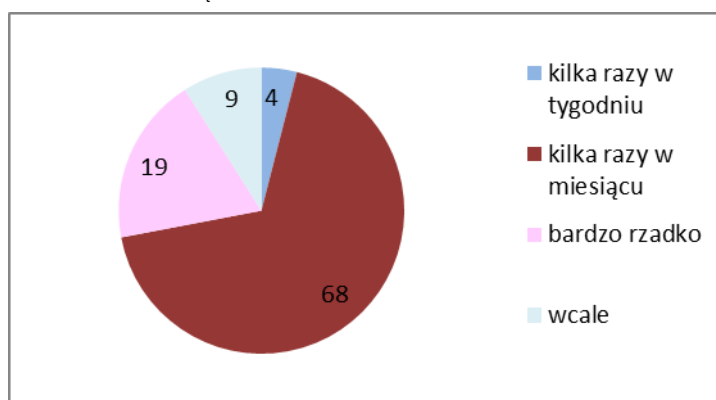

Ważnym elementem działalności kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizowanego Osiedla Fabrycznego, jest funkcjonująca świetlica gminna OPTY. Odgrywa ona również istotną rolę z punktu widzenia realizacji celów LPR. Na pytanie „*Jak często korzysta Pan(i) z klubu/świetlicy?*”, w ponad 60% odpowiedzieli że bardzo rzadko lub wcale nie korzystają ze świetlicy. Modernizacja i przebudowa świetlicy, uruchomienie darmowego miejsca korzystania z internetu, zakup nowego wyposażenia świetlicy, diametralnie zmieniła tą sytuację – 67% ankietowanych stwierdziło że korzystać ze świetlicy kilka razy w tygodniu.

WYKRES 14. CZĘSTOTLIWOŚĆ KORZYSTANIA Z KLUBU / SWIETLICY – 2008R.

WYKRES 15. CZĘSTOTLIWOŚĆ KORZYSTANIA Z KLUBU / SWIETLICY – 2013R.

Analizując odpowiedzi ankietowanych oraz przeprowadzone wywiady i rozmowy z mieszkańcami przy procesie sporządzania aktualizacji LPR, najważniejszymi problemami występującymi na obszarze przyjętym do rewitalizacji nadal pozostają:

- Przebudowa i budowa chodników oraz parkingów.
- Przeciwdziałanie patologii społecznej.
- Organizacja możliwości spędzania wolnego czasu z wykorzystaniem wybudowanej infrastruktury.
- Remont ulic.
- Poprawa czystości osiedla.
- Dbłość o tereny zielone i nasadzeni oddzielające budynki mieszkalne od terenów przemysłowych.
- Poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego.
- Modernizacja sieci energetycznej zasobów mieszkaniowych.

Źródłem analizy danych ankiet z 2013 roku jest *ANALIZA PROCESU REWITALIZACJI NA PRZYKŁADZIE OSIEDLA FABRYCZNEGO W GMINIE JELCZ-LASKOWICE* - praca inżynierska - JAKU WĘGIEREK.

9. ANALIZA SWOT OBSZARU REWITALIZACJI

W trakcie warsztatów i spotkań z udziałem zespołu oraz lokalnych liderów, dokonano analizy określając słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia. Analiza SWOT jest metodologiczną konsekwencją i następstwem przeprowadzonej diagnozy, pozwala na określenie stanu posiadanych zasobów oraz czynników i potencjalnych zdarzeń, które stanowią punkt wyjścia dla określenia celów i zadań programu rewitalizacji. Biorąc pod uwagę sytuację wewnętrzną oraz otoczenie zewnętrzne, pozwoliła wytypować najistotniejsze mocne strony i wiążące się z tym szanse w oparciu o które będą realizowane działania w zakresie rewitalizacji. Działania te są zgodnie z długofalową polityką rozwoju gminy. Natomiast analiza słabych stron i wiążących się z tym zagrożeń, zwraca uwagę na działania które należy podejmować celem eliminowania lub przynajmniej minimalizowania potencjalnych problemów w trakcie realizacji działań rewitalizacyjnych.

Silne strony

- 1) Dobre położenie – bliskość Wrocławia oraz szlaków komunikacyjnych autostrady A-4 i drogi S-8.
- 2) Położenie obszaru wsparcia w pobliżu funkcjonujących zakładów przemysłowych – z punktu widzenia dostępności do rynku pracy.
- 3) Dostępność do wszystkich mediów tj. prąd, kanalizacja, woda, gaz.
- 4) Funkcjonowanie na obszarze wsparcia Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych.
- 5) Zmodernizowania świetlica OPTY.
- 6) Wybudowana infrastruktura publiczna w ramach I-etapu rewitalizacji – miejsce rekreacji, plac zabaw, siłownia, boiska.
- 7) Tereny inwestycyjne z przeznaczeniem pod usługi.
- 8) Skoncentrowany i jednolity obszar rewitalizacji.
- 9) Kryta pływalnia miejska oraz hala sportowo-rekreacyjna na terenie gminy.

Szanse

- 1) Współpraca z działającym przy UMiG Miejsko-Gminnym Centrum Kultury.
- 2) Możliwość wsparcia ciekawych projektów ze środków funduszy europejskich.
- 3) Dobra współpraca z przedsiębiorcami, stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi.
- 4) Rozwój gminy i budowa dobrego wizerunku poprzez działania rewitalizacyjne.
- 5) Stabilna sytuacja demograficzna mieszkańców miasta i gminy.
- 6) Dobre walory i zasoby przyrodnicze oraz dobry stan środowiska naturalnego gminy, stwarza szansę na promowanie gminy jako terenów rekreacyjnych.
- 7) Brak wystarczającej bazy noclegowej we Wrocławiu.
- 8) Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru zdegradowanego z centrum miasta.
- 9) Członkostwo gminy w stowarzyszeniu LGD Dobra – Widawa.
- 10) Objęcie gminy Jelcz-Laskowice jako Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Słabe strony

- 1) Położenie w oddali od centrum miasta oraz pływalni miejskiej i hali sportowo-rekreacyjnej.
- 2) Położenie obszaru wsparcia w pobliżu funkcjonujących zakładów przemysłowych – z punktu widzenia atrakcyjności do zamieszkania.
- 3) Niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
- 4) Zły stan techniczny instalacji elektrycznej w budynkach mieszkalnych na obszarze wsparcia.
- 5) Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych.
- 6) Zły stan nawierzchni i kanalizacji deszczowej ulicy Techników oraz ulicy Działkowej.

- 7) Pogorszenie się bezpieczeństwa publicznego i przestępczości wśród nieletnich.
- 8) Niewystarczający system selektywnej zbiórki na obszarze wsparcia.
- 9) Znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej na Osiedlu Fabrycznym.
- 10) Wzrost ilości odpadów zmieszanych na jednego mieszkańca.
- 11) Niska aktywność obywatelska.

Zagrożenia

- 1) Zróźnicowany rozwój miasta.
- 2) Wzrost zjawisk patologii społecznych, szczególnie alkoholizm i narkomania.
- 3) Niewystarczające środki własne budżetu na realizację zadań gminy.
- 4) Wzrost zróźnicowań w warunkach życia mieszkańców, będących wynikiem różnej podatności adaptacyjnej ludności do warunków gospodarki rynkowej.
- 5) Niewystarczające środki policji na realizację zadań podnoszących bezpieczeństwo mieszkańców.
- 6) Nasilenie transportu kołowego z uwagi na sąsiedztwo zakładów przemysłowych z obszarem wsparcia.
- 7) Odpływ inwestorów ze stref ekonomicznych, po upływie okresu preferencyjnych warunków, ulg podatkowych. Wycofanie inwestorów bez napływu nowych, znacząco wpłynie na wzrost bezrobocia.
- 8) Niekorzystna sytuacja w zakresie finansów publicznych – wzrost zakresu zadań samorządu, przekazywanie przez państwo zadań bez pełnego zabezpieczenia środków finansowych.
- 9) Stały wzrost wydatków ponoszonych przez obywateli na edukację i służbę zdrowia.
- 10) Zauważalny przez pracodawców brak pracowników produkcyjnych wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych oraz specjalistów.
- 11) Kadencyjność władzy lokalnej.
- 12) Zmieniające się przepisy prawa.

10. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizja formułowana w ramach niniejszego programu rewitalizacji jest swego rodzaju projekcją przyszłości do jakiej dąży samorząd Gminy oraz społeczność lokalna. Odpowiada aspiracją i oczekiwaniom wynikającym z możliwości rozwoju oraz potencjału obszaru wskazanego do rewitalizacji wraz z jego otoczeniem. Wizja opisuje pożądany cel, który chcemy osiągnąć w perspektywie najbliższych lat.

Wizja obszaru wskazanego do rewitalizacji nawiązuje do wizji całej gminy oraz kierunków i celów rozwoju określonych w Strategii Gminy.

Misją Gminy Jelcz-Laskowice jest:

**Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Gminy
i systematyczna poprawa warunków życia jej mieszkańców.**

W ramach tak sformułowanej misji, określono **Cel nadrzędny** który brzmi:

Utrzymanie dynamicznego rozwoju gminy, prowadzącego do ciągłego podnoszenia warunków bytowych jej mieszkańców oraz systematycznej poprawy jakości i czystości środowiska naturalnego.

Tak sformułowany cel nadrzędny stanowi syntetyczne ujęcie tego co jest najważniejsze dla rozwoju gminy i podnoszenia warunków życia mieszkańców w każdym jej obszarze.

Realizacja Strategii, jej celów oraz zadań pozwoli w perspektywie lat na spełnienie **Wizji** Gminy, która brzmi:

Gmina Jelcz-Laskowice – Chcę tu pracować, odpoczywać, żyć

Nawiązując do wizji gminy oraz jej celów i w oparciu o diagnozę obszaru kryzysowego w toku prac nad sporządzeniem programu rewitalizacji określono wizję obszaru rewitalizacji po efektywnym wdrożeniu LPR która brzmi:

Atrakcyjne miejsce do aktywnego życia i twórczego współistnienia mieszkańców

Przeprowadzenie rewitalizacji obszarów spowoduje wyprowadzenie ze stanów kryzysowych terenu zdegradowanego gminy Jelcz-Laskowice i wpłynie na trwały rozwój społeczny i gospodarczy zarówno tego obszaru jak i całej gminnych. Wykorzystując infrastrukturę wybudowaną w ramach LPR na lata 2008-2015 oraz jej rozbudowę, planowane przedsięwzięcia będą jednoczyły lokalną społeczność i wpłyną na ożywienie aktywności społecznej oraz gospodarczej. Planowane działania rewitalizacyjne powinny być realizowane w sposób zapewniający eliminację negatywnych zjawisk:

- Przeciwdziałać problemom społecznym takim jak ubóstwo, przestępczość i bezpieczeństwo, bezrobocie.
- Wspierać aktywność społeczną wszystkich mieszkańców bez względu na wiek.
- Podnosić atrakcyjność miejsc obszaru zdegradowanego wspierając jednocześnie działania na rzecz ochrony środowiska.

11. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁANIA

11.1. Cele LPR

Podstawowym celem LPR jest przeciwdziałanie marginalizacji obszarów kryzysowych, a podejmowane działania w planach rewitalizacji mają prowadzić do odnowy obszarów zdegradowanych i rewitalizowanych.

Program rewitalizacji obszaru wsparcia, obejmuje swoim zakresem kompleksowe działania w zakresie budowy, modernizacji, remontów, zarówno budynków jak i niezagospodarowanych terenów, terenów publicznych w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej.

Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji dla miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008-2015:

- 1). Podniesienie atrakcyjności obszaru wsparcia oraz poprawa stanu środowiska naturalnego.
- 2). Zapewnienie dzieciom, młodzieży oraz starszym możliwości spędzania wolnego czasu.
- 3). Podniesienie wartości zasobów mieszkaniowych oraz podniesienie poziomu wydajności energetycznej budynków.
- 4). Przeciwdziałanie degradacji społecznej oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel trzeci został w praktyce zrealizowany. Termomodernizacji poddano wszystkie budynki mieszkaniowe wielorodzinne zarówno gminne jak i wspólnot mieszkaniowych. Wykaz wszystkich zadań i przedsięwzięć zrealizowanych w ramach programu LPR na lata 2008-2015 przedstawiano w wcześniejszych rozdziałach niniejszego dokumentu.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, a także dotychczasowe zrealizowane zadania na obszarze wsparcia, sformułowane zostały najważniejsze cele główne aktualizowanego programu rewitalizacji. Należy zauważyć, że nie we wszystkich sferach występują wyraźne zjawiska kryzysowe. Na podstawie określonych celów głównych zapisano cele szczegółowe i kierunki działań w zakresie projektów i zadań do realizacji.

Cele główne Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Jelcz-Laskowice:

Cel nr 1: Rozwój aktywności społecznej obszaru zdegradowanego.

Cel nr 2: Podniesienie atrakcyjności obszaru zdegradowanego.

Cele szczegółowe

- 1.1.** Inwestycje w infrastrukturę publiczną oraz działania miękkie, celem zapewnienie dzieciom, młodzieży oraz starszym możliwości spędzania wolnego czasu i wspieranie aktywnego trybu życia.
- 1.2.** Podniesienie aktywności obywatelskiej i zaangażowania mieszkańców w działania społeczne.
  - 2.1. Przeciwdziałanie degradacji społecznej oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców.
  - 2.2. Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz podniesienie świadomości potrzeby dbania o środowisko.

Cele realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji są komplementarne z celem szczegółowym określonym w SZOOP *Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym*.

Należy pamiętać, że nie istnieje możliwość zaspokojenia w krótkim okresie czasu wszystkich potrzeb mieszkańców gminy, powiatu czy województwa, ani działających na tych obszarach przedsiębiorstw i firm oraz innych instytucji czy organizacji. Głównym powodem są ograniczone zasoby finansowe i możliwości ich pozyskania oraz czas potrzebny do realizacji inwestycji. Ograniczone zasoby mogą dotyczyć również kadry, uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych stojących do dyspozycji samorządu czy współpracujących z samorządami partnerów. W takiej sytuacji określenie zadań do realizacji musi uwzględniać czasookres który obejmuje program oraz posiadane zasoby uwzględniając szansę ich pozyskania. Konieczny jest zatem wybór tego co najważniejsze zostawiając przy tym możliwość dokonywania zmian w okresie realizacji programu. Dlatego też ważnym jest żeby cel miały otwarty charakter i możliwa byłaby realizacja dodatkowych lub innych zadań w miarę upływu czasu i postępu cywilizacyjnego. Zadania te muszą służyć rozwojowi gospodarczemu, społecznemu i środowiska danego obszaru.

12. LISTA PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Określone zadania podstawowe (lista A) oraz pozostałe rodzaje przedsięwzięć (lista B), są wynikiem przeprowadzonych konsultacji z społecznością lokalną, działającymi na terenie firmami oraz stowarzyszeniami.

Lista A – uwzględnia projekty i przedsięwzięcia planowane do realizacji, na które będą składane wnioski o dofinansowanie w konkursach w ramach działania 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów.

Lista B – uwzględnia projekty i przedsięwzięcia planowane do realizacji, na które będą składane wnioski o dofinansowanie w konkursach w ramach innych działań RPO WD 2014-2020 (poza działaniem 6.3). Umieszczenie projektu na liście B, stanowić będzie podstawę do udzielenia mu preferencji w ramach tych działań np. w postaci dodatkowych punktów przyznawanych w trakcie oceny projektów.

Działania RPO WD, w których możliwe jest uzyskanie preferencji za realizację projektu rewitalizacyjnego:

- Priorytet 1.3 Rozwój przedsiębiorczości (EFRR).
- Priorytet 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym (EFRR).
- Priorytet 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (EFRR).
- Priorytet 4.3 Dziedzictwo kulturowe (EFRR).
- Priorytet 5.2 System transportu kolejowego (EFRR).
- Priorytet 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną (EFRR).
- Priorytet 8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy (EFS).
- Priorytet 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (EFS).
- Priorytet 9.1 Aktywna integracja (EFS).
- Priorytet 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych (EFS).
- Priorytet 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej (EFS).

12.1. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć (lista A)

Listę planowanych podstawowych zadań proponowanych do realizacji w ramach LPR sporządzono na podstawie przeprowadzonych konsultacji i wniosków zainteresowanych stron, a ich zakres opisano zgodnie z „Wytocznymi programowymi IZ RPO WD dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020”.

W ramach projektów, będą realizowane przedsięwzięcia społeczne dla określonych grup mieszkańców obszaru wsparcia, których celem będzie zmiana zachowań mieszkańców, przeciwdziałanie patologii (szczególnie wśród dzieci i młodzieży), kreowanie przedsiębiorczości, integracja społeczności lokalnej.

TABELA 39. LISTA PLANOWANYCH DO REALIZACJI PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ – LISTA A.

L P.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Cel projektu	Zakres realizacji zadania	Miejsce realizacji projektu - lokalizacja	Szacunkowa wartość brutto (w PLN)	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
1.	Podniesienie bezpieczeństwa poprzez rozbudowę oświetlenia miejsc publicznych oraz montaż dodatkowych kamer monitoringu na Osiedlu Fabrycznym w Jelczu-Laskowicach	Gmina Jelcz-Laskowice	Obszar wsparcia jest najstarszą dzielnicą miasta Jelcz-Laskowice z wielorodzinną zabudową mieszkalną wybudowaną przy zakładach przemysłowych. Otoczony jest terenami przemysłowymi w większości zagospodarowanymi, na których działają firmy i zakłady przemysłowe. W ramach LPR 2008-2015 zrealizowano I-etap przebudowy istniejącego oświetlenia głównych ciągów komunikacyjnych (ul. Techników oraz ul. Działkowa – 44 lampy) oraz zamontowano system monitoringu (19 kamer). Wybudowano również miejsca rekreacji i wypoczynku oraz dodatkowe parkingi, jednak z uwagi na brak środków finansowych nie wykonano dodatkowego oświetlenia tych miejsc. Brak oświetlenia i monitoringu negatywnie wpływa na bezpieczeństwo mieszkańców korzystających z wybudowanej infrastruktury oraz mienia publicznego, a szczególnie osób starszych oraz dzieci.	Realizacja projektu pozwoli na zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców, dzięki czemu chętniej będą oni korzystali z nowo wybudowanej infrastruktury: placów zabaw oraz miejsc rekreacji i wypoczynku, a także wpłynie na uczestnictwo w organizowanych przez świetlice OPTY okolicznościowych imprezach, iwentach. Rozbudowa oświetlenia i montaż kamer wpłynie również na uporządkowanie walorów estetycznych osiedla i podniesienie atrakcyjności obszaru wsparcia. Projekt wpisuje się w cele szczegółowe programu: 1.1. Inwestycje w infrastrukturę publiczną oraz działania miękkie, celem zapewnienie dzieciom, młodzieży oraz starszym możliwości spędzania wolnego czasu i wspieranie aktywnego trybu życia. 1.2. Podniesienie aktywności obywatelskiej i zaangażowania mieszkańców w działania społeczne. 2.1. Przeciwdziałanie degradacji społecznej oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców.	1. Zakup i montaż słupów z lampami oświetleniowymi – ok. 15 lamp. 2. Doprowadzenie sieci energetycznej do montowanych lamp oświetleniowych. 3. Zakup i montaż dodatkowych kamer monitoringu wraz z okablowaniem ok. 5 kamer. Mapka projektu nr 1	1. Działka nr 13/119, 13/120, 13/121, 13/133 – parking. 2. Działka nr 13/122 – dojazd do miejsca rekreacji i parking. 3. Działka nr 13/73 – plac zabaw przy budynku mieszkalnym ul. Techników 16. 4. Działka nr 13/216 – miejsce rekreacji i wypoczynku. 5. Działka nr 13/5 – ul. Techników	200 000	Wskaźnik produktu: Inny wskaźnik: 1. Liczba dobudowanych punktów oświetleniowych – 15 punktów. 2. Liczba zamontowanych kamer monitoringu – 5 kamer. Sposób pomiaru: Protokół odbioru robót - dokumentacja powykonawcza Wskaźnik rezultatu: Inny wskaźnik: Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury - 1270. Sposób pomiaru: Liczba mieszkańców - ewidencja ludności
2.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w zakresie chodników, ciągów pieszo-jezdnych i parkingów na Osiedlu Fabrycznym w Jelczu-Laskowicach.	Gmina Jelcz-Laskowice	Obszar wsparcia jest najstarszą dzielnicą miasta Jelcz-Laskowice z wielorodzinną zabudową mieszkalną wybudowaną przy zakładach przemysłowych. Otoczony jest terenami przemysłowymi w większości zagospodarowanymi, na których działają firmy i zakłady przemysłowe. W ramach LPR 2008-2015 zrealizowano I-etap przebudowy chodników i parkingów poza	Poprawa stanu chodników i parkingów podniesie atrakcyjność Os. Fabrycznego, umożliwi bezpieczne i przyjemne poruszanie się w realizacji codziennych czynności dla mieszkańców, wpłynie na lepsze postrzeganie obszaru przez przyjezdnych, pracowników okolicznych zakładów przemysłowych. Realizacja projektu pozwoli na zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców, dzięki czemu chętniej będą oni korzystali z nowo wybudowanej infrastruktury: placów zabaw oraz miejsc	1. Wykonanie nowych i bezpiecznych miejsc parkingowych z kostki brukowej. 2. Budowa chodników, ciągów pieszo-jezdnych z kostki brukowej. 3. Oświetlenie miejsca rekreacji oraz parkingów. 4. Montaż ławek i koszy na śmieci. 5. Nasadzenia drzew i krzewów w tym	1. Działka nr 1 – ciąg pieszo-jezdny oraz parking. 2. Działka nr 13/5 – chodniki i parking dla samochodów osobowych. 4. Działka nr 13/216, 13/78 – utwardzenie ciągu pieszo-jezdnoego na terenie rekreacji i wypoczynku, nasadzenia.	2 500 000	Wskaźnik produktu: powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 5848,5 m2. Sposób pomiaru: Protokół odbioru robót – dokumentacja powykonawcza. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających z przebudowanej

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

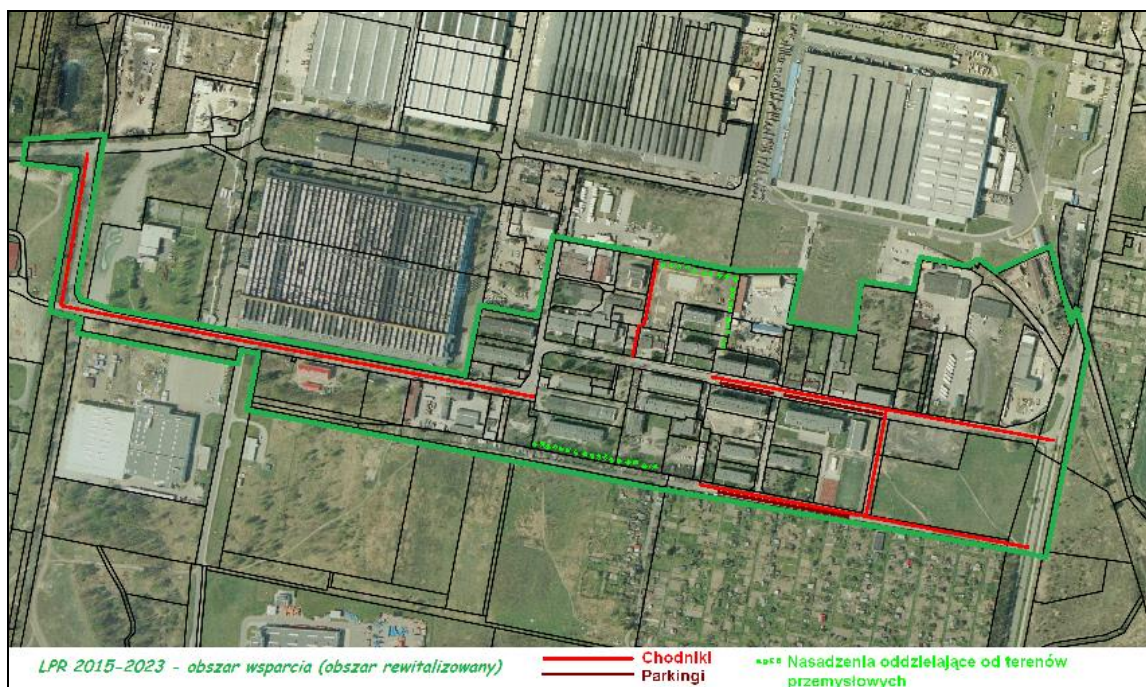
L P.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Cel projektu	Zakres realizacji zadania	Miejsce realizacji projektu - lokalizacja	Szacunkowa wartość brutto (w PLN)	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
			głównymi cięgami komunikacyjnymi z uwagi na planowaną przebudowę ulicy Techników. Wysokie koszty inwestycji nie pozwoliły na jej realizację w pełnym zakresie. W ramach projektu przebudowane zostaną chodniki oraz parking i miejsca. Chodniki i parkingi są wykonane z płyt betonowych jakich używa się najczęściej przy pracach budowlanych na drogi dojazdowe do budynków lub są wydeptane przez mieszkańców. Poruszanie się po chodnikach jest utrudnione, szczególnie dla kobiet z dziećmi, ludzi starszych i mniej sprawnych.	rekreacji i wypoczynku, a także wpłynie na uczestnictwo w organizowanych przez świetlice OPTY okolicznościowych imprezach, iwentach. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w zakresie chodników i parkingów wpłynie na uporządkowanie walorów estetycznych osiedla i podniesienie atrakcyjności obszaru wsparcia. Pozwoli również na bezpieczne i wygodne poruszanie się w kierunkach wychodzących z obszaru wsparcia do Al. Młodych (prowadzącej do centrum miasta) i ul. Fabrycznej prowadzącej do Os. Jelcz. Projekt wpisuje się w cele szczegółowe programu: 1.1. Inwestycje w infrastrukturę publiczną oraz działania miękkie, celem zapewnienie dzieciom, młodzieży oraz starszym możliwości spędzania wolnego czasu i wspieranie aktywnego trybu życia. 1.2. Podniesienie aktywności obywatelskiej i zaangażowania mieszkańców w działania społeczne. 2.1. Przeciwdziałanie degradacji społecznej oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców. 2.2. Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz podniesienie świadomości potrzeby dbania o środowisko	oddzielających teren rekreacji od terenów przemysłowych. 6. Montaż tablicy informacyjnej z zaznaczonymi ścieżkami rowerowymi, parkingami P&R i B&R na terenie miasta Jelcz-Laskowice . Mapka projektu nr 2			infrastruktury - 1270. Sposób pomiaru: Liczba mieszkańców - ewidencja ludności

Poniżej przedstawiono mapki poglądowe realizacji projektów na obszarze rewitalizowanym.

Rysunek 12. Mapa realizacji projektu nr 1 – rozbudowa oświetlenia i miejsc monitoringu.

Rysunek 13. Mapa realizacji projektu nr 2 – budowa chodników, parkingów i ciągów pieszo-jezdných.

Wszystkie projekty planowane do realizacji w ramach niniejszego LPR są komplementarne z projektami zrealizowanymi na obszarze wsparcia w ramach LPR dla miasta Jelcz-Laskowice na lata 2008-2015.

12.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Projekty tworzące „Listę B” zostały scharakteryzowane za pomocą następujących elementów:

- nazwa projektu;
- nazwa wnioskodawcy;
- Charakterystyka przedsięwzięcia / zakres realizacji zadania;
- Oddziaływanie przedsięwzięcia, oczekiwane efekty ze względu na realizację celów programu
- Miejsce realizacji projektu - lokalizacja;
- szacunkowa wartość zadania;

Projekty listy B przedstawia poniższa tabela – zostały zgłoszone przez mieszkańców, instytucje oraz prywatnych przedsiębiorców.

TABELA 40. LISTA PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ – LISTA B.

L P.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Charakterystyka przedsięwzięcia / Zakres realizacji zadania	Oddziaływanie przedsięwzięcia, oczekiwane efekty ze względu na realizację celów programu	Miejsce realizacji projektu - lokalizacja	Szacunkowa wartość brutto (w PLN)
1.	Przebudowa boksów śmietnikowych oraz zakup nowych kontenerów dla efektywniejszej segregacji odpadów komunalnych na Osiedlu Fabrycznym w Jelczu-Laskowicach	Gmina Jelcz-Laskowice	Boksy śmietnikowe są nie zadaszone, małe, prowizorycznie wykonane z płyt betonowych i nie zabezpieczają gromadzonych śmieci komunalnych. Dotychczasowe pojemniki są wyeksploatowane, mało estetyczne. Zakres realizacji: - Wyburzenie dotychczasowych prowizorycznych 4 śmietników i wybudowanie nowych, estetycznych i trwałych (np. klinkier) boksów śmietnikowych, zadaszonych. - Zakup nowych pojemników na odpady komunalne zmieszane oraz segregowane – łącznie 40 pojemników. Mapka projektu nr 3	Projekt wpisuje się w cele szczegółowe programu: - Przeciwdziałanie degradacji społecznej oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców. - Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz podniesienie świadomości potrzeby dbania o środowisko Projekt komplementarny z projektami zrealizowanymi w ramach LPR 2008-2015. Beneficjentami projektu będą wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizowanego. Projekt realizowany ze środków własnych gminy.	Działka nr 13/73, 13/216, 13/128, 13/142.	250 000
2.	Uruchomienie nowych i rozpowszechnienie działających sekcji zainteresowań dla dzieci i młodzieży integrujących mieszkańców na Osiedlu Fabrycznym w Jelczu-Laskowicach	Gmina Jelcz-Laskowice	W ramach LPR 2008-2015 zrealizowano budowę bezpiecznego placu zabaw dla dzieci, miejsca rekreacji i wypoczynku, boiska, szachów plenerowych, wykonano przebudowę świetlicy środowiskowej OPTY oraz zakupiono wyposażenie. Organizacja i prowadzenie zajęć oraz kursów daje możliwość spędzania wolnego czasu i podnoszenia wiedzy z wykorzystaniem wybudowanej infrastruktury, Zakres realizacji: - Organizacja zajęć komputerowych. - Prowadzenie zajęć nauki tańca. - Prowadzenie zajęć nauki gry w tenisa ziemnego – akademii tenisa. - Prowadzenie zajęć śpiewu. - Kurs nauki języka angielskiego dla dzieci, młodzieży i starszych. - Kurs nauki gry w szachy. Mapka projektu nr 4	Projekt wpisuje się w cele szczegółowe programu: - Inwestycje w infrastrukturę publiczną oraz działania miękkie, celem zapewnienie dzieciom, młodzieży oraz starszym możliwości spędzania wolnego czasu i wspieranie aktywnego trybu życia. - Podniesienie aktywności obywatelskiej i zaangażowania mieszkańców w działania społeczne. Projekt komplementarny z projektami zrealizowanymi w ramach LPR 2008-2015 Projekt ukierunkowany do dzieci, młodzieży oraz starszych obszaru rewitalizowanego. Projekt realizowany ze środków własnych gminy.	- Świetlica OPTY - działka nr 13/110, 13/111, 13/112. - Miejsce rekreacji – działka nr 13/216. - Plac zabaw – działka nr 13/128. - Boisko ORLIK przy zespole szkół – działka nr 13/8.	200 000
3.	Przebudowa pomieszczeń garażowych sprzętu komunalnego ZGK wraz z wymianą pokrycia dachowego przy ul. Techników 8 w Jelczu-Laskowicach	Zakład Gospodarki Komunalnej (ZGK).	- Wymiana pokrycia dachowego. - Docieplenie ścian zewnętrznych.	Projekt realizowany ze środków własnych ZGK. Poprawa estetyki budynku garażowego.	Działka nr 13/22 przy ul. Techników	250 000

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

L P.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Charakterystyka przedsięwzięcia / Zakres realizacji zadania	Oddziaływanie przedsięwzięcia, oczekiwane efekty ze względu na realizację celów programu	Miejsce realizacji projektu - lokalizacja	Szacunkowa wartość brutto (w PLN)
4.	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Techników 5 w Jelczu-Lasowicach	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej (ZGM – TBS).	1. Remont schodów i balustrad. 2. Malowanie klatek schodowych i korytarzy, położenie płytek ceramicznych. 3. Remont pomieszczeń wspólnych.	Projekt realizowany ze środków własnych gminy. Podniesienie estetyki budynku mieszkalnego w zakresie części wspólnych. Beneficjentem będą mieszkańcy budynku.	Działka nr 13/115	145 000
5.	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Techników 14 w Jelczu-Lasowicach	ZGM – TBS.	1. Remont instalacji zimnej i ciepłej wody. 2. Malowanie klatek schodowych i korytarzy.	Projekt realizowany ze środków własnych gminy. Podniesienie estetyki budynku mieszkalnego w zakresie części wspólnych. Beneficjentem będą mieszkańcy budynku.	Działka nr 13/69	65 000
6.	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Techników 16 w Jelczu-Lasowicach	ZGM – TBS.	1. Modernizacja instalacji sanitarnej i remont przyłącza. 2. Położenie płytek ceramicznych na korytarzu. 3. Malowanie klatek schodowych i korytarzy. 4. Wykonanie monitoringu wewnątrz budynku.	Projekt realizowany ze środków własnych gminy. Podniesienie estetyki budynku mieszkalnego w zakresie części wspólnych. Beneficjentem będą mieszkańcy budynku.	Działka 13/73	230 000
7.	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Techników 29 w Jelczu-Lasowicach	ZGM – TBS.	1. Remont sanitariatów wspólnych dla określonej grupy lokali gminnych. 2. Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej.	Projekt realizowany ze środków własnych gminy. Podniesienie estetyki budynku mieszkalnego w zakresie części wspólnych. Beneficjentem będą mieszkańcy budynku.	Działka 13/133	130 000
8.	Wymiana instalacji elektrycznej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych należących do Gminy przy ul. Techników nr5,14,16,29, w Jelczu-Laskowicach na zgodną z obowiązującymi przepisami i normami	Gmina / ZGM – TBS	Wymiana instalacji elektrycznej budynku wraz z licznikami zużycia prądu.	Projekt realizowany ze środków własnych gminy. Podniesienie wartości budynków mieszkalnych. Beneficjentem będą mieszkańcy budynków mieszkalnych.	Działka nr 13/115, 13/69, 13/73, 13/133	500 000
9.	Wymiana instalacji elektrycznej w budynkach wspólnot mieszkaniowych przy ul. Techników nr 3, 19-21, 18, 20, 22-24, 23-27, 29A oraz ul. Działkowej nr 1-3, 4-6, 7-9 w Jelczu-Laskowicach na zgodną z obowiązującymi przepisami i normami.	Wspólnoty mieszkaniowe / ZGM – TBS	Wymiana instalacji elektrycznej budynku wraz z licznikami zużycia prądu.	Projekt realizowany ze środków własnych wspólnot mieszkaniowych. Podniesienie wartości budynków mieszkalnych. Beneficjentem będą mieszkańcy budynków mieszkalnych.	Działka nr 13/116, 13/60, 13/141, 13/119, 13/120, 13/132, 13/131, 13/123, 13/125, 13/126	1 500 000

Poniżej przedstawiono mapki poglądowe realizacji projektów na obszarze rewitalizowanym.

Rysunek 14. Mapa realizacji projektu nr 3 – przebudowa boksów śmieтниковych.

Rysunek 15. Mapa realizacji projektu nr 4 – miejsca realizacji projektów społecznych.

13. MECHANIZM ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI / PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI

Niniejszy program rewitalizacji jest kontynuacją rozpoczętego w 2008 roku procesu i ujmuje działania w sposób przemyślany i kompleksowy, uwzględniając aspekty społeczne oraz występujące negatywne zjawiska sfery gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub technicznej. Uwzględnia projekty rewitalizacyjne współfinansowane ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych funduszy.

Program jest złożony z wielu różnorodnych projektów planowanych do realizacji przez Gminę, jak i podmioty prywatne. Projekty podstawowe są wzajemnie powiązane, co warunkuje osiągnięcie kompleksowości interwencji i daje realną szansę na poprawę zarówno estetyki przestrzeni publicznej jak i eliminację negatywnych zjawisk społecznych oraz lepsze postrzeganie przez samych mieszkańców środowiska w którym mieszkają i żyją.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych 2014-2020 wskazują na konieczność komplementarności pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi, co wiąże się m.in. z działaniami różnych podmiotów oraz łączenia różnych źródeł finansowania. Wytyczne wskazują na następujące rodzaje komplementarności:

- przestrzenną,
- problemową,
- proceduralno-instytucjonalną,
- międzyokresową,
- źródeł finansowania.

Oznacza to, że przygotowanie, wdrożenie i realizacja programu rewitalizacji jest przedsięwzięciem złożonym i wymaga koordynacji wielu działań o charakterze analitycznym, konsultacyjnym, negocjacyjnym, planistycznym i prawnym oraz wdrożeniowym, monitoringowym i ewaluacyjnym. Będą dotyczyły zarówno całego dokumentu jak i poszczególnych zadań i przedsięwzięć, przed ich realizacją, w trakcie realizacji i oceny po zakończeniu realizacji poszczególnych projektów i całego programu rewitalizacji.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

W komplementarności problemowej konieczne jest określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty / przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz jego parametryzacja. Tak postawione zadanie ułatwi później wybór odpowiednich mierników / wskaźników osiągania celów programu rewitalizacji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.

Komplementarność międzyokresowa

W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020. W oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020. Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.

Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji. Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE. Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy

założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanых zmian.¹⁰

Biorąc pod uwagę znaczenie i programu rewitalizacji zauważyć można, że największy ciężar organizacyjny, zarządczy i finansowy – będzie udziałem samorządu lokalnego i jego jednostek podległych.

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku wskazuje, że jednym z najważniejszych narzędzi zapewniających komplementarność i uspołecznienie realizacji programu rewitalizacji jest Komitet Rewitalizacji. Traktując zapisy Ustawy jako wykładnię dobrych praktyk które warto wdrożyć i naśladować, proponuje się powołać Zespół ds. Rewitalizacji w Gminie Jelcz-Laskowice, który będzie spełniać podobną rolę jak opisany Komitet Rewitalizacji. Będzie stanowił tzw. forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny skuteczności rewitalizacji oraz będzie pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza.

Powołany przez Burmistrza Zespół ds. Rewitalizacji realizować może wiele działań koncepcyjnych, organizacyjnych, koordynacyjnych, ewaluacyjnych i informacyjnych związanych z programem rewitalizacji. Zespół realizować powinien także działania monitoringowe i ewaluacyjne. Nie jest konieczne sytuowanie Zespołu w strukturze organizacyjnej urzędu gminy jako odrębnej komórki organizacyjnej, bowiem w jego skład wchodzić będą przede wszystkim osoby z różnych istniejących już komórek, np. zastępca burmistrza, członek rady gminy, skarbnik miasta, kierownicy wybranych wydziałów urzędu, pracownicy merytoryczni.¹¹

¹⁰ Źródło: Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

¹¹ Źródło: Andrzej Sztando – Pomiar rezultatów programów rewitalizacji miasta, Samorząd Terytorialny, 2008 rok.

14. RAMY FINANSOWE

Realizacja zadań określonych w LPR wymaga znacznych nakładów finansowych. Niniejszy plan finansowy opiera się na założeniu, że w przypadku zadań Gminnych, samorząd będzie korzystał ze :

- środków własnych – budżet gminy;
- źródeł finansowania zewnętrznego.

Źródła zewnętrzne mogące być wykorzystane do realizacji niniejszego LPR obejmują:

- środki Unii Europejskiej;
- środki budżetu państwa przewidziane na współfinansowanie projektów;
- środki budżetów województwa i powiatu, np. na współfinansowanie projektów;
- fundusze celowe;
- środki prywatnie, np. organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych;
- kredyty i pożyczki.

Wielkość własnych środków budżetowych nie jest adekwatna do potrzeb wynikających z planowanych do realizacji zadań. Dlatego ważne jest dążenie do pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych i realizowanie priorytetowo tych zadań które mają szansę otrzymać dofinansowanie zewnętrzne oraz w najlepszy sposób realizują założenia i cele LPR.

W przypadku przedsięwzięć planowanych do realizacji przez wnioskodawców innych jak jest, zakłada się że zadania te będą realizowane ze środków prywatnych, kredytów oraz funduszy europejskich.

Kalkulacji nakładów na poszczególne projekty dokonano wg szacunków własnych Gminy lub szacunków określonych przez wnioskodawców.

TABELA 41. PLAN FINANSOWY PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ.

Lp.	Nazwa Projektu	Wnioskodawca	Wartość szacunkowa brutto (w PLN)	Planowany okres realizacji	Źródło finansowania	Uwagi
1	Podniesienie bezpieczeństwa poprzez rozbudowę oświetlenia miejsc publicznych oraz montaż dodatkowych kamer monitoringu na Osiedlu Fabrycznym w Jelczu-Laskowicach	Gmina	200 000	2018-2019	Środki własne i dofinansowanie zewnętrzne UE	Termin realizacji uzależniony od możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego
2	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w zakresie chodników, ciągów pieszo-jezdnych i parkingów na Osiedlu Fabrycznym w Jelczu-Laskowicach .	Gmina	2 500 000	2017-2020	Środki własne i dofinansowanie zewnętrzne UE	Termin realizacji uzależniony od możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego
		Lista A razem	2 700 000			
3	Przebudowa boksów śmietnikowych oraz zakup nowych kontenerów dla efektywniejszej segregacji odpadów komunalnych na Osiedlu Fabrycznym w Jelczu-Laskowicach	Gmina	250 000	2018-2022	Środki własne	
4	Uruchomienie nowych i rozpowszechnienie działających sekcji zainteresowań dla dzieci i młodzieży integrujących mieszkańców na Osiedlu Fabrycznym w Jelczu-Laskowicach	Gmina	200 000	2017-2023	Środki własne	
5	Przebudowa pomieszczeń garażowych sprzętu komunalnego ZGK wraz z wymianą pokrycia dachowego	ZGK	250 000	2017-2018	Środki własne spółki	
6	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Techników 5 w Jelczu-Lasowicach	ZGM-TBS	145 000	2017-2019	Środki własne	
7	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Techników 14	ZGM-TBS	65 000	2017-2019	Środki własne	
8	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Techników 16	ZGM-TBS	230 000	2017-2019	Środki własne	
9	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Techników 29	ZGM-TBS	130 000	2017-2019	Środki własne	
10	Wymiana instalacji elektrycznej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych należących do Gminy (nr 5,14,16,29), na zgodną z obowiązującymi przepisami i normami.	Gmina	500 000	2019-2020	Środki własne, środki prywatne,	Termin realizacji uzależniony od możliwości finansowych
11	Wymiana instalacji elektrycznej w budynkach wspólnot mieszkaniowych na zgodną z obowiązującymi przepisami i normami.	Wspólnoty mieszkaniowe / ZGM-TBS	1 500 000	2020-2023	Środki wspólnot mieszkaniowych, środki prywatne,	Termin realizacji uzależniony od możliwości finansowych
		Lista B razem	3 270 000			
		Razem A i B	5 970 000			

15. MECHANIZM WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW W PROCES REWITALIZACJI

Rewitalizacja obejmuje działania sfery przestrzennej, społecznej i gospodarczej które mogą być realizowana przez gminę w partnerstwie z instytucjami, organizacjami i firmami zewnętrznymi.

Proces rewitalizacji można podzielić na kilka etapów:

- 1) Opracowywanie programu rewitalizacji, którego elementami są:
  - a. działania przygotowawcze – w tym zbieranie informacji, danych statystycznych, analiz, konsultacje, określenie planowanych zadań i przedsięwzięć;
  - b. konsultacje społeczne;
  - c. sporządzenie projektu programu rewitalizacji;
  - d. opiniowanie i uchwalenie programu rewitalizacji.
- 2) Wdrożenie programu rewitalizacji, którego elementami jest realizacja określonych w programie zadań i przedsięwzięć, monitorowane i ewaluacja, ocena skuteczności jego realizacji.
- 3) Wprowadzanie zmian w programie rewitalizacji z uwagi na zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.

Proces tworzenia program rewitalizacji jest realizowany zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji. Zgodnie z wytycznymi jest wypracowany przez samorząd gminy i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu bądź jego aktualizacja (w przypadku gminy Jelcz-Laskowice), jak również wdrożenie programu, oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, a szczególnie społecznościami obszaru rewitalizowanego: mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, a także innymi ich użytkownikami. Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnoza, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizowanego jest warunkiem sukcesu.¹²

15.1. Komunikacja społeczna na etapie przygotowania programu rewitalizacji

Prace nad aktualizacją programu rewitalizacji gminy Jelcz-Laskowice prowadził Zespół wyznaczonych przez Burmistrza pracowników, włączając między innymi:

- Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS),
- Miejsko Gminne Centrum Kultury (MGCK),
- Zakład Gospodarki Komunalnej (ZGK),
- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej – Towarzystwo Budownictwa Społecznego (ZGM-TBS),
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych – Jednostka Starostwa Powiatowego,
- Powiatowy Urząd Pracy;
- Komisariat Policji w Jelczu-Laskowicach,
- Przedsiębiorców,
- Wspólnoty mieszkaniowe,
- Mieszkańców.
- Inne jednostki i organizacje pozarządowe.

¹² Źródło: na podstawie Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Podejmowane działania uspołecznienia prac na etapie przygotowania aktualizacji programu rewitalizacji:

Forma konsultacji	Opis działania
Informacje medialne w lokalnej prasie	3 marzec 2016r. – „Nowy etap rewitalizacji” – informacja o rozpoczęciu prac nad aktualizacją LPR przez powołany zespół ds. LPR; 7 kwietnia – „LPR – plan działań”; 28 kwietnia – „Konsultacje społeczne” – zaproszenie na spotkania konsultacyjne mieszkańców, instytucji i przedsiębiorców; 12 maja – „Aktualizacja LPR dla Jelcza-Laskowice – informacja o przebiegu spotkania konsultacyjnego; 30 czerwca – Informacja z eventu który odbył się na obszarze wymagającym wsparcia; 13 października – informacja o spotkaniu podsumowującym prace na LPR; 27 października – podsumowanie spotkania przebiegu prac.
Internet	Strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice – zakładka Lokalny Program Rewitalizacji oraz facebook Przeprowadzono dwie otwarte sesje konsultacyjne:
Konsultacje społeczne, spotkania z interesariuszami, eventy	• 28.04.2016r. – spotkanie z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych instytucji i organizacjami pozarządowymi; • 13.05.2016r. – spotkanie z przedsiębiorcami zainteresowanymi aplikacjami o środku unijne na projektu rewitalizacyjne oraz realizowane na terenie rewitalizowanym umożliwiając uzyskanie dodatkowych punktów przy ocenie wniosków; oraz wiele spotkań informacyjno-konsultacyjnych i eventów: • 15.03 – 5.04.2016r. – spotkania ze wspólnotami mieszkaniowymi; • 15 kwietnia – spotkanie przy okazji Turnieju w Piłkę Siatkową na boisku ORLIK; • 22 kwietnia – spotkanie z okazji Dnia Ziemi; • 5 maja – spotkanie ze strażakami na temat bezpieczeństwa; • 1 czerwca – festyn z okazji Dnia Dziecka na terenie Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Powiatowej Straży Pożarnej; • 24 czerwca – event dla mieszkańców zorganizowany na terenie Osiedla Fabrycznego: zabawy, turnieje, konkursy, pogadanki – przedsięwzięcie zrealizowano na terenie miejsca rekreacyjno-wypoczynkowego utworzonego w ramach dofinansowania RPO WD 2007-2013. W programie przewidziano konkurs plastyczny „Jak widzę moje osiedle” oraz pogadankę z Policją na temat bezpiecznych wakacji – bezpieczna woda. Event kierowany był do dzieci, młodzieży i dorosłych. Celem spotkania była konsultacja fiszek projektowych oraz zainicjowanie kolejnych pomysłów, który zostaną ujęte w aktualizowanym LPR. Cel został osiągnięty poprzez wspólne uczestnictwo w zabawach i konkurencjach sportowych oraz wspólne uczestnictwo (dzieci z rodzicami) w konkursie plastycznym „Jak widzę moje osiedle” – nawiązanie do rewitalizacji osiedla, wizji jak widzą swoje osiedle po procesie rewitalizacji. • 4 sierpnia – wycieczka dzieci do ośrodka nad stawem połączona z Dniem Pszczół; • 8 i 16 sierpnia – turniej szachowy w plenerze oraz turniej tenisa ziemnego, zorganizowane na terenie rekreacyjno-wypoczynkowym utworzonym w ramach dofinansowania RPO WD 2007-2013; • 19 sierpnia – odbyło się spotkanie pn. Dzień Fotografii;
Zbieranie pomysłów za zadania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ankiety	

15.2. Komunikacja społeczna na etapie wdrażania i realizacji programu rewitalizacji

Efektywność komunikacji społecznej zależy od skuteczności przepływu informacji, pomiędzy interesariuszami programu. Gmina jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji powinna informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach oraz stopniu realizacji zadań określonych w programie, a strona społeczna powinna mieć szanse wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań i możliwość wprowadzania uzasadnionych zmian. Gmina Jelcz-Laskowice wdrażając program rewitalizacji będzie kierowała się zasadą:

- pełnego przekazu informacji na temat realizacji programu oraz jego poszczególnych zadań i przedsięwzięć;
- angażowania społeczności lokalnej przy realizacji możliwie wielu działań rewitalizacyjnych;
- rzetelnego analizowania wszelkich uwag do realizowanych zadań i przedsięwzięć,
- konsultacji wszelkich proponowanych zmian w realizacji zadań lub w samym programie rewitalizacji.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane zostaną następujące formy komunikacji społecznej:

- 1) Komunikacja jednokierunkowa mająca charakter czysto informacyjny: artykuły w lokalnych mediach oraz na stronach internetowych.
- 2) Komunikacja dwukierunkowa mająca charakter informacyjno – konsultacyjny, m.in. spotkania, ankiety.

Proces uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji będzie realizowany wśród interesariuszy na których rezultaty jego wdrożenia będą miały wpływ, w szczególności mieszkańców obszaru zdegradowanego, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Grupa interesariuszy będzie każdorazowo weryfikowana na etapie realizacji poszczególnych zadań i przedsięwzięć, a wszystkie planowane zadania będą szczegółowo weryfikowane po zapoznaniu się z oczekiwaniami, potrzebami i możliwościami uczestników procesu realizacji. Każde spotkanie konsultacyjne dotyczące programu rewitalizacji będzie prowadzone w sposób bezpośredni z interesariuszami oraz będzie raportowane w formie pisemnej.

Narzędzia komunikacji społecznej na etapie przygotowania, ale również wdrażania i realizacji programu rewitalizacji:

a) Internet:

- ⇒ W specjalnej zakładce dotyczącej rewitalizacji będą umieszczane wszystkie ważne informacje o programie, jego realizacji, ewentualnych zmianach.
- ⇒ Sprawozdania z realizacji programu rewitalizacji jak i jego poszczególnych projektów / zadań będą dostępne na stronie internetowej.
- ⇒ Na adres poczty elektronicznej e-mail um.rwitalizacja@jelcz-laskowice.pl można będzie zgłaszać wszelkie uwagi i propozycje w zakresie realizacji programu.

b) Lokalna prasa:

- ⇒ Okresowe informacje o stopniu zaawansowania projektów i realizacji założeń programu, a także informacje o terminach planowanych spotkań, będą przekazywane do wiadomości mieszkańców za pomocą lokalnej prasy.

c) Spotkania z mieszkańcami:

- ⇒ Na okresowo organizowanych spotkaniach z mieszkańcami, przedsiębiorcami i działającymi organizacjami (z inicjatywy Gminy bądź innych interesariuszy), będzie przekazywana informacja o stopniu realizacji programu oraz dyskusja.

⇒ Podczas spotkań mieszkańców lub bezpośrednio w Urzędzie Gminy można będzie pisemnie zgłaszać wszelkie uwagi i propozycje w zakresie realizacji oraz proponowanych zmian w programie rewitalizacji.

d) Tablica informacyjna:

⇒ Tablice będą informowały o finansowaniu projektów i przedsięwzięć ze środków funduszy europejskich i umieszczane będą w widocznych miejscach prowadzenia zadań.

16. SYSTEM WDRAŻANIA (REALIZACJI) PROGRAMU REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji podobnie jak inne dokumenty planistyczne jest dokumentem otwartym, a zadania w nim określone powinny dążyć do realizacji założonych celów programu powiązanych z celami strategicznymi oraz misją gminy Jelcz-Laskowice. Ważne jest zatem efektywne wdrożenie programu, bieżący monitoring i ocena realizacji poszczególnych zadań w celu szybkiego reagowania na mogące wystąpić problemy. Zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne jak i wewnętrzne gminy mogą wymagać wprowadzenia zmian w samym dokumencie jak i zadaniach planowanych do realizacji.

Wdrożenie LPR jest procesem etapowym. Rozpoczyna się w momencie zatwierdzenia przez Radę Miejską *Lokalnego Programu Rewitalizacji* w którym określone są zadania planowane do realizacji, a następnie podlega ocenie zgodności z wytycznymi przeprowadzanej przez IZ RPO. Pozytywna opinia IZRPO pozwala na składanie wniosków na realizację poszczególnych projektów określonych w programie. Zatwierdzenie programu nie gwarantuje możliwości dofinansowania projektu w ogłaszanych konkursach.

W proces wdrażania programu włączone zostaną bezpośrednio odpowiednie komórki organizacyjne urzędu gminy (w szczególności wydział inwestycji, architektury i nieruchomości, księgowość, świetlica środowiskowa) oraz zainteresowane firmy (w tym ZGM-TBS – zarządca wspólnot mieszkaniowych), instytucje, stowarzyszenia oraz inne organizacje zewnętrzne odpowiedzialne za realizację określonych projektów.

W celu sprawnego wdrażania całego programu oraz poszczególnych projektów określonych w programie, rekomenduje się powołanie zespołu ds. rewitalizacji i określenie koordynatora LPR. Zadaniem koordynatora będzie zapewnienie optymalnego nadzoru nad prawidłową i efektywną realizacją poszczególnych zadań określonych w programie zgodnie z jego celami i założeniami. Koordynatorem może być pracownik urzędu lub firma zewnętrzna. Powołanie operatora zewnętrznego nie zwalnia władz gminy od odpowiedzialności za realizację programu. Instytucją odpowiedzialną za wdrożenie i realizację programu będzie Gmina Jelcz-Laskowice posiadająca w swej strukturze odpowiednie komórki organizacyjne i pracowników oraz posiadająca doświadczenie w realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków zewnętrznych.

Wdrożenie programu LPR będzie polegało na realizacji celów programu poprzez realizację zadań i projektów określonych w niniejszym dokumencie. Beneficjenci projektów (np. gmina, wspólnoty mieszkaniowe, jednostki organizacyjne, stowarzyszenia), będą odpowiedzialni za przygotowanie dokumentacji potrzebnej do wniosku, realizację projektu oraz współfinansowanie inwestycji w części przypadającej na udział własny.

Istotne znaczenie przy wdrażaniu programu będzie miała zasada partnerstwa i współpracy poszczególnych uczestników procesu rewitalizacji obszaru wymagającego wsparcia, takich jak gmina i jej jednostki, przedstawiciele mieszkańców i wspólnot mieszkaniowych, organizacje społeczne oraz przedsiębiorstwa. Współpraca przy wdrażaniu programu będzie dotyczyła w szczególności:

- ✓ Prowadzenia dialogu społecznego między podmiotami w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich komplementarności;
- ✓ Kojarzenie partnerów do realizacji wspólnych przedsięwzięć;
- ✓ Możliwości wymiany pomysłów, określenia potencjału i potrzeb w realizacji zadań;
- ✓ Zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w programie;

- ✓ Działań w zakresie optymalnego doboru rozwiązań eliminujących sytuacje kryzysowe i zapobieganie ich w przyszłości;
- ✓ Prowadzenie monitoringu i analizy danych w zakresie zmian w obszarze wsparcia które są rezultatem prowadzonych działań rewitalizacyjnych;
- ✓ Monitorowanie zmian zewnętrznych i wewnętrznych gminy mających wpływa na wdrażanie programu, jego celów i zadań.

Dokumentacja procesu wdrażania i realizacji zadań / przedsięwzięć określonych w LPR przedstawiono na poniższym schemacie.

Dokument	Schemat wdrażania	Opracowuje / Realizuje / Opiniuje / Zatwierdza
Projekt LPR	Projekt LPR do Uchwały	Opracowuje zespół ds. rewitalizacji
Uchwała Rady Miejskiej	Uchwalenie LPR	Zatwierdza Rada Miejska
Ocena LPR Opinie, uzgodnienia, zmiany	Ocena i uzgodnienia LPR z IZ RPO	Opiniuje IZ RPO
Uchwała budżetowa WPF	Wprowadzenie zmian w budżecie gminy i WPF	Zatwierdza Rada Miejska
Lista zadań Koncepcje, projekty, wykazy, opinie, zmiany, inne	Przygotowanie wymaganej dokumentacji do danego zadania / przedsięwzięcia	Realizuje wyznaczony pracownik UMiG
Wniosek aplikacyjny z załącznikami Dokumentacja przetargowa, w tym SIWZ	Opracowanie wniosku o dofinansowanie Przeprowadzenie przetargu na realizację zadania	Dokumentację przetargową realizuje wyznaczony pracownik UMiG Wniosek aplikacyjny opracowuje firma zewnętrzna w ramach konkursu ofert
Umowa o dofinansowanie Umowa na realizację zadania / przedsięwzięcia	Pozytywne rozpatrzenie wniosku i podpisanie umowy o dofinansowanie Rozstrzygnięcie przetargu i podpisanie umowy o realizacji	Zatwierdza Burmistrz
Harmonogram realizacji / dziennik budowy/ zakres realizacji, zmiany, inne	Realizacja zadania / przedsięwzięcia Monitorowane realizacji	Harmonogram opracowuje Inwestor Zatwierdza Z-ca Burmistrza
Protokoły odbiory, dopuszczenia do użytkowania, analiza zgodności	Zakończenie realizacji inwestycji Analiza zgodności ze wskaźnikami	Inwestor Realizuje wyznaczony pracownik UMiG
Wniosek o płatność, wyciąg przelewu, inne	Rozliczenie wniosku zgodnie w wymogami Analiza zgodności finansowej z założeniami LPR	UMiG – odpowiedzialne komórki: wydział inwestycji / księgowość

Rysunek 16. Proces wdrażania i realizacji zadań LPR.

17. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI ORAZ SYSTEM WPROWADZANIA ZMIAN

Monitoring jest ważnym elementem wdrożenia i realizacji każdego dokumentu planistycznego. Lokalnego Programu Rewitalizacji jako dokument planistyczny również powinien podlegać systemowi monitorowania.

17.1. Monitoring i ewaluacja

Skuteczność realizacji procesu wdrażania LPR, jego celów i zadań zapewni sprawny system monitoringu (zbierania i selekcjonowania informacji) oraz ewaluacji (ocena i interpretacja zebranych informacji).

W celu zapewnienia maksymalnej efektywności realizacji LPR wszelkie działania związane z realizacją planu będą podlegały monitorowaniu. Monitorowanie ma na celu ukazanie i analizowanie stanu zaawansowania wdrażanego programu oraz konkretnych zadań określonych w programie i porównanie zgodności z założeniami. Pozwoli to na interwencję w razie takiej potrzeby i dostosowanie planu do zmieniających się uwarunkowań w obszarze rewitalizacji, celem uzyskania maksymalnych wskaźników efektywności.

Do monitorowania i oceny realizacji zadań pomocne będą m.in. wskaźniki określone dla poszczególnych projektów:

- produktu – liczone w mierzalnych jednostkach materialnych odnoszące się do efektów rzeczowych;
- rezultatu – jako bezpośredni efekt wynikający z realizacji projektu.

Operator programu oraz powołany przez Burmistrza zespół pracowników będzie dokonywał analizy jego realizacji w formie pisemnych raportów realizacji zadań i sprawozdania realizacji LPR. Ocena stopnia realizacji LPR przez Radę Miejską będzie dokonywana raz w roku w okresie sesji budżetowej przed przystąpieniem do sporządzania budżetu gminy na kolejny rok. Wynik oceny będzie podstawą do wprowadzenia zmian nowelizacji LPR oraz planach inwestycyjnych. Zmiany będą uwzględnione również w uchwale budżetowej na kolejny rok.

Raporty realizacji zadań powinny pozwolić na bieżącą ocenę zaawansowania realizacji określonych projektów oraz wykazanie ewentualnych zagrożeń w realizacji, celem szybkiego reagowania i podejmowania decyzji co do dalszego sposobu realizacji. Decyzje na podstawie raportu i po zasięgnięciu opinii stron projektu podejmuje Burmistrz.

Dla zachowania ciągłości procesu przygotowania LPR i jego realizacji rekomenduje się żeby w skład zespołu ds. rewitalizacji weszły osoby zaangażowane w sporządzanie programu. Sprawozdania realizacji zadań będą przedkładane do oceny zgodności poszczególnych projektów i całego Programu z przyjętymi założeniami oraz celami Burmistrzowi Gminy. Ocenie będą podlegały zarówno aspekty rzeczowe realizacji jak i finansowe.

Monitoring musi odpowiednio wcześniej informować o stanie realizacji i występujących lub mogących wystąpić zakłóceniach w procesie wdrażania planu jak i poszczególnych zadań. Monitoring będzie polegał na:

- kontroli terminów realizacji poszczególnych zadań – zgodnie z ich harmonogramem;
- kontroli jakości realizacji poszczególnych zadań – zgodnie z ich założeniami;
- analizie stopnia osiągnięcia założonych wskaźników produktu i rezultatu – **analiza po zrealizowaniu danego projektu**;
- analizie realizacji celów LPR oraz zagrożeń realizacji poszczególnych zadań zarówno występujących jak i mogących wystąpić – **sprawozdanie roczne**.

Jednym z punktów oceny realizacji LPR będzie również opinia mieszkańców, instytucjami i przedsiębiorców obszaru wsparcia, uzyskana w formie ankietowania lub protokołów z okresowo przeprowadzanych spotkań – **minimum raz w roku**.

Ewaluacja programu rewitalizacji by odpowiedzieć na pytanie „w jakim stopniu realizacja zadań określonych w LPR wpływa na realne rozwiązywanie problemów obszaru wsparcia szczególnie w sferze społecznej oraz pozostałych sferach które niosą za sobą zjawiska kryzysowe”, będzie oceniała w trzech zakresach:

- W jaki sposób poszczególne zadania / przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpłyną na poprawę sytuacji na danym obszarze i w gminie – ocena przed realizacją zadania.
- Czy przyjęte zadania są realizowane w sposób zgodny z założeniami i celami oraz przyjętymi wskaźnikami – ocena w trakcie realizacji zadania.
- W jaki sposób realizacja zadań wpłynęła na poprawę sytuacji na danym obszarze i w gminie oraz czy te zmiany będą trwałe – ocena po zrealizowaniu zadań.

17.2. Możliwość wprowadzania zmian

Przesłanki wprowadzenia zmian w LPR mogą być wynikiem:

- Wniosków i sugestii działających na terenie Gminy podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych, wspólnot oraz samych mieszkańców.
- Pojawiających się nowych ważnych szans lub zagrożeń związanych z realizacją zadań Programu oraz Strategii Gminy.
- Pojawiających się nowatorskich, skuteczniejszych lub efektywniejszych sposobów, koncepcji realizacji zadań.

Zmiany w niniejszym LPR mogą być dokonywane na wniosek Burmistrza po zaakceptowaniu przez Radę Miasta oraz po pozytywnej opinii IZ RPO. Niejednokrotnie zmiany w LPR pociągają za sobą konieczność wprowadzenia zmian w Wieloletnie Prognozie Finansowej i budżecie gminy.

Na potrzeby ewaluacji RPO WD, władze Gminy Jelcz-Laskowice zapewniają, iż udostępnią wszelkie informacje dotyczące realizacji przedsięwzięć społecznych w ramach niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji o które zwróci się Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego.

17.3. Wskaźniki realizacji LPR

Skuteczne i efektywne wdrożenie programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu skoordynowanych działań organizacyjnych, koncepcyjnych i projektowych, a następnie kontrolnych i monitorujących. W celu weryfikacji efektywności wdrożenia programu poniżej zaproponowano wskaźniki realizacji celów określonych w LPR.

TABELA 42. PRZYPORZĄDKOWANIE CELÓW I WSKAŹNIKÓW ORAZ OCZEKIWANE REZULTATY.

LP	Wskaźnik	Jednostka	Źródło informacji	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2023 roku
Cel nr 1. Podniesienie atrakcyjności obszaru wsparcia oraz poprawa środowiska naturalnego					
1.	Liczba mieszkańców	Osoby	GUS / ewidencja ludności	1 raz w roku	Wzrost liczby mieszkańców
2.	Ruch naturalny	Osoby	GUS	1 raz w roku	Wzrost wskaźnika
3.	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Osoby	GUS	1 raz w roku	Wzrost udziału w ogólnej liczbie mieszkańców
4.	Liczba bezrobotnych	Osoby	PUP	1 raz w roku	Zmniejszenie liczby bezrobotnych
5.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Osoby	MGOPS	1 raz w roku	Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej
6.	Powierzchnia nasadzeń terenów zielonych	ha	Gmina	1 raz w roku	Zwiększenie powierzchni terenów zielonych
Cel nr 2. Zapewnienie dzieciom, młodzieży oraz starszym możliwości spędzania wolnego czasu.					
7.	Liczba uruchomionych zajęć i sekcji zainteresowań	Szt.	Gmina	1 raz w roku	Zwiększenie liczby zajęć
8.	Liczba osób korzystających z zajęć i sekcji zainteresowań			1 raz w roku	Większa liczba osób korzystających z zajęć i sekcji zainteresowań
Cel nr 3. Podniesienie wartości zasobów mieszkaniowych oraz podniesienie poziomu wydajności energetycznej budynków.					
9.	Ilość budynków poddanych wymianie instalacji elektrycznej	Szt.	Gmina	1 raz w roku	Wymiana instalacji wszystkich 13 budynków obszaru wsparcia
Cel nr 4. Przeciwdziałanie degradacji społecznej oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców.					
10.	Poziom przestępczości	Liczba zdarzeń na 1000 mieszkańców	Policja	1 raz w roku	Spadek liczby
11.	Poziom przedsiębiorczości	Liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców	GUS / Gmina	1 raz w roku	Wzrost
12.	Zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	Liczba nowych inwestycji gospodarczych	Gmina	1 raz w roku	Zwiększenie

Nawet bardzo dobry program rewitalizacji, to dopiero początek trudnego procesu jego wdrożenia i realizacji. Ważne jest zatem by nie stał się jedynie dokumentem papierowym.

18. SPIS TABEL

TABELA 1. PROJEKTY ZREALIZOWANE W RAMACH LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA MIASTA JELCZ-LASKOWICE NA LATA 2008-2015.	11
TABELA 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY JELCZ-LASKOWICE.....	17
TABELA 3. PODSTAWOWE DANE STATYSTYCZNE GMINY JELCZ-LASKOWICE.	17
TABELA 4. SZKOŁY I PRZEDSZKOLA NA TERENIE GMINY JELCZ-LASKOWICE – WG STANU NA 2016R.	18
TABELA 5. LUDNOŚĆ W LATACH 2009-2015.	20
TABELA 6. WZROST LICZBY LUDNOŚCI 2009 – 2015 (STAN NA 31 GRUDNIA).	20
TABELA 7. LUDNOŚĆ W PODZIALE NA WIEK PRODUKCYJNY I NIEPRODUKCYJNY.	21
TABELA 8. UDZIAŁ LUDNOŚCI W PODZIALE NA WIEK PRODUKCYJNY I NIEPRODUKCYJNY.	21
TABELA 9. LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM.	22
TABELA 10. PRZYROST NATURALNY NA 1000 MIESZKAŃCÓW.....	22
TABELA 11. GRUPY WIEKOWE MIESZKAŃCÓW.	23
TABELA 12. UDZIAŁ GRUP WIEKOWYCH W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW.....	23
TABELA 13. LICZBA DZIECI – PRZEDSZKOLA, SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJA.	24
TABELA 14. STOPA BEZROBOCIA (NA KONIEC OKRESU).	26
TABELA 15. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI (STAN NA 31.12).	26
TABELA 16. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH W LICZBIE MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM.	26
TABELA 17. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ.	27
TABELA 18. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE JELCZ-LASKOWICE.....	27
TABELA 19. ZESTAWIENIE UDZIELONEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE JELCZ-LASKOWICE.....	28
TABELA 20. ZESTAWIENIE UDZIELONEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE JELCZ-LASKOWICE - MIASTO.	29
TABELA 21. ZESTAWIENIE UDZIELONEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE JELCZ-LASKOWICE – OBSZAR WIEJSKI. ..	30
TABELA 22. PRZESTĘPCZOŚĆ W GMINIE JELCZ-LASKOWICE NA TLE WOJEWÓDZTWA.	31
TABELA 23. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH W GMINIE JELCZ-LASKOWICE.	32
TABELA 24. LICZBA PRACUJĄCYCH ORAZ ILOŚĆ PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW.	33
TABELA 25. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJ. REGON.	34
TABELA 26. DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ ORAZ LICZBA PODŁĄCZEŃ.....	38
TABELA 27. DŁUGOŚĆ SIECI KANALIZACYJNEJ ORAZ LICZBA PODŁĄCZEŃ.....	38
TABELA 28. STRUKTURA SKANALIZOWANIA GMINY WG DANYCH NA 31.12.2015R.	39
TABELA 29. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKU – LATA 2009-2014.	40
TABELA 30. WŁASNOŚĆ BUDYNKÓW MIESZKALNYCH NA OS. FABRYCZNYM (STANU NA GRUDZIEŃ 2015 R.).....	41
TABELA 31. LASY I GRUNTY LEŚNE (NA 31 GRUDNIA).....	42
TABELA 32. ILOŚĆ ODPADÓW NA 1 MIESZKAŃCA W GMINIE JELCZ-LASKOWICE.	46
TABELA 33. MATRYCA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH IDENTYFIKUJĄCA WYSTĘPOWANIE STANU KRYZYSOWEGO ...	52
TABELA 34. MATRYCA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH IDENTYFIKUJĄCA WYSTĘPOWANIE STANU KRYZYSOWEGO	54
TABELA 35. INWENTARYZACJA OBSZARU WSPARCIA	58
TABELA 36. LUDNOŚĆ GMINY, MIASTA I OBSZARU WSPARCIA.	60
TABELA 37. ZJAWISKA KRYZYSOWE OBSZARU REWITALIZOWANEGO.....	61
TABELA 38. PORÓWNANIE WARTOŚCI MIERNIKÓW DLA GMINY I OBSZARU REWITALIZACJI.	61
TABELA 39. LISTA PLANOWANYCH DO REALIZACJI PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ – LISTA A.....	76
TABELA 40. LISTA PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ – LISTA B.	80
TABELA 41. PLAN FINANSOWY PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ.....	87
TABELA 42. PRZYPORZĄDKOWANIE CELÓW I WSKAŹNIKÓW ORAZ OCZEKIWANE REZULTATY.....	96

19. SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. MAPKA POGLĄDOWA GMINY JELCZ-LASKOWICE.....	16
RYSUNEK 2. LOKALIZACJA ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWUJĄCYCH NA ŚRODOWISKO NA TERENIE GMINY JELCZ-LASKOWICE.	35
RYSUNEK 3. ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE W MIEŚCIE JELCZ-LASKOWICE.	36
RYSUNEK 4. SIEĆ GŁÓWNYCH DRÓG I TORÓW KOLEJOWYCH W GMINIE JELCZ-LASKOWICE.....	37
RYSUNEK 5. KANALIZACJA SANITARNA NA TERENIE GMINY JELCZ-LASKOWICE.	39
RYSUNEK 6. FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY JELCZ-LASKOWICE.....	43
RYSUNEK 7. DOSTĘP DO TERENÓW ZIELONYCH I LASÓW GMINIE JELCZ-LASKOWICE.	44
RYSUNEK 8. TERENY ZIELONE W MIEŚCIE JELCZ-LASKOWICE.	45
RYSUNEK 9. METODOLOGIA IDENTYFIKACJI MIEJSCOWOŚCI / OSIEDLI, NA KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ ZJAWISKA KRYZYSOWE NA PRZYKŁADZIE OBSZARU PROBLEMOWEGO BEZROBOCIE ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.....	49
RYSUNEK 10. MAPKA OBSZARU REWITALIZOWANEGO MIASTA JELCZ-LASKOWICE.....	56
RYSUNEK 11. ZDJĘCIE CZĘŚCI OBSZARU REWITALIZOWANEGO MIASTA JELCZ-LASKOWICE.....	56
RYSUNEK 12. MAPKA REALIZACJI PROJEKTU NR 1 – ROZBUDOWA OŚWIETLENIA I MIEJSC MONITORINGU.	78
RYSUNEK 13. MAPKA REALIZACJI PROJEKTU NR 2 – BUDOWA CHODNIKÓW, PARKINGÓW I CIĄGÓW PIESZO-JEZDNYCH.....	78
RYSUNEK 14. MAPKA REALIZACJI PROJEKTU NR 3 – PRZEBUDOWA BOKSÓW ŚMIETNIKOWYCH.	82
RYSUNEK 15. MAPKA REALIZACJI PROJEKTU NR 4 – MIEJSCA REALIZACJI PROJEKTÓW SPOŁECZNYCH.....	82
RYSUNEK 16. PROCES WDRAŻANIA I REALIZACJI ZADAŃ LPR.	93

20. SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJÓW W GMINIE JELCZ-LASKOWICE.	24
WYKRES 2. ATRAKCYJNOŚĆ MIEJSCA ZAMIESZKANIA – 2008R.	63
WYKRES 3. ATRAKCYJNOŚĆ MIEJSCA ZAMIESZKANIA – 2013R.	63
WYKRES 4. UCIĄŻLIWOŚĆ MIESZKANIA PRZY ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH – 2008R.	64
WYKRES 5. UCIĄŻLIWOŚĆ MIESZKANIA PRZY ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH – 2013R.	64
WYKRES 6. CZYSTOŚĆ NA OSIEDLU – 2008R.	65
WYKRES 7. CZYSTOŚĆ NA OSIEDLU – 2013R.	65
WYKRES 8. BEZPIECZEŃSTWO NA OSIEDLU – 2008R.	65
WYKRES 9. BEZPIECZEŃSTWO NA OSIEDLU – 2013R.	66
WYKRES 10. PARKOWANIE SAMOCHODÓW NA TERENIE OSIEDLA – 2008R.	66
WYKRES 11. PARKOWANIE SAMOCHODÓW NA TERENIE OSIEDLA – 2013R.	66
WYKRES 12. MOŻLIWOŚĆ SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU – 2008R.	67
WYKRES 13. MOŻLIWOŚĆ SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU – 2013R.	67
WYKRES 14. CZĘSTOTLIWOŚĆ KORZYSTANIA Z KLUBU / SWIETLICY – 2008R.	68
WYKRES 15. CZĘSTOTLIWOŚĆ KORZYSTANIA Z KLUBU / SWIETLICY – 2013R.	68

21. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

ZAŁĄCZNIK 1. WYNIKI ANALIZY - SFERA SPOŁECZNA

ZAŁĄCZNIK 2. WYNIKI ANALIZY - SFERA GOSPODARCZA

ZAŁĄCZNIK 3. WYNIKI ANALIZY - SFERA ŚRODOWISKOWA

ZAŁĄCZNIK 4. WYNIKI ANALIZY - SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

ZAŁĄCZNIK 5. WYNIKI ANALIZY - SFERA TECHNICZNA